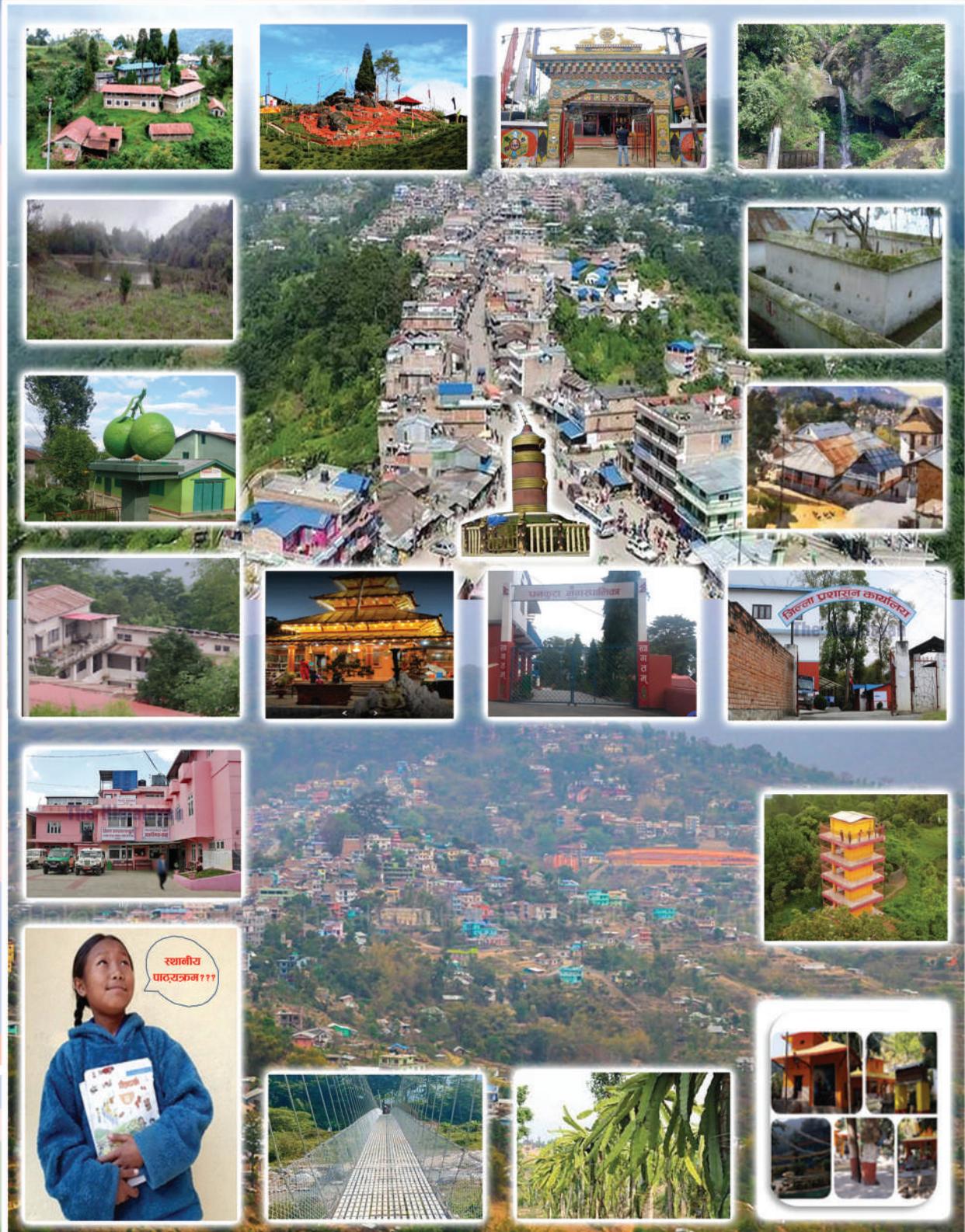

धनकुटा नगरपालिका आधारभूत तह (कक्षा १-८) को स्थानीय पाठ्यक्रम २०७८

संरक्षक

श्री चिन्तन तामाड
(नगर प्रमुख)
श्री भीमादेवी खनाल
(नगर उप-प्रमुख)
श्री रामबहादुर थापा
(प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)

पाठ्यक्रमविज्ञ

श्री डिकबहादुर राई

मार्गनिर्देशन

श्री पुष्पराज बराल
(निर्देशक, शिक्षा विकास निर्देशनालय कोशी प्रदेश धनकुटा)
श्री मोहन राई
(प्रमुख, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई, धनकुटा)
श्री नगेन्द्रमणि श्रेष्ठ
(प्रमुख, शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा, धनकुटा नगरपालिका)

प्रमुख सतपाढक

डा. यज्ञप्रसाद गुरागाई

पाठ्यक्रम निर्माण समिति

श्री लक्ष्मीप्रसाद सापकोटा (संयोजक)
श्री नरबहादुर विश्वकर्मा (सदस्य)
श्री वेशराज खत्री (सदस्य)
श्री केदारकाजी भट्टराई (सदस्य)
श्री सरोज दाहाल (सदस्य)

सतपाढन सहयोग

श्री शान्ता ढकाल
श्री हरिप्रसाद दाहाल
श्री नवराज खतिवडा

हाम्रो भनाइ

स्थानीय आवश्यकतालाई उचित रूपमा सम्बोधन गर्न शिक्षालाई स्थानीय आवश्यकतामा आधारित बनाउने प्रयास विश्वव्यापी रूपमा भइरहेको छ । केन्द्रीय पाठ्यक्रमले विश्वव्यापीकरणतर्फ जोड दिने र स्थानीयतालाई पूर्णरूपमा समेट्न नसकेको परिप्रेक्ष्यलाई मध्यनजर गर्दै स्थानीय आवश्यकतामा आधारित शिक्षालाई थप एक विषयका रूपमा समावेश गर्दै स्थानीय विषय समेत समावेश गर्न सकिने नीतिगत प्रावधानबमोजिम आधारभूत तहमा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी स्थानीय आवश्यकताको पहिचान गर्दै यहीँको माटो सुहाउँदो मानव स्रोत उत्पादन गर्ने लक्ष्य धनकुटा नगरपालिकाको “आधारभूत तह (कक्षा १-८) को स्थानीय पाठ्यक्रम, २०७९” स्थानीय विषयको पाठ्यक्रम २०७९ ले लिएको छ । पाठ्यक्रम विद्यालयका शैक्षिक कार्यक्रमहरूको मेरुदण्ड हो । यसले शैक्षिक कार्यक्रमलाई सङ्गठित र योजनाबद्ध ढङ्गले उद्देश्य प्राप्त गर्न पूर्ण सहयोग गर्दछ । यसमा विद्यार्थीका चाख, समाजका आवश्यकता र विद्यार्थी एवम् शिक्षकका क्रियाकलापहरू समावेश हुन्छन् । सोअनुरूप धनकुटा नगरपालिका “आधारभूत तह (कक्षा १-८) को स्थानीय पाठ्यक्रम, २०७९” ले कलिला बालबालिकाको मानसपटलमा भोलिको समाजको सचित्र छवि बीजारोपण गर्न सकियोस्, देशका संवाहकका रूपमा रहेका आजका मुनाहरूमा विदेश पलायनको सोच नपलाओस् र आफ्नो क्षेत्रले खोजेको/मागेको जनशक्ति उत्पादन गर्न टेवा पुगोस् भन्ने हेतुले धनकुटा नगरपालिकाभित्र रहेका विभिन्न विद्यालय, बालबालिका, सामाजिक अगुवा, उद्यमी, व्यवसायी, शैक्षिक तथा प्राज्ञिक व्यक्तित्वहरूसँग प्रत्यक्ष र परोक्ष रूपमा भेटेर सुझाव सङ्कलन गरी स्थानीय तहको आवश्यकता पहिचान गरी आधारभूत तहका लागि यो पाठ्यक्रम निर्माण गर्ने अधिकतम प्रयास गरिएको छ । स्थानीय आवश्यकता स्थानीय तहबाट नै पहिचान गरी यहाँका जातीय, धार्मिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक तथा पर्यटकीय महत्त्व बोकेका स्थलहरू तथा सङ्घ संस्थाहरूको संरक्षण र संवर्द्धनका लागि सुसूचित गर्ने प्रयास गरिएको छ । यसलाई बहुआयामिक, समयानुकूल, व्यावहारिक र प्रयोगात्मक रूपमा प्रस्तुत गरेर विद्यार्थीहरूका लागि अभि उपयोगी बनाउन तत्पर रहेको छ । आफ्नो क्षेत्रमा रहेका महत्त्वपूर्ण वस्तुहरूको परिचय गराई उनीहरूमा आफ्नो ठाउँ, कला, संस्कृतिको परिचय गराउनु र आफ्नोपनको सकारात्मक सोचको विकास गराउँदै श्रमप्रति सम्मान गर्ने, स्वाभिमानी, स्वावलम्बी बन्ने धारणाको विकास गराउनु आजको आवश्यकता हो । यसलाई पूरा गर्नका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रमले समेट्न नसकेका स्थानीय तहका विषयवस्तुहरूलाई पूर्णता दिने उद्देश्यका लागि स्थानीय विषयवस्तुका बारेमा चिनारी गराउने उद्देश्यले यो पाठ्यक्रम तयार पारिएको हो । यो पाठ्यक्रम निर्माणमा विषयवस्तुको क्षितिजीय र लम्बीय सङ्गठन समेतलाई ध्यानमा राखी निर्माण गर्ने प्रयास गरिएको छ । धनकुटा नगरपालिकाभित्रका जातीय, धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, प्राकृतिक, राजनैतिक, भौगोलिक आदि पक्षलाई समेट्ने प्रयास स्वरूप यस पाठ्यक्रममा देहाय बमोजिमका विषय क्षेत्रहरू समेटेी यसका क्रम तथा विस्तृतीकरण समेत प्रस्तुत गरिएको छ :

१. नगर परिचय २. पेशा, उच्चमशिलता र प्रविधि तथा वृत्ति परिचय ३. ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू ४. व्यक्तित्व र संस्था परिचय ५. हाम्रो पहिचान, संस्कार, संस्कृति, मूल्यमान्यता र प्रविधि ६. सरसफाइ र स्वास्थ्य ७. प्राकृतिक स्रोत साधन, वातावरण र प्रकोप

यो पाठ्यक्रमका विकासको क्रममा संरक्षकको भूमिकामा नगर प्रमुख श्री चिन्तन तामाङज्यू, नगर उपप्रमुख श्री भीमादेवी खनालज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री रामबहादुर थापाज्यू रहनुभएको थियो भने पाठ्यक्रम निर्माणका क्रममा मार्गनिर्देश गर्नुहुने शिक्षा विकास निर्देशनालय कोशी प्रदेश, धनकुटाका निर्देशक श्री पुष्पराज बरालज्यू, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ धनकुटाका प्रमुख श्री मोहन राईज्यू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, धनकुटा नगर शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरू रहनु भएको छ । पाठ्यक्रमविज्ञ श्री डिकबहादुर राईबाट मस्यौदा पाठ्यक्रममा आवश्यक संशोधन सहित सुझाव प्राप्त भएको छ भने विषयवस्तु तथा भाषा सम्पादनमा डा. यज्ञप्रसाद गुरागाईज्यू, साथै शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा प्रमुख श्री नगेन्द्रमणि श्रेष्ठज्यूको योगदान रहेको छ । पाठ्यक्रम विकासको क्रममा नगरपालिकाका समस्त कर्मचारीहरू, प्याब्सन एनप्याब्सनका पदाधिकारीहरू, शैक्षिक सरोकारवालाहरू, उद्योगपति तथा व्यापारीहरू, वि.व्य.स. का प्रतिनिधिहरू, शिक्षक, विद्यार्थी र सरोकारवालाहरूसँग प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा बहस, छलफल, प्रश्नोत्तर, अन्तर्वार्ता, अन्तरक्रिया गरिएको थियो । यस पाठ्यक्रमलाई मूर्तरूप दिई प्राविधिक तथा प्रकाशन कार्यमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने प्रविधिमैत्री शिक्षक समाज नेपाल, धनकुटा लगायत पाठ्यक्रम विकासको क्रममा प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा संलग्न सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै आगामी दिनमा थप सुधारको लागि रचनात्मक र सिर्जनात्मक सुझावको अपेक्षा गरिएको छ ।

प्रस्तुतकर्ता :

स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण समिति, धनकुटा

शुभकामना

नेपालको संविधानले विद्यालय तहको शिक्षालाई स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्र भित्र राखेको छ । संविधान प्रदत्त अधिकार कार्यान्वयन गर्ने क्रममा राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६ ले हरेक स्थानीय तहलाई स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी विद्यालयहरूमा कार्यान्वयन गर्न दिशानिर्देश गरेको छ । सोहीअनुसार धनकुटा नगरपालिकाको आ.व.२०७९/०८० को नीति तथा कार्यक्रममा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी धनकुटा नगरक्षेत्रका विद्यालयमा कक्षा १-८ सम्म लागु गर्ने नीति लिए अनुसार यो पाठ्यक्रम तयार गरिएको हो । यस स्थानीय पाठ्यक्रमले नगरक्षेत्र भित्रको विशिष्ट पहिचानलाई उजागर गर्नेछ । यसबाट बालबालिकाले औपचारिक रूपमा आफ्नो ठाउँ, आफ्नो ठाउँको कृषि, पशुपन्छीपालन, उद्योग तथा व्यापार-व्यवसाय, ऐतिहासिक तथा धार्मिक साथै सांस्कृतिक तथा प्राकृतिक सम्पदाको पहिचानसहित वस्तुनिष्ठ ज्ञान प्राप्त गर्नेछन् । साथै यस पाठ्यक्रमले बालबालिकाहरूलाई नगरक्षेत्रमा रहेका व्यावसायिक क्षेत्रको पहिचान र सोसम्बन्धी ज्ञान तथा सिपसमेत हासिल गराउनेछ । परम्परागत पेसा व्यवसाय र स्थानीय प्रविधि तथा परम्परागत सामग्रीहरूलाई समेत यस पाठ्यक्रमले संरक्षण सम्वर्द्धन र विकास गर्न सहयोग पुऱ्याउनेछ । स्थानीय कला, कौशल, भाषा, वेशभूषा, संस्कृति र असल आचरणसमेत विकास गरी बालबालिकाहरूलाई असल एवम् सक्षम नागरिक बन्त यस पाठ्यक्रमले सघाउ पुऱ्याउनेछ भन्ने विश्वास लिइएको छ । यो पाठ्यक्रम २०८० सालको शैक्षिक सत्रदेखि कक्षा १ देखि कक्षा ८ सम्म लागू गरिनेछ ।

यस पाठ्यक्रम निर्माण तथा प्रकाशनमा सहयोग गर्नु हुने पाठ्यक्रम निर्माण समिति, पाठ्यक्रम विज्ञ, नगरक्षेत्रका शिक्षाविद्, स्थानीय बुद्धिजीवी, नगर कार्यपालिकाका सदस्यहरू, जनप्रतिनिधिहरू, कर्मचारी मित्रहरू, शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक तथा सरोकारवालाज्यूहरू सबैमा धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै यो पाठ्यक्रमको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न सहयोग र सहकार्यको लागि सम्पूर्ण सरोकारवालाज्यूहरूमा हार्दिक अनुरोध गर्दछु । धन्यवाद !

चिन्तन तामाङ
नगर प्रमुख

शुभकामना

स्थानीय आवश्यकता, स्थानीय परिवेश र व्यवहारमुखी पाठ्यक्रम नै स्थानीय पाठ्यक्रम हो । जसले स्थानीय ज्ञान, सिप र प्रविधिको विकास, संरक्षण र प्रवर्धनमा सहयोग पुऱ्याउँदछ । त्यस्तै स्थानीय रूपमा निर्माण, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन लगायत समग्र कार्य स्थानीय परिवेशमै गर्न सकिने प्रावधान राखी तयार गरिएको पाठ्यक्रम नै स्थानीय पाठ्यक्रम हो जसले स्थानीय विषयवस्तु, आवश्यकता, रितिरिवाज, परम्परा र मूल्य मान्यताहरू तथा मौलिक विशेषताहरूलाई विकसित र विश्वव्यापीरूपमा पहिचान गराउन मद्दत गर्दछ ।

नेपालको संविधान, २०७२ ले माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा सञ्चालन र व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारलाई सुम्पिएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय सरकारले शिक्षा सम्बन्धी गर्नु पर्ने कार्यहरू तोकेको छ । स्थानीय तहले आफ्नो स्थानीय परिवेश र आवश्यकताको आधारमा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न सक्ने प्रावधान रहको छ । संविधान प्रदत्त अधिकारको प्रयोग गरी धनकुटा नगरपालिकाले आफ्नै स्थानीय विषयवस्तुहरू समेटेर स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन लागेकोमा पाठ्यक्रम निर्माण समितिलाई विशेष धन्यवाद दिदै सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरू, शिक्षक, अभिभावक, विद्यार्थीलगायत सरोकारवालाहरूलाई हार्दिक बधाइ ज्ञापन गर्न चाहन्छु । यस प्रक्रियामा शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, शिक्षकका पेसागत सङ्घ, सङ्गठन, राजनीतिक व्यक्तित्वहरू, शिक्षाविद्, विज्ञ लगायत सम्बद्ध पक्षहरू सबैको भूमिका महत्त्वपूर्ण रह्यो । सरोकारवालाहरू सबैको चासो तथा निरन्तर प्राप्त भएका सकारात्मक र रचनात्मक सल्लाह सुझावहरू पाठ्यक्रम निर्माणका लागि उपयुक्त मार्गनिर्देशक बन्न पुगेका छन् । यो पाठ्यक्रमको सफल कार्यान्वयनमा स्थानीय सरोकारवालाहरूको सक्रिय सहभागिताको उत्तिकै आवश्यकता रहन्छ । राष्ट्रिय पाठ्यक्रमले स्थानीय आवश्यकता र सम्भावनालाई समेट्न नसक्ने सन्दर्भमा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरिएको हो । यो पाठ्यक्रमले स्थानीय आवश्यकता र औचित्यका आधारमा भौगोलिक परिवेश र वातावरण अनुसार नगरको परिचय, पेसा उद्यमशीलता र प्रविधि, ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू, व्यक्तित्व र संस्था परिचय, हाम्रो पहिचान, कला, संस्कार र संस्कृति, सरसफाइ र स्वास्थ्य तथा प्राकृतिक स्रोत साधन, वातावरण र प्रकोप जस्ता क्षेत्र र क्रम समेटिएकोले सान्दर्भिक छ । यसको सफल कार्यान्वयनका लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु । धन्यवाद !

भीमादेवी खनाल
नगर उपप्रमुख

भनाइ

विद्यालय भित्र र बाहिर सञ्चालन गरिने बृहत् शैक्षिक योजना पाठ्यक्रम हो । देशमा आवश्यक हुने जनशक्ति विकास गर्न र असल नागरिक तयार गर्ने हेतुले सञ्चालन गर्ने शैक्षिक प्रणालीको मेरुदण्ड पाठ्यक्रम हो । पाठ्यक्रम के, कति, र कसरी सिकाउने, सिके नसिकेको कसरी थाहा पाउने भन्ने विषय र प्रक्रिया निर्धारित गरिएको हुन्छ जसले राष्ट्रव्यापी शिक्षा प्रक्रियामा एकरूपता ल्याउँदै नेपालको संविधान अनुसार शिक्षा सञ्चालन र व्यवस्थापनमा तीनै तहका सरकारको साभ्भा जिम्मेवारी तोकिएकोमा आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने मुख्य जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई तोकिएको छ ।

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम तर्जुमा र विकास गर्ने केन्द्रीय भूमिका पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको हो । पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले तय गरेका विषय, पूर्णाङ्क र पाठ्यभारअनुसार देशको शैक्षिक प्रणाली सञ्चालन भइरहेको छ । राष्ट्रिय पाठ्यक्रमले राखेका प्रावधान अनुसार १०० पूर्णाङ्कको एउटा विषय मातृभाषा वा स्थानीय विषयवस्तुमा आधारित विषय रहने प्रावधान छ ।

धनकुटा नगरपालिकाको यस आ.व.मा स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गर्ने नीति कार्यक्रम अनुसार यो “आधारभूत तह (कक्षा १-८)को स्थानीय पाठ्यक्रम २०७९” धनकुटा नगरपालिका धनकुटा तयार भएको छ । पाठ्यक्रमको प्रावधान र मर्मअनुसार निर्माण भएको यस पाठ्यक्रमले स्थानीय आवश्यकताका विषयवस्तु समेटेी राष्ट्रिय पाठ्यक्रमलाई पूर्णता प्रदान गरेको छ ।

पाठ्यक्रममा स्थानीयता समेट्ने प्रावधानको महत्त्वबोध गरी स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण योजना गर्ने धनकुटा नगरसभा, कार्यपालिका, पाठ्यक्रम निर्माणमा संलग्न निर्माण समिति, कर्मचारी, विद्यालय प्रधानाध्यापक, शिक्षक, विद्यार्थी, अभिभावक तथा राय सुभाब दिई सहयोग गर्नुहुने शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजीवी सबैलाई धन्यवाद सहित पाठ्यक्रमको एक अङ्गका रूपमा यस स्थानीय पाठ्यक्रमको कार्यान्वयनमा धनकुटा नगरका सबै विद्यालय लागिपर्ने विश्वासका साथ संलग्न सबै प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु । धन्यवाद !

रामबहादुर थापा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
धनकुटा नगरपालिका, धनकुटा ।

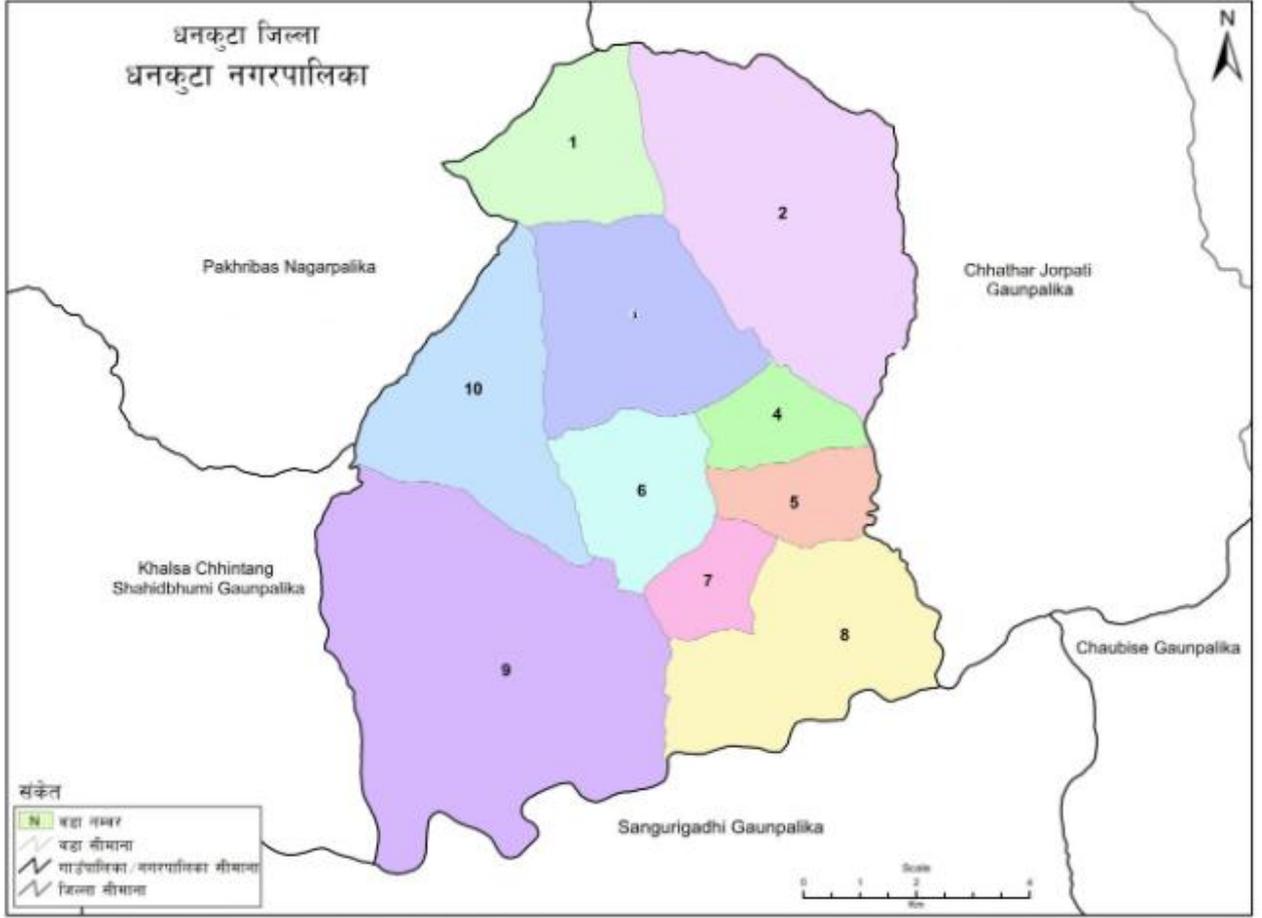
विषयसूची

क्र.सं.	विवरण	पेज नं.
१.	परिचय	१
२.	स्थानीय पाठ्यक्रमको आवश्यकता	२
३.	शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य	३
४.	आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) का सक्षमताहरू	३
५.	आधारभूत शिक्षा (कक्षा ४-५) का सक्षमताहरू	४
६.	स्थानीय विषय (कक्षा १-३) का सक्षमताहरू	४
७.	स्थानीय विषय (कक्षा ४-५) का सक्षमताहरू	४
८.	स्थानीय विषय (कक्षा ६-८) का सक्षमताहरू	५
९.	विद्यालय शिक्षाको तहगत संरचना	५
१०.	वार्षिक पाठ्यघण्टा	८
११.	क्षेत्र र क्रम तालिका	९
१२.	विषय क्षेत्र: नगर परिचय	१२
१३.	विषय क्षेत्र: पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि तथा वृत्ति परिचय	२०
१४.	विषय क्षेत्र: ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू	२८
१५.	विषय क्षेत्र: व्यक्तित्व र संस्था परिचय	३६
१६.	विषय क्षेत्र: हाम्रो पहिचान, संस्कार, संस्कृति, मूल्यमान्यता र प्रविधि	४४
१७.	विषय क्षेत्र: सरसफाइ र स्वास्थ्य	५२
१८.	विषय क्षेत्र: प्राकृतिक स्रोत साधन, वातावरण र प्रकोप	६०
१९.	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	६८
२०.	मूल्याङ्कन प्रक्रिया	६८
२१.	विद्यार्थी अभिलेख मूल्याङ्कन फारम	७२

अनुसूची १

धनकुटा नगरपालिका-क्षेत्रको नक्सा

अनुसूची २

शिक्षणमा STEM शिक्षाको प्रयोग

विज्ञान, प्रविधि, इन्जिनियरिङ तथा गणितका सिपहरूलाई एकीकृत गरी तयार पारिएको शिक्षालाई स्टेम शिक्षा भनिन्छ । अंग्रेजीमा यसलाई (STEM) लेखिन्छ । जसको पूरा रूप Science, Technology, Engineering, Mathematics हुन्छ । यसमा समावेश गरिएका चार विधाहरूमध्ये विज्ञानले प्राकृतिक संसारको बारेमा बृहत् ज्ञान प्रदान गर्नुका साथै प्रक्रियाहरूको विस्तृत अध्ययन गर्न सहयोग गर्दछ । प्रविधिले आम मानिसहरूको दैनिक माग, चाहना र आवश्यकताहरूको परिपूर्ति गर्नका लागि विभिन्न उत्पादनहरू गर्नमा सहयोग पुऱ्याउँछ । इन्जिनियरिङ शिक्षाले समस्याहरूको समाधानमा प्रयोग हुने विविध प्रकारका डिजाइनका प्रक्रियाहरू पत्ता लगाउन सहयोग गर्दछ । त्यसैगरी गणित विषयले उत्पादन गर्नुपर्ने वस्तुको सङ्ख्या, आकार, मात्रा, तर्क र प्रक्रियाहरूको बारेमा तथ्य प्रस्तुत गर्दछ ।

अनुसूची ३

कार्यपालिका सदस्यहरूको वितरण

क्र.सं.	पद	प्रथम पटक निर्वाचित	दोश्रो पटक निर्वाचित
१	नगर प्रमुख	श्री चिन्तन तामाङ	श्री चिन्तन तामाङ
२	नगर उपप्रमुख	श्री शकुन्तला बस्नेत	श्री भीमादेवी खनाल
३	वडा अध्यक्ष वडा नं. १	श्री निरेन तामाङ	श्री ओङ्द तामाङ
४	वडा अध्यक्ष वडा नं. २	श्री चन्द्रलाल तामाङ	श्री चन्द्रलाल तामाङ
५	वडा अध्यक्ष वडा नं. ३	श्री विकास घिमिरे	श्री विकास घिमिरे
६	वडा अध्यक्ष वडा नं. ४	श्री जमशेर राई	श्री जमशेर राई
७	वडा अध्यक्ष वडा नं. ५	श्री धनकुमार राई	श्री धनकुमार राई
८	वडा अध्यक्ष वडानं. ६	श्री नरेश श्रेष्ठ	श्री मिलनकुमार खड्गी
९	वडा अध्यक्ष वडा नं. ७	श्री जङ्गबहादुर राई	श्री रोशेष श्रेष्ठ
१०	वडा अध्यक्ष वडा नं. ८	श्री सुमन राई	श्री रसबहादुर राई
११	वडा अध्यक्ष वडा नं. ९	श्री मनोज राय	श्री टङ्कप्रसाद रोईला
१२	वडा अध्यक्ष वडानं. १०	श्री कमल कार्की	श्री नगेन्द्र पाण्डे
१३	कार्यपालिका सदस्य	श्री जहानश्वरी राई	श्री मन कला लड्वा (लिम्बू)
१४	कार्यपालिका सदस्य	श्री कल्पना राई	श्री मञ्जु कार्की
१५	कार्यपालिका सदस्य	श्री रमा बराल	श्री कृष्णमाया श्रेष्ठ
१६	कार्यपालिका सदस्य	श्री सुलोचना बसेल	श्री रेजिना हिङ्गमाङ
१७	कार्यपालिका सदस्य	श्री कल्पना थापा	श्री ज्ञानु राई
१८	कार्यपालिका सदस्य	श्री मदन बसेल	श्री सुरेन्द्र कुमार आठपहरिया
१९	कार्यपालिका सदस्य	श्री सूर्यबहादुर राई (आठपहरिया)	श्री भोगेन्द्र कुमार आठपहरिया
२०	कार्यपालिका सदस्य	श्री सर्मिता राई	श्री दिल कुमार राई
२१	कार्यपालिका सभा सचिव	श्री राम बहादुर थापा	श्री राम बहादुर थापा

अनुसूची ४

अन्तरक्रिया, छलफल, बैठक, भेटघाट, संवाद तथा स्थलगत अवलोकन/सर्वेक्षणमा सहभागी व्यक्तित्वहरू

क्र.सं	नाम, थर	पद	ठेगाना	मिति
१	श्री चिन्तन तामाङ	नगर प्रमुख	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२	श्री भीमादेवी खनाल	नगर उपप्रमुख	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
३	श्री रामबहादुर थापा	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
४	श्री नगेन्द्रमणि श्रेष्ठ	शिक्षा शाखा प्रमुख	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
५	श्री थिरेन्द्रबहादुर लिम्बू	जिल्ला अध्यक्ष, ने.शि. सङ्घ	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
६	श्री दण्डपाणि अधिकारी	जिल्ला सचिव, ने.रा.शि.सङ्गठन	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
७	श्री जीवन ओम्हा	जिल्ला उपाध्यक्ष, अ.ने.रा.शि.सङ्गठन	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
८	श्री भक्तबहादुर खड्का	के.स., प्र. ने.रा.शि.सङ्गठन	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
९	श्री रोशेष श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ७	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१०	श्री रसबहादुर राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ८	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
११	श्री शान्तिराम मिश्र	वडा प्रतिनिधि, वडा नं. ३	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१२	श्री कुसुम जोशी	वडा प्रतिनिधि, वडा नं. ६	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१३	श्री सुवर्ण कार्की	वडा प्रतिनिधि, वडा नं. ९	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१४	श्री सीताराम गौतम	प्रशासन, योजना तथा अनुगमन अधिकृत	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१५	श्री नुपराज श्रेष्ठ	सामाजिक विकास अधिकृत	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१६	श्री उपेन्द्र खनाल	वातावरण अधिकृत	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१७	श्री चन्द्रप्रसाद अधिकारी	प्रमुख, प्रदेश सङ्ग्रहालय, कोशी प्रदेश	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१८	श्री भोजराज भण्डारी	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
१९	श्री फुलमाया तामाङ	महिला विकास अधिकृत	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२०	श्री नवराज खतिवडा	प्राविधिक सहायक	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२१	श्री राजेन्द्र खड्का	वि.व्य.स. अध्यक्ष	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२२	श्री दामोदरप्रसाद मिश्र	प्र.अ., गो.बा.म.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२३	श्री यज्ञप्रकाश चापागाईं	प्र.अ., गो.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२४	श्री दीपक पोखेल	प्र.अ., त्रिवेणी मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२५	श्री खगेन्द्रप्रसाद आचार्य	प्र.अ., हिले मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२६	श्री गोविन्द राई	प्र.अ., भाषा मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२७	श्री चिरन्जीवी दाहाल	प्र.अ., जनकल्याण मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५

क्र.सं	नाम, थर	पद	ठेगाना	मिति
२८	श्री नवीनकिशोर शाक्य	अध्यक्ष, नेवा पुच	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
२९	श्री सरोज भुजेल	अध्यक्ष, हुसाडेक नेपाल	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
३०	श्री सोभित श्रेष्ठ	व्यवस्थापक, हाम्रो बहुमुखी पाठशाला	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
३१	श्री यमुना श्रेष्ठ	शिक्षक, भाषा मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
३२	श्री शान्ता ढकाल	शिक्षक, गो.मा.वि	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
३३	श्री हरीप्रसाद दाहाल	शिक्षक, गो.बा.म.मा.वि	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
३४	श्री टीका कार्की	शिक्षक, देउराली मा.वि. सान्ताड	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
३५	श्री हेमकुमारी खाम्याङ	का.स.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/०९/२५
३६	श्री भूपति बस्याल	केन्द्रीय अध्यक्ष, प्र.शि.स., नेपाल	काठमाण्डौ	२०७९/१०/०२
३७	श्री एशु पौडेल	केन्द्रीय सदस्य प्र.शि.स., नेपाल	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
३८	श्री छत्रपति दाहाल	कोशी प्रदेश सचिव, प्र.शि.स., नेपाल	मोरङ	२०७९/१०/०२
३९	श्री खगेन्द्र श्रेष्ठ	कोशी प्रदेश कोषाध्यक्ष, प्र.शि.स., नेपाल	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४०	श्री जीवन श्रेष्ठ	सप्रअ, गो.बा.म.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४१	श्री शान्तिला तामाङ	शिक्षक,सल्लेरी आ.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४२	श्री मीनादेवी दाहाल	शिक्षक, ,सल्लेरी आ.वि	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४३	श्री धनकुमारी राई	शिक्षक,गो.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४४	श्री मनकुमारी राई	शिक्षक, गो.बा.म. मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४५	श्री चक्रपाणी सुवेदी	शिक्षक, गो.बा.म. मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४६	श्री ललिता ताम्ली	शिक्षक,भारती मा.वि.	पाख्रीबास नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४७	श्री राजकुमार तामाङ	शिक्षक, गो.बा.म.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४८	श्री राजु भट्टराई	शिक्षक, गो.बा.म.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
४९	श्री टीकाराम श्रेष्ठ	शिक्षक, गो.बा.म.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
५०	श्री जुनु घिमिरे	शिक्षक, गो.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
५१	श्री गोपाल राई	शिक्षक, गो.बा.म.मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
५२	श्री पूर्णबहादुर राई	शिक्षक, देउराली मा.वि,बेलहारा	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
५३	श्री खगेन्द्र भण्डारी	शिक्षक, निजामती मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
५४	श्री रोहित दुवाडी	शिक्षक, सिंहदेवी मा.वि.	चौबिसे गाँउपालिका	२०७९/१०/०२
५५	श्री गुरुदेव बराल	शिक्षक, गो.बा.म. मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
५६	श्री स्मारिका पोखेल	शिक्षक, निजामती मा.वि	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०२
५७	श्री सुमन मिरिङचिङ	गाउपालिका अध्यक्ष	केरावारी गा.पा.,मोरङ	२०७९/१०/०३
५८	श्री सुदर्शन दाहाल	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत,	केरावारी गा.पा.,मोरङ	२०७९/१०/०३

क्र.सं	नाम, थर	पद	ठेगाना	मिति
५९	श्री अर्जुन घिमिरे	शिक्षा शाखा प्रमुख	केराबारी गा.पा.,मोरङ	२०७९/१०/०३
६०	श्री नारायण प्र. भुजेल	प्रवक्ता	केराबारी गा.पा.,मोरङ	२०७९/१०/०३
६१	श्री नारायण प्र.अधिकारी	प्र.अ. मच्छिन्द्र मा.वि.	केराबारी गा.पा.,मोरङ	२०७९/१०/०३
६२	श्री चन्द्र प्र. भण्डारी	शिक्षक, मच्छिन्द्र मा.वि.	केराबारी गा.पा.,मोरङ	२०७९/१०/०३
६३	श्री टेकबहादुर थपलिया	क्याम्पस प्रमुख, खदम क्याम्पस	केराबारी गा.पा.,मोरङ	२०७९/१०/०३
६४	श्री उपेन्द्र लुङ्गोली	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	केराबारी गा.पा.,मोरङ	२०७९/१०/०३
६५	श्री रणबहादुर राई	नगर प्रमुख	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
६६	श्री दुर्गाकुमार बराल	नगर उपप्रमुख	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
६७	श्री मिलन भट्टराई	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
६८	श्री योगनिधि भट्टराई	शिक्षा शाखा प्रमुख	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
६९	श्री नविन पौडेल	प्राविधिक सहायक	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
७०	श्री उज्वल सुवेदी	सूचना प्रविधि अधिकृत	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
७१	श्री राजेन श्रेष्ठ	शिक्षक, फिक्कल मा.वि.	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
७२	श्री भरतकुमार अधिकारी	शिक्षक, फिक्कल मा.वि.	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
७३	श्री सुमन परियार	शिक्षक, श्रीकृष्ण मा.वि.	सूर्योदय न.पा.,इलाम	२०७९/१०/०४
७४	श्री ओडद तामाङ	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
७५	श्री लालचन गोड्वा	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
७६	श्री उमेश घिमिरे	बुद्धिजीवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
७७	श्री विष्णुबहादुर तामाङ	के.स., तामाङ घेदुङ सङ्घ	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
७८	श्री मंगलसिंह योन्जन	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
७९	श्री विश्वनाथ दाहाल	पूर्व प्रअ, हिले मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८०	श्री तारानाथ मिश्र	क्याम्पस प्रमुख, हिले क्याम्पस	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८१	श्री सोमबहादुर रानामगर	के.स.स., नेपाल मगर सङ्घ	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८२	श्री तोर्ण व. खपाडी मगर	जिल्ला अध्यक्ष, नेपाल मगर सङ्घ	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८३	श्री तेज कु. सिजाली मगर	जिल्ला सचिव, नेपाल मगर सङ्घ	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८४	श्री रूपा मगर	जिल्ला सदस्य, नेपाल मगर सङ्घ	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८५	श्री प्रेम सिजाली मगर	नगर सदस्य, नेपाल मगर सङ्घ	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८६	श्री जमशेर राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८७	श्री सूर्य व. आठपहरिया	के.म.स., कि.आठपहरिया समाज	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
८८	श्री इमानबहादुर तामाङ	वडा सदस्य, वडा नं. ४	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७

क्र.सं	नाम, थर	पद	ठेगाना	मिति
८९	श्री अनु राना	महिला वडा सदस्य, वडा नं. ४	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
९०	श्री कविन्द्र अधिकारी	वडा सदस्य, वडा नं. ४	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
९१	श्री रमेशबहादुर दाहाल	शिक्षाविद्	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
९२	श्री पृथसिंह दाहाल	पूर्व स्रोतव्यक्ति	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
९३	श्री खेमराज थापा	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
९४	श्री प्रेम ब. बस्नेत	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/०७
९५	श्री रसबहादुर राई	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ८	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
९६	श्री रेणुका राई	महिला वडा सदस्य, वडा नं. ८	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
९७	श्री तुला राई	वडा सदस्य, वडा नं. ८	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
९८	श्री जितेन राई	वडा सदस्य, वडा नं. ८	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
९९	श्री दिलबहादुर राई	स्थानीय समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
१००	श्री सारकुमारी आठपहरिया	के.अ., कि. आठपहरिया समाज	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
१०१	श्री गणेशकुमार राई	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
१०२	श्री रामकुमारी राई	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
१०३	श्री बासमाया राई	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
१०४	श्री मानुभक्त राई	समाजसेवी, बुद्धिजीवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
१०५	श्री सिर्जना राई	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
१०६	श्री हरि प्रधान	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१३
१०७	श्री चन्द्रलाल तामाङ	वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
१०८	श्री रमा बराल लामिछाने	वडा सदस्य, वडा नं. २	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
१०९	श्री सानबहादुर राई	वडा सदस्य, वडा नं. २	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
११०	श्री द्रौपदा दर्नाल	वडा सदस्य, वडा नं. २	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
१११	श्री बिपिन प्र. लामिछाने	प्र.अ., डिल्ली प्रा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
११२	श्री डम्बरबहादुर राई	शिक्षक, ज्ञानोपार्जन आ.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
११३	श्री विमल राई	प्र.अ., धर्मोदय प्रा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
११४	श्री पूर्णमाया तामाङ	प्र.अ., रत्न सरस्वती प्रा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
११५	श्री यूवादेवी थापा	अध्यक्ष, आमा समूह	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
११६	श्री प्रदीप पोखेल	विद्यार्थी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
११७	श्री विजय पूलामी	विद्यार्थी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४
११८	श्री नुना गुरागाई	विद्यार्थी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१४

क्र.सं	नाम, थर	पद	ठेगाना	मिति
११९	श्री धनकुमार आठपहरिया	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ५	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२०	श्री कृष्णमाया श्रेष्ठ	कार्यपालिका सदस्य	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२१	श्री दुर्गा दर्जी	वडा सदस्य, वडा नं. ५	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२२	श्री गोविन्द राई	वडा सदस्य, वडा नं. ५	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२३	श्रीटीका श्रेष्ठ	वडा सदस्य, वडा नं. ५	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२४	श्री विकास प्रधान	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२५	श्री अष्टबहादुर आठपहरिया	समाज सेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२६	श्री कोमल आठपहरिया	समाज सेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२७	श्री मञ्जु कार्की	वडा सचिव, वडा नं. ५	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२८	श्री प्रमिला राई	असिस्टेन्ट सव इन्जिनियर	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१२९	श्री जमुना दाहाल	सामाजिक परिचालक	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१३०	श्री विष्णुमाया श्रेष्ठ	का.स.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१३१	श्री जीवन श्रेष्ठ	नि.प्रबन्धक, रा.बा. बैंक	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१७
१३२	श्री नगेन्द्र पाण्डे	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १०	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१३३	श्री सुरेशकुमार श्रेष्ठ	वडा सदस्य, वडा नं. १०	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१३४	श्री तीर्थराज तोलाङ्गी	समाजसेवी, बुद्धिजीवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१३५	श्री भेषनारायण रेग्मी	समाजसेवी, बुद्धिजीवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१३६	श्री टेकबहादुर श्रेष्ठ	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१३७	श्री भिमबहादुर खनाल	शिक्षक, जनकल्याण मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१३८	श्री डम्बरबहादुर सिजाली	शिक्षक, जनकल्याण मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१३९	श्री रामबहादुर ठाडा	शिक्षक, जनकल्याण मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४०	श्री कल्पना राई	शिक्षक, जनकल्याण मा.वि.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४१	श्री डम्बरकुमारी मगर	अभिभावक	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४२	श्री ओम राना	कृषि व्यवसायी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४३	श्री उमा सुवेदी	विद्यार्थी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४४	श्री वीनिता राई	विद्यार्थी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४५	श्री सुस्मिता श्रेष्ठ	विद्यार्थी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४६	श्री टड्कप्रसाद रोईला	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ९	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४७	श्री सुवर्ण कार्की	वडा सदस्य, वडा नं. ९	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१४८	श्री पार्वती राई	वडा सदस्य, वडा नं. ९	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८

क्र.सं	नाम, थर	पद	ठेगाना	मिति
१४९	श्री बेलबहादुर लिम्बू	प्र.अ. देउराली मा.वि., बेलहारा	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५०	श्री शङ्करनाथ रोईला	अभिभावक	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५१	श्री वेदप्रसाद रोईला	अभिभावक	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५२	श्री शुक्रबहादुर राई	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५३	श्री इन्द्रकुमार आठपहरिया	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५४	श्री लोकनाथ रोईला	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५५	श्री मोहन बास्तोला	अभिभावक	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५६	श्री मिलनकुमार खड्गी	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५७	श्री रेजिना हिडमाड	कार्यपालिका सदस्य	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५८	श्री कुसुम जोशी	वडा सदस्य, वडा नं. ६	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१५९	श्री छत्रबहादुर कार्की	वडा सचिव, वडा नं. ६	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६०	श्री वेणु बस्नेत	नि.वडा सदस्य, वडा नं. ६	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६१	श्री दामोदर दाहाल	शिक्षाविद्	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६२	श्री होमबहादुर बस्नेत	धनकुटा बहुमुखी क्याम्पस	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६३	श्री देवबहादुर खड्का	पूर्व प्र.अ.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६४	श्री दिव्य मिश्र	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६५	श्री विनयशेखर श्रेष्ठ	प्रोप्राइटर, कचिडे, होमस्टे	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६६	श्री केदारनाथ श्रेष्ठ	वडा सदस्य, वडा नं. ७	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६७	श्री आशा रसाइली	वडा सदस्य, वडा नं. ७	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६८	श्री जनार्दन घिमिरे	अध्यक्ष विश्रान्तीग्राम	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१६९	श्री लीलानाथ मिश्र	संयोजक, विश्रान्ती गुरुकुल	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१७०	श्री रामकुमार डड्गोल	निवृत्त वन अधिकृत	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१७१	श्री टंकबहादुर आले	पुजारी, गैया बछलादेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/१८
१७२	श्री विकास घिमिरे	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२०
१७३	श्री टीकाप्रसाद लामिछाने	संस्थापक विश्वभाषा पुस्तकालय	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२१
१७४	श्री मनोहरनारायण श्रेष्ठ	सहिद भीमनारायण श्रेष्ठ परिवार	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२२
१७५	श्री मनोजनारायण श्रेष्ठ	सहिद भीमनारायण श्रेष्ठ परिवार	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२२
१७६	श्री लक्ष्मीदेवी श्रेष्ठ	सहिद भीमनारायण श्रेष्ठ परिवार	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२२
१७७	श्री रेणु श्रेष्ठ	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२३
१७८	श्री भागवत श्रेष्ठ	सहिद रामकृष्ण श्रेष्ठ परिवार	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२३

क्र.सं	नाम, थर	पद	ठेगाना	मिति
१७९	श्री ईश्वर थापा	प्रमुख, घरेलु तथा साना उद्योग	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२४
१८०	श्री रामकुमार डङ्गोल	अधिकृत, जिल्ला वन डिभिजन	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२५
१८१	श्री नारायण कार्की	प्रमुख, जिल्ला तथ्याङ्क कार्यालय	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२६
१८२	श्री डम्बर रोगू	प्रशासकीय अधिकृत	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२७
१८३	श्री हेमकुमार आङ्ला	बुद्धिजीवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२८
१८४	श्री लेखबहादुर राई	पूर्व प्र.अ.	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/१०/२८
१८५	श्री गोपाल विश्वकर्मा	प्रोप्राइटर कन्चन खुकुरी उद्योग	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०१
१८६	श्री मोहन श्रेष्ठ	प्रोप्राइटर मोहन विस्कट उद्योग	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०२
१८७	श्री भागवत श्रेष्ठ	सहिद रामकृष्ण श्रेष्ठ परिवार	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०३
१८८	श्री होमबहादुर बस्नेत	प्रमुख, धनकुटा बहुमुखी क्याम्पस	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०४
१८९	श्री नवीन श्रेष्ठ	क्याम्पस प्रमुख, लिवर्टी कलेज	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०५
१९०	श्री तिलविक्रम चेम्जोड	क्याम्पस प्रमुख, भाषा क्याम्पस	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०६
१९१	श्री सोमप्रसाद भण्डारी	क्याम्पस प्रमुख, तुलसीमेहर कलेज	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०७
१९२	श्री दिनेश अधिकारी	क्याम्पस प्रमुख, गोकुण्डेश्वर क्याम्पस	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०७
१९३	श्री जयपूर्ण भुजेल	बुद्धिजीवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०८
१९४	श्री फुर्वा घिसिङ	युवा, समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०९
१९५	श्री गोपाल दर्जी	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०९
१९६	श्री देवेन्द्र दर्जी	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०९
१९७	श्री चन्द्र योन्जन	शिक्षाकर्मी, समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०९
१९८	श्री श्री दावा शेर्पा	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/०९
१९९	श्री सरिता तामाङ	समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/१०
२००	श्री गणेशकुमार पिठाकोटे	शिक्षाकर्मी, समाजसेवी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/११
२०१	श्री विष्णुप्रसाद पौडेल	समाजसेवी, उद्यमी	धनकुटा नगरपालिका	२०७९/११/१३

प्रस्तावित नगर गान

धनकुटा, धनकुटा यो हो धनकुटा,
यो हो नगर, सफा सहर, हाम्रो धनकुटा,
नगरपालिका हाम्रो धनकुटा ।

कुहिरोको घुम्टोभिन्न हिले बजार मुस्कुराउँदा
उद्यौलीको मेला भर्न मधुगङ्गा धाम आउँदा
पर्यटन र ब्यापारको भुल्के घाम उदाउँछ ।
साग सब्जी दुध चामल भिरगाउँले चखाउँछ ।
प्राविधिक शिक्षालय उत्तरपानी सान हाम्रो
कला क्षेत्र, खेलाडी र सहिद प्रति मान हाम्रो
जाति धर्म संस्कृतिका अनेकथरी फूल बुट्टा
पूर्वको पहिचान यो अगुवा नगर धनकुटा ।

धनकुटा, धनकुटा यो हो धनकुटा,
यो हो नगर, सफा सहर, हाम्रो धनकुटा,
नगरपालिका हाम्रो धनकुटा ।

कागते र पारिपात्ले सुन्तला र पानी
यो हो ठाँउ नेपालकै एबोकाडो खानी
सरकारी काम काज देब्रेबास आई
घुम्न जाऔं सेल्फी सहर लौ है साथीभाइ ।
कचिडेको एक पाहिला साहित्यमा अघि
धनकुटाको पहिचान नेवारी संस्कृति ।
उद्गम थलो यहि भूमि आठपहरिया राई
उच्च शिक्षा लिने सबै धनकुटामा आई ।

धनकुटा, धनकुटा यो हो धनकुटा,
यो हो नगर, सफा सहर, हाम्रो धनकुटा,
नगरपालिका हाम्रो धनकुटा ।

टुँडिखेलको धरहरा हटियाको पानी,
ओरेन्ज सिटी घुम्न जाउँ लौ है बाबु नानी
बेलहारा धानको बेसी पहारिलो घाम
तमोरको काखमा छ विश्रान्ति धाम ।
हिउँ पर्ने डाँडादेखि बाफिला यी फाँटसम्म
फैलिएको हाम्रो नगर इतिहासको पानासम्म
चर्च गुम्बा मागदेवी हे देवी निशान,
गाईरहूँ धनकुटाको जय जय गान ।

धनकुटा, धनकुटा यो हो धनकुटा,
यो हो नगर, सफा सहर, हाम्रो धनकुटा,
नगरपालिका हाम्रो धनकुटा ।

सन्दर्भ सामग्रीहरू

अधिकारी, विष्णुप्रसाद (२०७५), प्राथमिक शिक्षक दिग्दर्शन, काठमाडौं:आशिष बुक हाउस प्रा.लि.।

आधारभूत शिक्षा पाठ्यक्रम (२०६९), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, भक्तपुर ।

आधारभूत तह (कक्षा १-३) पाठ्यक्रम (२०७६), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र,भक्तपुर ।

काफ्ले, वासुदेव र साथीहरू (२०६७), शैक्षिक योजना,काठमाडौं,सनलाइट पब्लिकेसन ।

नेपालको संविधान (२०७२), कानून किताब खाना काठमाडौं ।

पराजुली, तारानाथ र साथीहरू (२०७५) माध्यमिक तह शिक्षक प्रतियोगिता विशेषाङ्क, काठमाडौं सनलाइट पब्लिकेन ।

पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्री विकास तथा वितरण निर्देशिका २०७६, नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय ।

राष्ट्रिय शिक्षा नीति २०७६, नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय ।

विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय विद्यालय शिक्षाका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०६३), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर ।

विद्यालय शिक्षाका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७१), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर ।

विद्यालय शिक्षाका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७६), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर ।

विद्यालय शिक्षाका लागि राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७८), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर ।

विद्यालय शिक्षाका लागि स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०६३) पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर ।

विद्यालय शिक्षाका लागि स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप (२०७१) पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर ।

विद्यालय क्षेत्र विकास योजना (वि.सं.२०७३/०७४-२०७९/०८०),(२०७३) नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालय ।

स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन मार्गदर्शन (२०७६), पाठ्यक्रम विकास केन्द्र भक्तपुर ।

सूर्योदय नगरपालिका, इलाम र केरावारी गाउँपालिका, मोरङ तथा अन्य पालिकाका स्थानीय पाठ्यक्रमहरू ।

शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय आवद्ध विभिन्न वेबसाइटहरू ।

“आधारभूत तह (कक्षा १-८) को स्थानीय पाठ्यक्रम, २०७९”

१. परिचय :

नेपाल एउटा विविधताले भरिपूर्ण मुलुक हो । भौगोलिक, धार्मिक एवम् सांस्कृतिक, जातीय, भाषिक विविधता नै यस देशका प्रमुख विशेषताहरू हुन् । यसैले विद्यालय तहमा केन्द्रबाट तयार गरी वितरित पाठ्यक्रमले मात्र विद्यार्थीहरूलाई आवश्यक ज्ञान, सिप र व्यवहारका सम्पूर्ण सक्षमताहरू प्रदान गर्न सक्तैन भन्ने यथार्थता अनुरूप स्थानीय पाठ्यक्रमको अवधारणा आएको हो । पाठ्यक्रम विकासका सन्दर्भमा देखा परेका विविध अवधारणाहरूमध्ये स्थानीय पाठ्यक्रम पनि एक नवीनतम अवधारणा हो । “विश्वव्यापी रूपमा सोच राखी स्थानीय रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याऊ” (Think Globally Act Locally) भन्ने अवधारणालाई आत्मसात गर्दै स्थानीय ज्ञान, सिप तथा प्रविधिको प्रयोगबाट सिकाइमा अपेक्षित सिकाइ उपलब्धि हासिल गराउने गरी तयार गरिएको पाठ्यक्रम नै स्थानीय पाठ्यक्रम हो । स्थानीय आवश्यकता अनुसार तयार गरिएको यस्तो पाठ्यक्रमले शैक्षिक विकेन्द्रीकरणको प्रवर्द्धन समेत गर्दछ । नेपाल भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, धार्मिक विविधताले भरिपूर्ण मुलुक हो । विविधतामूलक सामाजिक संरचनामा मानिसहरूका आवश्यकता र चाहना पनि फरक फरक हुन्छन् । केन्द्रीय पाठ्यक्रमले मात्र मानिसहरूका फरक आवश्यकतालाई सम्बोधन नगर्न सक्छ । यस स्थितिमा स्थानीय पाठ्यक्रमले सिकाइमा स्थानीय ज्ञान तथा सिपसहितको मानसिक संरचना तयार गर्दछ, जसले गर्दा भविष्यमा सामाजिक आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्ने ढोका खुल्दछ ।

नेपालको शासकीय स्वरूप सङ्घीय प्रणालीमा गइसकेपछि स्थानीय तहका आवश्यकतालाई स्थानीय साधन र स्रोतकै खोजी एवम् परिचालन गरी परिपूर्ति गर्ने अधिकार पनि स्थानीय तहलाई नै प्राप्त भएको छ । नेपालको संविधान २०७२ को अनुसूची- ८ मा आधारभूत र माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा स्थानीय तहलाई हेर्ने अधिकार प्रदान गरिएको छ । संविधानले दिएको अधिकार कार्यान्वयन गर्नु स्थानीय तहको कर्तव्य हो । नेपालमा औपचारिक रूपमा प्राथमिक शिक्षा पाठ्यक्रम, २०४९ ले पहिलो पटक स्थानीय विषय वा मातृभाषामध्ये कुनै एक विषय विद्यालयले छनोट गरी पठन पाठन गर्ने व्यवस्था गरेको थियो । यसरी गरिएको व्यवस्थामा साप्ताहिक ३ पाठ्यभार र १०० पूर्णाङ्कको अध्ययन/अध्यापन गर्ने भनिएको भए पनि उक्त व्यवस्था कार्यान्वयन भएन । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूपका आधारमा आधारभूत शिक्षा (कक्षा ६-८) पाठ्यक्रम, २०६९ मा साप्ताहिक ५ पाठ्यभार र १०० पूर्णाङ्कको मातृभाषा वा संस्कृत वा अन्य स्थानीय विषय/अन्य विषय समावेश गरेर प्रकाशित गरियो ।

दोस्रो जनआन्दोलन २०६२/०६३ पछि पाठ्यक्रममा समसामयिक परिवर्तन भयो । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७१ अनुसार आधारभूत तहमा १०० पूर्णाङ्कको मातृभाषा वा स्थानीय विषय राख्न पाउने व्यवस्था भयो । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ मा व्यवस्था गरेअनुसार स्थानीय पाठ्यक्रमका सम्बन्धमा कक्षा १-३ मा साप्ताहिक ५ पाठ्यभार र वार्षिक १६० घण्टा तय भयो । कक्षा ४-८ का लागि साप्ताहिक ४ पाठ्यभार र वार्षिक पाठ्यघण्टा १२८ निर्धारण गरियो । राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६ ले स्थानीय पाठ्यक्रमको सन्दर्भ, अवधारणा, पाठ्यक्रम विकास, कार्यान्वयन प्रक्रिया, स्थानीय पाठ्यक्रम को ढाँचालगायत विषयमा स्पष्ट मार्गदर्शन गरेको छ । यही मार्गदर्शनलाई आधार मानेर धनकुटा नगरपालिकाद्वारा पाठ्यक्रमविज्ञ र पाठ्यक्रम निर्माण समितिमार्फत् यो स्थानीय पाठ्यक्रम बनाइएको छ ।

शैक्षिक योजनाको विकेन्द्रीकरणलाई नेपालको संविधानले सुनिश्चित गरेको छ । साथै राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूपले समेत मुलुकको शासकीय स्वरूप र विविधतालाई सम्बोधन गर्न विद्यालय तहमा मातृभाषा वा स्थानीय आवश्यकतामा आधारित पाठ्यक्रम निर्माण गरी लागु गर्न बाध्यकारी व्यवस्था गरेको छ । हरेक विद्यालय आफैँले स्थानीय आवश्यकतामा आधारित पाठ्यक्रम निर्माण गरी लागु गर्ने मूलमर्म पाठ्यक्रम प्रारूपको हो तर स्थानीय तहको आफ्नै विशिष्ट पहिचान रहेको हुन्छ । भौगोलिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, जातीय तथा भाषिक विविधता रहेको हुन सक्छ । केन्द्रीय तहमा तयार गरिने पाठ्यक्रमले विद्यार्थीहरूलाई दैनिक जीवनमा आवश्यक पर्ने ज्ञान, सिप, आचरण र व्यवहारका सम्पूर्ण सक्षमताहरू प्रदान गर्न सक्ने अवस्था नरहन सक्छ । स्थानीय परिवेशअनुसारको ज्ञान र सिप आर्जन गर्नका लागि स्थानीय विज्ञकै सहभागितामा पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न वाञ्छनीय देखिन्छ । संवैधानिक तथा

नीतिगत रूपमा भएको प्रावधानलाई कार्यान्वयन गर्नु प्रत्येक स्थानीय तहको कर्तव्य भएको हुनाले धनकुटा नगरपालिकाले यो स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गरेको हो । स्थानीय तहका साभ्भा आवश्यकता र विद्यालयका विशिष्टीकृत आवश्यकतालाई समेत मध्यनजर गरी धनकुटा जिल्ला धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रका सबै विद्यालयहरूमा शैक्षिक सत्र २०८० बाट कक्षा १ देखि ८ सम्म लागु गर्ने गरी यो पाठ्यक्रम निर्माण गरिएको छ ।

स्थानीय पाठ्यक्रमको आवश्यकता :

नेपालको संविधान २०७२ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को मर्मअनुरूप विद्यालय तहको पाठ्यक्रम ढाँचामा कक्षा १-३ सम्ममा पाँचओटा विषय (गणित, नेपाली, अङ्ग्रेजी, हाम्रो सेरोफेरो र मातृभाषा/स्थानीय विषय) राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय विषयको निर्माण स्थानीय तहबाटै गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय पाठ्यक्रम वा मातृभाषामध्ये एक विषय छनोट गरी स्थानीय तहबाट पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने प्रावधानलाई वर्तमान पाठ्यक्रम संरचनाले अनिवार्य व्यवस्था गरेको छ ।

सिकाइ घरबाटै प्रारम्भ गर्न सहज हुन्छ । त्यसका लागि बालबालिकाहरूले आफ्नो घर, गाउँ तथा समुदायको पहिचान गर्नुपर्दछ । त्यहाँ भएका प्राकृतिक, ऐतिहासिक सम्पदाहरू र आर्थिक क्रियाकलापहरूको विषयमा जानकारी हुनुपर्दछ । राष्ट्रिय स्तरमा निर्माण गरिने पाठ्यक्रममा सबै सरोकारवालाहरूको संलग्नताको सम्भावना रहँदैन । यसले स्थानीय तहको भाषा, संस्कृति, ज्ञान र सिपलाई पूर्ण रूपले समेट्न सम्भव पनि हुँदैन । अतः स्थानीय तहको भाषा तथा संस्कृतिको जगेर्ना गर्न स्थानीय तहको ज्ञान, सिप, प्रविधि र उत्पादनलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा जोड्ने ज्ञान र सिपको विकास गरी आत्मनिर्भर, उत्पादनमुखी, जीवनोपयोगी, व्यावहारिक र दक्ष जनशक्ति तयार गर्नका लागि स्थानीय पाठ्यक्रमको आवश्यकता पर्दछ । यसमा विश्वव्यापी रूपमा भएका विषय स्थानीय रूपमा ढालेर सकेसम्म उपयोग गर्ने रणनीति लिइन्छ ।

स्थानीय तहको आफ्नै विशिष्ट पहिचान रहेको हुन्छ । भौगोलिक, धार्मिक एवम् सांस्कृतिक, जातीय, भाषिक विविधता रहेको हुनसक्छ । केन्द्रीय तहमा तयार गरिने पाठ्यक्रमले विद्यार्थीहरूलाई दैनिक जीवनमा आवश्यक पर्ने ज्ञान, सिप, आचरण र व्यवहारका सम्पूर्ण सक्षमताहरू प्रदान गर्न सक्ने अवस्था नरहन सक्छ । स्थानीय परिवेशअनुसारको ज्ञान र सिप आर्जन गर्नका लागि स्थानीय विज्ञहरूकै सहभागितामा पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न वाञ्छनीय देखिन्छ । संवैधानिक तथा नीतिगत रूपमा भएको प्रावधानलाई कार्यान्वयन गर्नु प्रत्येक स्थानीय तहको कर्तव्य भएको हुनाले पनि धनकुटा नगरपालिकाले यो स्थानीय पाठ्यक्रम तयार गरेको हो । स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयनको औचित्यलाई तलका बुँदाहरूले अझ थप स्पष्ट गर्दछन् :

- (क) स्थानीय पेसा व्यवसाय, एवम् रोजगारीको सम्बोधन गर्न,
- (ख) अन्तर्राष्ट्रिय रोजगारीतर्फ उन्मुख, उत्पादनमुखी नागरिक तयार गर्न ,
- (ग) स्थानीय कला, सौन्दर्य, आदर्श तथा वैशिष्ट्यको संरक्षण तथा संवर्धन गर्न,
- (घ) स्थानीय कला, संस्कृति, परम्परा, पर्यटकीय क्षेत्र, भाषा आदिको संरक्षण र संवर्धन गर्न,
- (ङ) स्थानीय कला कौशल, व्यवसाय, प्राकृतिक सम्पदा तथा संस्कृतिको जानकारी गराउन तथा तदनुरूपको व्यवहार गर्न सक्ने बनाउन,
- (च) भौगोलिक, जातीय, भाषिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, धार्मिक तथा प्राकृतिक विविधतालाई सम्बोधन गर्न,
- (छ) स्थानीय तहको ज्ञान, सिप र प्रविधिलाइ उपयोग गर्न,
- (ज) परम्परागत पेसा, व्यवसायलाई संरक्षण, संवर्धन र विकास गर्न सहयोग पुर्याउन,
- (झ) स्थानीय स्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन गर्दै यथेष्ट लाभ लिन,
- (ञ) बालबालिकाहरूमा नैतिकता, अनुशासन, सदाचार र सकारात्मकताको विकास गर्न,
- (ट) बालबालिकाहरूमा सामाजिक मूल्यमान्यताको अनुसरण गर्ने भावनाको विकास गर्न तथा प्रविधि दुर्यसनप्रति सजग रहन ।

स्थानीय पाठ्यक्रम सङ्घीय कानूनले परिकल्पना गरेको कार्ययोजना हो । यसले राष्ट्रिय सरोकारका विषय सामग्रीलाई भन्दा पनि स्थानीय स्तरका तर महत्त्वपूर्ण अर्थ र भूमिका भएका र महत्त्व राख्ने विषयलाई प्राथमिकता दिएर राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको ढाँचा र प्रारूपमा मेल खाने गरी संयोजन गरेर सिपमूलक तथा व्यवसायपरक बनाउने परिकल्पना गरेकोछ । यही मर्मलाई आत्मसात् गरी धनकुटा जिल्लाको धनकुटा नगरपालिकाले स्थानीय पाठ्यक्रम प्रस्तुत गरेको छ ।

२. शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य :

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६ ले परिवर्तित संरचना र राज्य व्यवस्थाअनुरूप निम्नानुसार शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्यहरू तय गरेको छ :

- (क) प्रत्येक व्यक्तिमा अन्तर्निहित प्रतिभा प्रस्फुटन गरी व्यक्तित्व विकास गर्ने,
- (ख) सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका मूल्यमान्यताप्रति प्रतिबद्ध, राष्ट्र र राष्ट्रियताप्रति बफादार, स्वाभिमानी, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विविधतालाई सम्मान गर्ने, चरित्रवान्, नैतिकवान् एवम् जिम्मेवार नागरिक तयार गर्ने,
- (ग) श्रमप्रति सम्मान एवम् सकारात्मक सोच भएका, रोजगार तथा स्वरोजगार उन्मुख, उत्पादनमुखी, उद्यमशील र सिपयुक्त नागरिक तयार गर्ने,
- (घ) व्यक्तिको सामाजिकीकरणमा सहयोग गर्दै सामाजिक सद्भाव तथा सहिष्णुता र राष्ट्रिय एकता सुदृढ गर्न सहयोग पुऱ्याउने,
- (ङ) प्राकृतिक तथा राष्ट्रिय सम्पदा र पर्यावरणको संरक्षण, सम्वर्धन र सदुपयोग गर्दै दिगो विकासमा योगदान गर्ने सचेत नागरिक तयार गर्ने,
- (च) प्रत्येक व्यक्तिमा शान्ति, मानवअधिकार, समानता, समावेशिता र सामाजिक न्यायका मान्यतानुरूपको आचरण विकास गरी समतामूलक, समावेशी, न्यायपूर्ण र समाजवाद उन्मुख राष्ट्र निर्माणमा मद्दत गर्ने,
- (छ) राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रतिस्पर्धी, आधुनिक सूचना तथा सञ्चार प्रविधि प्रयोग गर्न सक्ने विश्वपरिवेश सुहाउँदो दक्ष जनशक्ति तयार गर्ने,
- (ज) वैज्ञानिक अवधारणा, तथ्य, सिप, सिद्धान्त तथा प्रविधिको प्रयोग गर्न सक्ने वैज्ञानिक सुभ्रबुभ्र भएका खोज तथा अनुसन्धानमुखी जनशक्ति तयार गर्ने,
- (झ) रचनात्मक तथा समालोचनात्मक चिन्तन गर्ने, जीवनोपयोगी सिप भएका सहिष्णु र भाषिक सक्षमतामा निपुण नागरिक तयार गर्ने,
- (ञ) नेपाली मौलिक कला, संस्कृति, सौन्दर्य, आदर्श तथा वैशिष्ट्यहरूको संरक्षण, सम्वर्धन र विस्तारतर्फ अभिप्रेरित भई नेपाली पहिचानप्रति गौरव गर्ने नागरिक तयार गर्ने,
- (ट) जलवायु परिवर्तन तथा प्राकृतिक एवम् मानव सिर्जित प्रकोपप्रति सचेत रही सम्भावित जोखिम न्यूनीकरण तथा विपद् व्यवस्थापन गर्न सक्षम नागरिक तयार गर्ने,
- (ठ) सामाजिक न्यायमा आधारित समृद्ध राष्ट्र निर्माणका निम्ति आवश्यक मानव संसाधनको विकास गर्ने ।

३. आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) का सक्षमताहरू :

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७५ अनुसार बालबालिकाहरूलाई गणितीय ज्ञान सिप तथा जीवनोपयोगी सिपहरूका साथै व्यक्तिगत स्वास्थ्य तथा सरसफाइसम्बन्धी बानीको विकास गर्ने अवसर प्रदान गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यसैगरी उनीहरूलाई आफू रहेको प्राकृतिक तथा सामाजिक वातावरणसँग परिचित गराउनुपर्ने हुन्छ । प्रारूपअनुसार यस तहको पाठ्यक्रम बालबालिकाको उमेरगत क्षमता एवम् रुचिलाई ध्यान दिई एकीकृत सिद्धान्तअनुसार विकसित गरिनुपर्छ । प्रारूपले आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) का सक्षमता देहायबमोजिम हुनुपर्ने कुरा औँल्याएको छ :

१. आधारभूत भाषिक तथा सञ्चार सिपको विकास र प्रयोग,
  २. आधारभूत गणितीय अवधारणा र सिपको विकास र प्रयोग,
  ३. अनुशासन, सदाचार र स्वावलम्बन जस्ता सामाजिक एवम् चारित्रिक गुणको विकास,
  ४. विज्ञान, वातावरण, सूचना प्रविधिसम्बन्धी आधारभूत ज्ञानको विकास,
- आधारभूत तह (कक्षा १-८)को स्थानीय पाठ्यक्रम २०७५

५. शारीरिक तन्दुरुस्ती, स्वस्थकर बानी र जीवनोपयोगी सिप (Life skills) को विकास,
६. कला तथा सौन्दर्यप्रति अभिरुचि र सिर्जनात्मकताको विकास,
७. आफ्नो परिवेशसँग परिचित भई विभिन्न जात जाति, धर्म, भाषा, संस्कृति र क्षेत्रप्रति सम्मान र समभावको विकास ।

४. आधारभूत शिक्षा (कक्षा ४-५) का सक्षमताहरू :

प्रारूपअनुसार आधारभूत शिक्षा (कक्षा ४- ५) का सक्षमताहरू निम्नानुसार हुनुपर्दछ :

१. राष्ट्रप्रेमको भावना एवम् लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यता र संस्कारको विकास,
२. आधारभूत भाषिक तथा सञ्चार सिपको विकास र व्यावहारिक प्रयोग,
३. आधारभूत गणितीय अवधारणा र सिपको विकास र प्रयोग,
४. नैतिकता, अनुशासन, सदाचार र स्वावलम्बन जस्ता सामाजिक मूल्यमान्यता एवम् चारित्रिक गुणको विकास,
५. विज्ञान, वातावरण, सूचना प्रविधिसम्बन्धी आधारभूत ज्ञान र सिपको विकास,
६. शारीरिक तन्दुरुस्ती, स्वस्थकर बानी, सरसफाइ र जीवनोपयोगी सिप (Life skills) को विकास,
७. कला तथा सौन्दर्यप्रति अभिरुचि र सिर्जनात्मकता र समालोचनात्मक सिपको विकास,
८. आफ्नो परिवेशसँग परिचित भई विभिन्न जात जाति, धर्म, भाषा, संस्कृति र क्षेत्रप्रति सम्मान र समभावको विकास ।

५. स्थानीय विषय (कक्षा १-३) का सक्षमताहरू :

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७५ ले निर्दिष्ट गरेका राष्ट्रिय उद्देश्यहरू र राष्ट्रिय उद्देश्यहरूका आधारमा तय गरिएका उल्लिखित कक्षा १-३ का सक्षमताहरूमा पनि बालबालिकाहरूलाई आफ्नो परिवेश र वातावरणसँग परिचित गराउने भाव व्यक्त भएको देखिन्छ । यही भावनालाई आत्मसात गर्दै यस स्थानीय विषय (कक्षा १-३) का सक्षमताहरू निम्नअनुसार तय गरिएको छ :

१. आफू रहेको क्षेत्रको सामान्य पहिचान,
२. आफ्नो क्षेत्रको कृषि तथा पशुपालनको परिचय,
३. आफ्नो क्षेत्रको उद्योग तथा व्यापार, व्यवसायमा प्रयोग भएका परम्परागत सामग्री र स्थानीय प्रविधिहरूको पहिचान र प्रयोग
४. आफ्नो क्षेत्रको धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र प्राकृतिक सम्पदा तथा स्थलहरू तथा वन जङ्गलका साथै व्यावसायिक र पर्यटकीय क्षेत्रहरू पहिचान,
५. आफू रहेको ठाउँको जाति, धर्म, संस्कृति, भाषा, वेशभूषा र सामाजिक मूल्यमान्यताको अनुशरण,
६. सरसफाइ र स्वास्थ्य संस्थाहरूको पहिचान,
७. प्राकृतिक स्रोत, सम्पदा र वातावरणको पहिचान तथा प्रकोपप्रति सचेतना ।

६. स्थानीय विषय (कक्षा ४-५) का सक्षमताहरू :

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६ ले निर्दिष्ट गरेका राष्ट्रिय उद्देश्यहरू र राष्ट्रिय उद्देश्यहरूका आधारमा तय गरिएका उल्लिखित कक्षा ४-५ का सक्षमताहरूमा पनि बालबालिकाहरूलाई आफ्नो परिवेश र वातावरणसँग परिचित गराउने भाव व्यक्त भएको देखिन्छ । यही भावनालाई आत्मसात गर्दै यस स्थानीय विषय (कक्षा ४-५) का सक्षमताहरू निम्नानुसार तय गरिएको छ :

१. आफू रहेको क्षेत्रको बारेमा ज्ञान, सिप तथा धारणाको विकास गर्न,
२. आफ्नो क्षेत्रको कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धमा ज्ञान, सिप र धारणा हासिल गरी व्यवहारमा देखाउन,
३. आफ्नो क्षेत्रको उद्योग तथा व्यापार र व्यवसायमा प्रयोग भएका परम्परागत सामग्री र स्थानीय प्रविधिहरू सम्बन्धमा ज्ञान तथा सिप हासिल गरी प्रयोग गर्न,

४. आफ्नो क्षेत्रको धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र प्राकृतिक सम्पदा तथा स्थलहरू तथा वनजङ्गलका साथै व्यावसायिक र पर्यटकीय क्षेत्रहरू ज्ञान, सिप, धारणा हासिल गरी व्यवहारमा देखाउन,
५. आफू रहेको ठाउँको जाति, धर्म, संस्कृति, भाषा, वेशभूषा र सामाजिक मूल्यमान्यता सम्बन्धमा ज्ञान, सिप हासिल गरी व्यवहारमा प्रयोग गर्न तथा प्रविधि दुर्व्यसनप्रति सजग रहन ।
६. सरसफाइ र स्वास्थ्य संस्थाहरू सँग परिचित भई सोसम्बन्धी ज्ञान, सिप, धारणा हासिल गरी व्यवहारमा देखाउन,
७. प्राकृतिक स्रोत, सम्पदा र वातावरणसँग परिचित भई प्रकोप प्रति सचेत रहँदै उत्पन्न हुने विपद्बाट सुरक्षित रहन ।

७. स्थानीय विषय (कक्षा ६-८) का सक्षमताहरू :

१. आफू रहेको क्षेत्रको बारेमा नक्सा सहित ज्ञान, सिप तथा धारणाको विकास गरी प्रयोग गर्न,
२. आफ्नो क्षेत्रको कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धमा ज्ञान, सिप र धारणा हासिल गरी व्यवहारमा प्रयोग गर्न,
३. आफ्नो क्षेत्रको उद्योग तथा व्यापार र व्यवसायमा प्रयोग भएका परम्परागत सामग्री र स्थानीय प्रविधिहरू सम्बन्धमा ज्ञान तथा व्यावहारिक सिप हासिल गरी प्रयोग तथा प्रवर्धन गर्न,
४. आफ्नो क्षेत्रको धार्मिक, सांस्कृतिक, ऐतिहासिक र प्राकृतिक सम्पदा तथा स्थलहरू तथा वनजङ्गलका साथै व्यावसायिक र पर्यटकीय क्षेत्रहरू ज्ञान, सिप, धारणा अभिवृद्धि गरी व्यवहारमा देखाउन,
५. आफू रहेको ठाउँको जाति, धर्म, संस्कृति, भाषा वेशभूषा, सामाजिक मूल्यमान्यता सम्बन्धमा ज्ञान, सिप हासिल गरी समालोचनात्मक सिपको विकास गर्न तथा प्रविधि दुर्व्यसन/सुरक्षा प्रति सचेत रहन,
६. स्वास्थ्य संस्थासँग परिचित भई त्यहाँबाट प्राप्त हुने सेवा लिन साथै प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित प्रकोपबाट सुरक्षा र बच्ने उपाय अवलम्बन गर्न,
७. आफ्नो क्षेत्रमा उपलब्ध प्राकृतिक सम्पदाहरूको पहिचान, संरक्षण, सदुपयोग गर्नुका साथै मौलिक खेलकुदको अभ्यास गर्न, खानेपानी तथा वातावरणीय सरसफाइप्रति ज्ञान, सिप धारणा अभिवृद्धि गरी प्रयोगमा ल्याउन ।

८. विद्यालय शिक्षाको तहगत संरचना :

राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ ले विद्यालय शिक्षालाई आधारभूत र माध्यमिक गरी दुई तहमा बाँडेको छ । आधारभूत तहको कक्षा १ मा प्रवेश गर्नुपूर्व १ वर्षको प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाको व्यवस्था हुनेछ । विद्यालय शिक्षाको संरचनामा कक्षा १ देखि ८ सम्म गरी आठ वर्ष अवधिको आधारभूत शिक्षा र कक्षा ९ देखि १२ सम्मको चार वर्ष अवधिको माध्यमिक शिक्षा कायम गरिएको छ । माध्यमिक शिक्षा साधारण, प्राविधिक तथा व्यावसायिक र परम्परागत गरी तीन धारको हुनेछ । माध्यमिक शिक्षाको प्राविधिक तथा व्यावसायिक धारतर्फ थप एक वर्ष अवधिको व्यावहारिक अभ्यास (Apprenticeship) समेटिनेछ । सिकारुको उमेर, सिकाइ क्षमतास्तर तथा बालमनोविज्ञान समेतलाई आधार मानी विद्यालय शिक्षाको तहगत र कक्षागत संरचना निम्नबमोजिम निर्धारण गरिएको छ :

तालिका १ :

विद्यालयको तह	कक्षा	उमेर समूह	सिकाइ क्षमतास्तर
प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा	प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा	४ वर्ष	
आधारभूत तह	कक्षा १- ३	५ देखि ७ वर्षसम्म	तह १
	कक्षा ४ - ५	८ देखि ९ वर्षसम्म	तह २
	कक्षा ६ - ८	१० देखि १२ वर्षसम्म	तह ३
माध्यमिक तह	कक्षा ९ - १०	१३ देखि १४ वर्षसम्म	तह ४
	कक्षा ११ - १२	१५ देखि १६ वर्षसम्म	तह ५

आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-३) को पाठ्यक्रम संरचना

क्र.सं.	विषय सम्बन्धी क्रियाकलाप	पाठ्यघण्टा	वार्षिक कार्यघण्टा
१.	भाषिक सिप विकास सम्बन्धी क्रियाकलाप (नेपाली)	५	१६०
२.	भाषिक सिप विकास सम्बन्धी क्रियाकलाप (अङ्ग्रेजी)	४	१२८
३.	गणितीय सिप विकास सम्बन्धी क्रियाकलाप	४	१२८
४.	विज्ञान, स्वास्थ्य र शारीरिक शिक्षासम्बन्धी क्रियाकलाप	४	१२८
५.	सामाजिक अध्ययन, चारित्रिक विकास तथा सिर्जनात्मक कलासम्बन्धी क्रियाकलाप	४	१२८
६.	मातृभाषिक सिप/स्थानीय विषयवस्तुसम्बन्धी क्रियाकलाप	५	१६०
	जम्मा	२६	८३२

आधारभूत शिक्षा (कक्षा ४-५) को पाठ्यक्रम संरचना

क्र.सं.	विषय	पाठ्यघण्टा वार्षिक	वार्षिक कार्यघण्टा
१.	नेपाली	५	१६०
२.	अङ्ग्रेजी	५	१६०
३.	गणित	५	१६०
४.	विज्ञान तथा प्रविधि	५	१६०
५.	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा	५	१६०
६.	स्वास्थ्य, शारीरिक तथा सिर्जनात्मक कला	३	९६
७.	मातृभाषा/स्थानीय विषय	४	१२८
	जम्मा	३२	१०२४

आधारभूत शिक्षा (कक्षा ६-८) को पाठ्यक्रम संरचना

क्र.सं.	विषय			पाठ्यघण्टा वार्षिक	वार्षिक कार्यघण्टा
	साधारण	संस्कृत शिक्षा/गुरुकुल/वेद विद्याश्रम शिक्षा	गोन्या तथा विहार/मदरसा शिक्षा		
१.	नेपाली	नेपाली	नेपाली	५	१६०
२.	अङ्ग्रेजी	अङ्ग्रेजी वा संस्कृत रचना	अङ्ग्रेजी	५	१६०
३.	गणित	गणित	गणित	५	१६०
४.	विज्ञान तथा प्रविधि	विज्ञान तथा प्रविधि वा संस्कृत व्याकरण	विज्ञान तथा प्रविधि	५	१६०
५.	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा वा कर्मकाण्ड	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा	५	१६०
६.	स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा (सिर्जनात्मक कला सहित)	संस्कृत भाषा	स्थानीय विषय वा बौद्ध शिक्षा वा सम्भोटा व्याकरण वा अन्य वा आचार शिक्षा (दिनियात) वा कुरान (अरेबिक)	३	९६
७.	मातृभाषा/स्थानीय विषय वा संस्कृत भाषा	वेद वा नीतिशास्त्र	भोटभाषा वा पालीभाषा वा संस्कृत वा अन्यभाषा वा उर्दू भाषा	४	१२८
	जम्मा			३२	१०२४

बार्षिक पाठ्यघण्टा :

क्र.सं	क्रम	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा ४	कक्षा ५	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८
		पाठ्यघण्टा							
१	नगर परिचय	२४	२७	२१	१३	१३	१६	१६	१६
२	पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि तथा वृत्ति परिचय	१८	२२	२१	१६	१६	१६	१६	१६
३	ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू	१८	१७	२१	१६	१६	१६	१६	१६
४	व्यक्तित्व र संस्था परिचय	२४	२२	२१	१५	१५	२०	२०	२०
५	हाम्रो पहिचान, संस्कार ,संस्कृति,मूल्यमान्यता र प्रविधि	२८	२८	२८	२६	२६	२०	२०	२०
६	सरसफाइ र स्वास्थ्य	२४	२२	२७	२६	२६	२०	२०	२०
७	प्राकृतिक स्रोत साधन, वातावरण र प्रकोप	२४	२२	२१	१६	१६	२०	२०	२०
जम्मा		१६०	१६०	१६०	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८

क्षेत्र र क्रम तालिका :

क्र.सं.	क्षेत्र	क्रम							
		कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा ४	कक्षा ५	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८
१.	नगर परिचय	टोल र वडाको परिचय	नगरपालिकाको परिचय र वडागत विशेषता	नगरपालिकाको भौगोलिक स्वरूप	नगरपालिकाको इतिहास	नगरको विशिष्ट ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	नगरभित्रका जात जातिहरू तथा सङ्घ संस्थाहरू	नगरपालिकाले सम्पादन गर्ने कार्यहरू	स्थानीय तहको व्यवस्थापिका र कार्यपालिका तथा न्यायिक निकाय
२	पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि	धनकुटा न.पा.को स्थानीय परम्परागत पेसा उद्यमशीलता र प्रविधि तथा बजारको सामान्य परिचय	धनकुटा न.पा.को स्थानीय परम्परागत पेसा उद्यमशीलता र प्रविधि तथा बजारको परिचय र महत्त्व	धनकुटा न.पा.को स्थानीय परम्परागत पेसा उद्यमशीलता र प्रविधिको संरक्षण तथा बजारीकरण	धनकुटा न.पा.को स्थानीय स्तरमा सञ्चालित पेसा तथा उद्यमहरू र परम्परागत प्रविधि	धनकुटा न.पा.को स्थानीय स्तरमा सञ्चालित पेसा तथा उद्यमहरू र बजारको प्रवर्द्धन	धनकुटा न.पा.को व्यावसायिक पशुपालन (दुग्ध/मासु) तथा बजार व्यवस्थापन, वृत्तिको परिचय र यसको छनौट	धनकुटा न.पा.को परम्परागत खेतीपातीहरू तथा बैकल्पिक रूपमा गरिने खेतीपातीहरू, वृत्तिपथ र जिवन रेखा	धनकुटा न.पा.को स्थानीय क्षेत्रमा हुने/ गर्दै आइरहेको खेती पर्यटन व्यवसाय सम्बन्धी जानकारी पशुपालन, रुची खुवि र शिक्षा प्रणाली
३	नगरक्षेत्रका धार्मिक र ऐतिहासिक स्थलहरू	धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय	धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय	धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय र महत्त्व	धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित वर्तमान अवस्था	धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र पर्यटन प्रवर्द्धन	धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा मा विद्यालयको भूमिका	धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा वडाको भूमिका	धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्द्धनमा नगरपालिकाको भूमिका

क्र.सं.	क्षेत्र	क्रम							
		कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा ४	कक्षा ५	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८
४	व्यक्ति र संस्था परिचय	आफ्नो विद्यालय र प्रधानाध्यापकको नाम	आफ्नो विद्यालय को वि.व्य.स. अध्यक्ष र शिक्षक अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको परिचय र सामान्य काम	आफ्नो वडामा भएका विद्यालय हरूको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम	धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीयभवनको शैक्षिक संस्थाहरू	धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीयभवनको सामाजिक सङ्घ/संस्थाहरू	विश्वभाषा पुस्तकालय र भीमनारायण चोकको पुस्तकालय	धनकुटा बहुमुखी क्याम्पस तथा श्री श्रीमान टाङ्क मा.वि. र भक्तबहादुर बस्नेत	विश्रान्ति, भीमनारायण श्रेष्ठ, रामकृष्ण श्रेष्ठ, भूमककुमारी घिमिरे
५	हाम्रो पहिचान, संस्कार, संस्कृति, मूल्यमान्यता र प्रविधि	सामाजिक मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार हाम्रा चाडपर्वको परिचय	सामाजिक मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार हाम्रा चाडपर्वको परिचय	सामाजिक मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार, हाम्रा वेशभूषाको परिचय	सामाजिक मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार, हाम्रा वाजा तथा विवाह संस्कारको परिचय	सामाजिक मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार हाम्रो जन्म तथा मृत्यु संस्कारको परिचय	सामाजिक तथा नैतिक नियमको पालना तथा प्रविधि दुर्व्यसन	सामाजिक तथा नैतिक नियमको पालना तथा प्रविधि दुर्व्यसन	सामाजिक तथा नैतिक नियमको पालना तथा प्रविधि दुर्व्यसन

क्र.सं.	क्षेत्र	क्रम							
		कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा ४	कक्षा ५	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८
६.	सरसफाई, स्वास्थ्य संस्थाहरू	व्यक्तिगत सरसफाई घरआगनको सरसफाई	व्यक्तिगत कोठा र कक्षाकोठाको सरसफाई तथा पोषणको महत्त्व	जडक फुडको नकारत्मक प्रभाव तथा सोबाट बच्ने उपाय विद्यालयको सरसफाई फोहोर सङ्कलन र व्यवस्थापन	सडक सुरक्षा तथा वातावरणीय सरसफाईको महत्त्व फोहोरमैलाको सङ्कलन र वर्गीकरण ल्यान्डफिल्ड साइडको सामान्य परिचय तथा फोहोरबाट मोहर	खानेपानी व्यवस्थापन तथा औद्योगिक ग्राम फोहोरमैलाको सङ्कलन र वर्गीकरण ल्यान्डफिल्ड साइडको विस्तृत अवधारणा फोहोरबाट मोहर सिर्जना	विभिन्न प्रकारका खोपहरूको अवधारणा र अभ्यास स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरू परम्परागत स्थानीय खेलहरू	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरू	डा.रामप्रसाद आँखा अस्पताल, धनकुटा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, धनकुटा जिल्ला अस्पताल, जिल्ला आयुर्वेदस्वास्थ्य केन्द्र
७.	प्राकृतिक स्रोत, सम्पदा र वातावरण तथा प्रकोपहरू	स्थानीय जल/स्थल सम्पदाको परिचय	प्राकृतिक स्रोत, सम्पदाको परिचय कुण्ड, धारा र कुवा/पधैरा/पोखरीहरू	प्राकृतिक स्रोतको अवस्था र महत्त्व	प्राकृतिक स्रोत, सम्पदाको उपयोगिता तथा संरक्षण	प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको उपयोगिता, संरक्षण, पर्यटन प्रवर्द्धन	स्थानीय जल सम्पदा र यसको महत्त्व	सामुदायिक वनहरू, वन्यजन्तु, प्रकोप तथा विपद् व्यवस्थापन	नगर क्षेत्रका वनहरूको अवस्था, सञ्चालन सम्बर्धन र संरक्षण।

१. विषय क्षेत्र :- नगर परिचय

कक्षा १				पाठ्यघण्टा २४	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>टोल र वडाको परिचय</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ आफू र आफ्नो वडा वा टोलको नाम बताउने । ➤ परिवारका सदस्य तथा आमा बाबुको नाम सोध्न र । ➤ परिवारका सदस्यले गर्ने कामका आधारमा भूमिका अभिनय गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ आफू, परिवार र आफ्नो वडा वा घर भएको स्थानको नाम ❖ परिवारका सदस्य र आमा बाबुको नाम र काम ❖ टोलको नाम र आफू बस्ने वडा नं. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ पारिवारिक पृष्ठभूमि भल्कने चित्र ■ व्यक्तिगत तथा पारिवारिक पेसा जनाउने चित्र ■ वडाको नक्सा वा चित्र 	<p> शिक्षकले आफ्नो परिचय (नाम, परिवार र वासस्थान) बताउने र यस क्रममा पारिवारिक पृष्ठभूमि भल्कने चित्र प्रदर्शन गर्दै आफूले परिचय गरी विद्यार्थीलाई परिचय दिन लगाउने</p> <p> विद्यार्थीले परिचय दिँदा कठिनाइ आइपरेमा तलका प्रश्न सोध्ने, जस्तै:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तपाईंको नाम के हो ? ● तपाईंको घरमा को को हुनुहुन्छ ? ● तपाईंको घरमा कति जना हुनुहुन्छ ? ● तपाईं कुन टोलमा बस्नुहुन्छ ? ● तपाईंको वडा नं. कति हो ? <p> परिवारका सदस्यका प्रमुख कामका बारेमा छलफल गराई उक्त कामको भूमिका अभिनय गर्न लगाउने, जस्तै :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● शिक्षकले पढाएको ● कृषकले खनेको ● चिकित्सकले जाँचेको <p> वडाको चित्र वा नक्सा प्रदर्शन गरी नाम र वडा सङ्ख्या भन्न लगाउने ।</p>	<p> विद्यार्थीले आफ्नो परिचय दिँदा नाम, परिवार र वासस्थानलाई समावेश गरे नगरेका आधारमा मापन गर्ने ।</p> <p> विद्यार्थीले आत्मविश्वास तथा स्पष्टताका साथ प्रस्तुति गरे नगरेको अवलोकन गरी सिकाइ उपलब्धिको लेखाजोखा गर्ने ।</p> <p> छलफल, कुराकानी तथा भूमिका अभिनयमा देखाएको सक्रियताको आधारमा उपलब्धिमापन गर्ने ।</p> <p> मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा २				पाठ्यघण्टा २७	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ नगरपालिकाको परिचय र वडागत विशेषता</p>	<p>➤ धनकुटा नगरपालिकाको परिचय दिन ।</p> <p>➤ धनकुटा नगरपालिकाको वडागत विशेषता बताउन ।</p>	<p>❖ धनकुटा नगरपालिका वरपर रहेका अन्य पालिका</p> <p>❖ धनकुटा नगरपालिकाको विशेषता (बस्ती वा सहर, नदीनाला, मठमन्दिर लगायत)</p> <p>❖ धनकुटा नगरपालिकाको वडागत सिमाना</p> <p>❖ धनकुटा नगरपालिकाको वडागत विशेषता पहिचान</p>	<p>■ धनकुटा नगरपालिकाको नक्सा वा चित्र</p> <p>■ धनकुटा नगरपालिकाको विशेषता समेटिएको सूची</p>	<p>📖 धनकुटा नगरपालिका र वरपर रहेका नगरपालिकाका नक्सा वा चित्र प्रदर्शन गर्ने । चित्र वा नक्साका आधारमा वरपरका नगरपालिका चिन्न र तिनका नाम भन्न लगाउने ।</p> <p>📖 प्रदर्शित नक्सा वा चित्र जस्तै गरी चित्र वा नक्सा कोर्न लगाउने ।</p> <p>📖 कोरिएको नक्सामा बस्ती वा सहर, नदीनाला, मठमन्दिर आदि समावेश गर्न लगाउने । यस कार्यमा विद्यार्थीहरूलाई शिक्षकले आवश्यकताअनुसार सहजीकरण गर्ने तथा नमुना प्रदर्शन गरी धनकुटा नगरपालिकाको वडागत सिमाना बताउन लगाउने ।</p> <p>📖 धनकुटा नगरपालिकाको विशेषता भएको सूची प्रदर्शन गर्ने र त्यसमा छलफल एवम् प्रश्नोत्तर गर्न लगाउने ।</p>	<p>☞ प्रदर्शित नक्सा वा चित्रका आधारमा धनकुटा नगरपालिका तथा वरपरका नगरपालिका पहिचान गरे नगरेका आधारमा लेखाजोखा गर्ने ।</p> <p>☞ प्रदर्शित/वितरित रेखाङ्कित नक्सा वा चित्र जस्तै गरी चित्र वा नक्सा कोरे नकोरेको अवलोकन गर्ने ।</p> <p>☞ आफ्नो वडाको कुनै तीनओटा विशेषता बताउनुहोस् ।</p> <p>☞ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ३				पाठ्यघण्टा २१	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ नगरपालिकाको भौगोलिक स्वरूप</p>	<p>➤ धनकुटा नगरपालिकाको भूबनोट बताउन ।</p> <p>➤ धनकुटा नगरपालिकाको हावापानी बताउन ।</p> <p>➤ धनकुटा नगरपालिकाको वनजङ्गल तथा नदीनालाहरूको परिचय दिन ।</p>	<p>❖ धनकुटा नगरपालिकाको भूबनोट</p> <p>❖ धनकुटा नगरपालिकाको हावापानी</p> <p>❖ धनकुटा नगरपालिकाको वनजङ्गल तथा नदीनालाहरूको परिचय</p>	<p>■ सान्दर्भिक चित्र वा नक्सा</p> <p>■ धनकुटा नगर क्षेत्रका वनहरूको सूची</p> <p>■ नगर क्षेत्रका खोला तथा नदीहरूको सूची</p>	<p>📖 खोला वा नदीबाट उत्पादित पदार्थहरू प्रयोग गर्दा हामीले शुल्क तिर्नु पर्छ वा सितैमा प्राप्त हुन्छ भन्ने प्रश्न गर्दै तिनीहरूको मानव जाति प्रतिको योगदानका लागि कृतज्ञता व्यक्त गरेको अभिनय गर्ने ।</p> <p>📖 नक्सा तथा चित्र प्रदर्शन गरी धनकुटा नगरपालिकाको भूबनोट पहिचान गर्न र त्यसका आधारमा क्षेत्रगत वर्गीकरण प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p> <p>📖 विषयवस्तु प्रस्तुतिका क्रममा वडागत विशिष्ट विशेषताहरू जस्त, विशेष अन्नबाली, दलहन भिरगाउँ र बेलहारा क्षेत्रमा, तरकारीको उत्पादन, कागते, हिले उत्तर पानी क्षेत्रमा, तरकारी वडा नं.३ र ४ को क्षेत्रमा उत्पादन हुन्छ भनी सबै वडाहरूको विशेषताहरू छलफल गराउने ।</p> <p>📖 मौसमअनुसार धनकुटा नगरपालिकाको हावापानी विविधता भल्किने चित्र, श्रव्य, श्रव्यदृश्य सामग्रीको प्रयोग गरी छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न लगाउने ।</p>	<p>✍ विद्यार्थीका कार्यकलापको निरीक्षण गरेर,</p> <p>✍ व्यक्तिगत र सामूहिक छलफलका आधारमा सिकाइको मापन गरेर,</p> <p>✍ लिखित अभ्यास गराएर,</p> <p>✍ हाजिरीजवाफ सञ्चालन गरेर,</p> <p>✍ कक्षाकार्य तथा परियोजना कार्य गराएर,</p> <p>✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ४				पाठ्यघण्टा १३	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ नगरपालिकाको इतिहास</p>	<p>➤ धनकुटा नगरपालिकाको नामकरण विषयवस्तु बोध गरी आवश्यकता र सन्दर्भका आधारमा वर्णन गर्न ।</p>	<p>❖ धनकुटा नगरपालिकाको नामकरण तथा विकास</p>	<p>■ शिलालेख, ताम्रपत्र, ऐतिहासिक पक्ष समेटिएको मुद्रित तथा श्रव्यदृश्य सामग्री,</p>	<p>📖 धनकुटा नगरपालिकाको उत्पत्तिका बारेमा स्थानीय अभ्यासमा रहेको कथन, घटना र प्रसङ्ग सुनाई कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 धनकुटा नगरपालिकाको उत्पत्तिका बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गराउने ।</p> <p>📖 धनकुटा नगरपालिकाको इतिहास समेटिएका शिलालेख, ताम्र पत्र लगायतका सामग्री प्रदर्शन गर्दै थप रुचिकासाथ ऐतिहासिक विषयवस्तु प्रस्तुत गर्ने/गराउने ।</p> <p>📖 धनकुटा नगरपालिकाको उत्पत्तिका बारेमा विभिन्न सामग्री प्रदान गर्दै तिनीहरूको अध्ययन गर्ने लगाउने ।</p> <p>📖 धनकुटा नगरपालिकाको ऐतिहासिक पक्ष समेटिएको मुद्रित तथा श्रव्यदृश्य सामग्री प्रदर्शन गरी अन्तरक्रिया गर्न लगाउने ।</p>	<p>✍ निर्धारित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक प्रश्नोत्तर गरेर ।</p> <p>✍ सिकाइ सहजीकरणका क्रममा छलफल (युगल, सामूहिक) मा सहभागिता समूह कार्यमा सक्रियताको अवलोकन तथा लेखाजोखा गरेर ।</p> <p>✍ निर्दिष्ट सूचीको प्रस्तुतिका आधारमा सिकाइको मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>✍ लिखित अभ्यास गर्न लगाउने ।</p>

कक्षा ५				पाठ्यघण्टा १३	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
नगरको विशिष्ट ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	नगरको विशिष्ट ऐतिहासिक पृष्ठभूमिको व्याख्या गर्न ।	नगरको इतिहास सम्बन्धमा प्राप्त भएका विभिन्न कथा दस्तावेज तथा मिथकहरू (मानव वस्तीको सुरुवात, नेपालको एकीकरण पूर्वको अवस्था, राणाकालिन समयमा गौँडा र सहरको विकास, राणाकाल, पञ्चायतकाल, प्रजातन्त्रकाल र वर्तमान संघीय लोकतान्त्रिक समयमा धनकुटामा प्रशासनिक तथा राजनीतिक संरचना)	<ul style="list-style-type: none"> ■ सान्दर्भिक चित्र वा नक्सा ■ सूचना प्रविधि ■ अन्य श्रव्यदृश्य सामग्री तथा मुद्रित सामग्री 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 कृष्णबहादुर प्रधानको जीवनीसँग सम्बन्धित सानो उत्प्रेरणात्मक कथा प्रस्तुत गर्ने । तिम्रो नाम कसरी राखिएको हो भनी प्रश्न गर्दै पाठको सुरुवात गर्ने । 📖 धनकुटाको सन्दर्भमा यसको नामकरण हुनुमा यसको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि बताउने, यस अन्तर्गत तराईको धान धनकुटामा कुटेर चामल उत्पादन हुने कारणले धानकुटा अपभ्रंश भई धनकुटा बनेको, धान्यकुटबाट धनकुटा बनेको । 📖 कागते पोखरी त्यसको दुबैतर्फ रहेका डाँडाको संयुक्त रूपबाट धान कुट्ने ढिकी जस्तै आकार बनेको र त्यसबाट धनकुटा भनिएको जस्ता प्रसङ्गहरू तथा अन्य प्रचलित कथनहरू प्रस्तुत गरी छलफल चलाई निष्कर्ष निकाल्ने । 📖 मानव वस्तीको सुरुवात, नेपालको एकीकरण पूर्वको अवस्था, राणाकालिन समयमा गौँडा र सहरको विकास, राणाकाल, पञ्चायतकाल, प्रजातन्त्रकाल र वर्तमान संघीय लोकतान्त्रिक समयमा धनकुटामा प्रशासनिक तथा राजनीतिक संरचनाका विषय वस्तुहरू समेतलाई ध्यान दिई छलफल तथा प्रस्तुतिकरण गरी निष्कर्षमा पुग्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> 📝 विद्यार्थीका कार्यकलापको निरीक्षण गरेर । 📝 व्यक्तिगत र सामूहिक छलफलका आधारमा सिकाइको मापन गरेर । 📝 प्रश्नोत्तर गरेर । 📝 कक्षाकार्य तथा परियोजना कार्यको परीक्षण गरेर । 📝 व्यवहारको निरन्तर अवलोकन र तिनको अभिलेखन गरेर । 📝 आत्मविश्वास पूर्ण स्पष्ट प्रस्तुति र अभ्यासलाई उपयोग तथा अभिलेखीकरण गरेर ।

कक्षा ६				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
नगरभित्रका जात जातिहरू तथा सङ्घ संस्थाहरू	नगर पालिकामा जात जातिगत वितरण र तिनको जनसङ्ख्या खोजी गरी सन्दर्भका आधारमा उपयोग गर्न धनकुटा नगरपालिका भित्र सञ्चालनमा रहेका शैक्षिक सङ्घ संस्थाहरूको सूची निर्माण गरी प्रस्तुत गर्न ।	नगर पालिकामा जात जातिगत वितरण र तिनको जनसङ्ख्या -आठपहरिया तामाङ, नेवार, ब्राह्मण, क्षत्री, मगर, लिम्बू भुजेल, आदि धनकुटा नगरपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका शैक्षिक सङ्घ संस्थाहरू (विद्यालय, कलेज, अन्य शैक्षिक सङ्घ संस्थाहरू)	सान्दर्भिक चित्र वा नक्सा सूचना प्रविधि अन्य श्रव्यदृश्य सामग्री तथा मुद्रित सामग्री	तिम्रो टोल वा गाँउमा कुन जातिको बसोबास बढी छ भन्ने प्रसङ्गबाट पाठको सुरुवात गर्ने । उपलब्ध सन्दर्भ सामग्री, विभिन्न पत्रपत्रिका, स्मारिका र अन्य श्रव्यदृश्य सामग्रीको उपयोग गरी नगरपालिकामा जात जातिगत वितरण र तिनको जनसङ्ख्या पहिचान गर्न लगाउने । जात जातिगत सूचनालाई स्थानीय जानकार व्यक्ति वा वडा तथा नगरपालिका कार्यालयमा गई यकिन गरी परियोजना कार्य गर्न लगाउने । विषयवस्तु प्रस्तुत गर्दा जातिगत रूपमा विशिष्ट जातिको बाहुल्य भएका क्षेत्रहरूको चर्चा परिचर्चा गर्ने गराउने । नगरपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका शैक्षिक सङ्घ संस्थाहरूको सूची निर्माण गरी प्रस्तुत गर्न लगाउने शिक्षकले सहजीकरण गर्ने, यसका आधारमा शैक्षिक संस्थाको सङ्ख्या यकिन गर्न लगाउने । शैक्षिक सङ्घ संस्थाहरू रहेको नक्सा सङ्कलन गरी नक्सामा जस्तै भौगोलिक क्षेत्र भल्किने चित्र निर्माण तथा प्रदर्शन गर्न लगाउने ।	धनकुटा नगरपालिका र यसको जात जातिगत वितरण र जनसङ्ख्याको सूची निर्माण तथा प्रदर्शन गर्न सके नसकेका आधारमा सिकाइको मापन गर्ने । धनकुटा नगरपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका शैक्षिक सङ्घ संस्थाहरूको जानकारी भए नभएको लिखित तथा मौखिक प्रश्नोत्तर गरी सिकाइको मापन गर्ने । आफ्नो विद्यालय बाहेक पायक पर्ने कुनै शैक्षिक संस्था भ्रमण गरी त्यसको स्थापना, सेवाक्षेत्र, लाभान्वित जनसङ्ख्या, लगायत विषय समेटेर परियोजना तयार गर्न लगाउने, शिक्षकले आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।

कक्षा ७				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
☞ नगरपालिकाले सम्पादन गर्ने कार्यहरू	➤ स्थानीय तहको नगर सभा, नगर कार्यपालिका र न्यायिक निकायसँग परिचित हुन तथा पालिकाबाट सम्पादन हुने कार्यहरू बताउन ।	❖ वडा कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्यहरू/जनतालाई प्रदान गरिने सेवाहरू ❖ वडा अध्यक्ष/सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार ❖ स्थानीय तहको नगर सभा, नगर कार्यपालिका र न्यायिक निकायको <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय ● संरचना ● कार्य ❖ पालिकाबाट सम्पादन हुने कार्यहरू/जनतालाई प्रदान गरिने सेवाहरू	■ सान्दर्भिक चित्र वा नक्सा ■ सूचना प्रविधि ■ अन्य श्रव्यदृश्य सामग्री तथा मुद्रित सामग्री ■ पालिकाबाट सम्पादन हुने कार्यहरूको सूची	📖 चिन्तन तामाङको सङ्घर्ष/सफलताको कथा प्रस्तुत गरी स्थानीय निर्वाचन किन, के को लागि भएको होला ? प्रसङ्ग उल्लेख गर्दै कक्षाको सुरुवात गर्ने । 📖 स्थानीय तहको नगर सभा, नगर कार्यपालिकाको परिचयात्मक पुस्तिका, पम्प्लेट, पत्रपत्रिका र अन्य सन्दर्भ सामग्रीद्वारा छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्न लगाउने । 📖 वडा कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्यहरू/जनतालाई प्रदान गरिने सेवाहरू वडा अध्यक्ष/सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकारका विषयवस्तुहरू उठान गरी छलफल चलाएर निष्कर्षमा पुग्ने । 📖 स्थानीय तहको नगर सभा, नगर कार्यपालिका र न्यायिक निकायको संरचनाको तालिका निर्माण गरी प्रस्तुत गर्दै संरचनाको सूची तयार गरी प्रस्तुत गर्न लगाउने । 📖 स्थानीय तहको नगर सभा, नगर कार्यपालिका र न्यायिक निकायको कार्य सम्पादनसम्बन्धी सामग्री अध्ययन तथा जानकार व्यक्तिसँग छलफल गरी लेख, रचना तथा टिपोट तयारी तथा प्रस्तुत गर्न लगाउने । 📖 स्थानीय तहमा कार्य सम्पादन गर्दा आइपर्ने सम्भावित समस्याको सूची निर्माण गरी प्रस्तुत गर्न लगाउने । ती समस्या समाधानका लागि व्यक्तिगत, सामाजिक तथा अन्य भूमिका टिपोट तथा छलफल गर्न लगाउने । त्यसपछि स्थानीय तहबाट न्याय सम्पादनका क्षेत्र र प्रक्रिया प्रस्तुत गर्न लगाई त्यसका आधारमा प्रश्नोत्तर गरी निष्कर्ष निकाल्न सहयोग गर्ने ।	✍ वडा कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्यहरूको सूची तयार गर्नुहोस् । ✍ वडा अध्यक्षले गर्ने कुनै चार कार्यहरूको सूची बनायनुहोस् । नगर सभाको परिचय दिनुहोस् । ✍ नगर कार्यपालिका कति सदस्यीय हुन्छ ? ✍ न्यायिक निकायको परिचय दिई सम्भावित समस्याको समाधान कसरी हुन्छ ? संक्षेपमा लेख्नुहोस् । ✍ सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरूद्वारा मूल्याङ्कन गर्ने ।

कक्षा ८				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
स्थानीय तहको व्यवस्थापिका र कार्यपालिका तथा न्यायिक निकाय	स्थानीय तहको नगर सभा, नगर कार्यपालिका र न्यायिक निकायका काम, कर्तव्य र अधिकारसँग बताउन ।	<ul style="list-style-type: none"> ❖ स्थानीय तहको नगर सभा, नगर कार्यपालिका र न्यायिक निकायको काम, कर्तव्य र अधिकारहरू ❖ नगर प्रमुख र उपप्रमुखको परिचय ❖ नगर प्रमुख/उप प्रमुखको काम, कर्तव्य र अधिकार ❖ प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको काम कर्तव्य र अधिकार 	<ul style="list-style-type: none"> ■ सान्दर्भिक चित्र वा नक्सा ■ सूचना प्रविधि ■ अन्य श्रव्यदृश्य सामग्री तथा मुद्रित सामग्री 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 ओमभक्त श्रेष्ठको सङ्घर्ष/सफलताको कथा प्रस्तुत गरी स्थानीय निर्वाचन किन, के को लागि भएको होला? प्रसङ्ग उल्लेख गर्दै कक्षाको सुरुवात गर्ने । 📖 स्थानीय तहको व्यवस्थापिका र कार्यपालिका अवलोकन भ्रमण गर्न लगाइ वा गराइ परिचय लिन लगाउने । यस क्रममा परिचयात्मक पुस्तिका, पम्प्लेट, पत्रपत्रिका र अन्य सन्दर्भ सामग्री सङ्कलन तथा अध्ययन गर्न लगाउने । 📖 सामग्री अध्ययन तथा स्थलगत भ्रमणको अनुभव समेटी ससाना समूहमा प्रतिवेदन लेखन तथा प्रस्तुति गर्न लगाउने। 📖 स्थानीय तहको व्यवस्थापिका र कार्यपालिका संरचनाको चित्र निर्माण गरी प्रस्तुत गर्दै संरचनागत कामको सूची निर्माण प्रस्तुत गर्न लगाउने । 📖 स्थानीय तहको व्यवस्थापिका र कार्यपालिकाको कर्तव्य र अधिकारसम्बन्धी सामग्री अध्ययन तथा जानकार व्यक्तिसँग छलफल गरी लेख, रचना तथा टिपोट तयारी तथा प्रस्तुत गर्न लगाउने । 📖 समय मिलाएर नगर प्रमुख/उप प्रमुखसँग बालबालिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । 📖 स्थानीय तहमा आइ पर्ने समस्याको सूची निर्माण गरी प्रस्तुत गर्न लगाउने । ती समस्या समाधानका लागि व्यक्तिगत, सामाजिक तथा अन्य भूमिका टिपोट तथा छलफल गर्न लगाउने । यसलाई नमुना न्यायिक समितिको नाटकीकरण गराउने । 📖 स्थानीय तहबाट न्याय सम्पादनका क्षेत्र र प्रक्रिया प्रस्तुत गर्न लगाई त्यसका आधारमा प्रश्नोत्तर गरी निष्कर्ष निकाल्न सहयोग गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> 📝 नगर सभाको गठन प्रक्रिया लेख्नुहोस् । 📝 नगर कार्यपालिकाको कुनै चारवटा कार्यहरू लेख्नुहोस् । 📝 न्यायिक निकायको कुनै पाँचवटा अधिकार क्षेत्रहरू उल्लेख गर्नुहोस् । 📝 प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको कुनै ५ कार्यहरूको सूची बनाउनुहोस् । 📝 कक्षाकार्य तथा परियोजना कार्यको परीक्षण गरेर मूल्याङ्कन गर्ने । 📝 अन्य सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरू गरेर मूल्याङ्कन गर्ने ।

२. विषय क्षेत्र :- पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि तथा वृत्ति परिवर्तन

कक्षा १			पाठ्यघण्टा १८		
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>स्थानीय परम्परागत पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि</p> <p>बजारको सामान्य परिचय</p>	<p>आफ्नो परिवार तथा छिमेकका सदस्यहरूले गर्ने पेसा/उद्यम बताउन ।</p> <p>स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने औजार वा साधनको नाम बताउन ।</p> <p>स्थानीय बजारको नाम बताउन ।</p>	<p>आफ्नो परिवारका सदस्यहरू (आमाबुबा, काका काकी, दाजुदिदी आदि) ले गर्ने कामहरू आफ्नो छिमेकका मानिसहरूले गर्ने पेसाहरू/ उद्यमहरू</p> <p>स्थानीय पेसा/उद्यममा प्रयोग हुने औजार वा साधनको नाम</p> <p>स्थानीय हाट बजारको परिचय र महत्व</p> <p>स्थानीय हाटबजारमा किनबेच हुने सामानहरू</p>	<p>स्थानीय मानिसहरूले गर्ने विभिन्न कामहरूको सूची, ब्रोसर, पोस्टर, स्थानीय पेसा/उद्यममा प्रयोग हुने औजार वा साधनको नामसहितको सूची र स्थानीय हाट बजारको फोटो</p>	<p>बिहान उठेर तिमी के गर्छौ ? भनी प्रश्न गर्दै घरका अन्य सदस्यहरूले गर्ने पेसा व्यवसायको बारेमा छलफल गर्ने, विद्यार्थीहरूलाई आफ्नो घरका सदस्यहरू (आमाबुबा, काकाकाकी, दाजुदिदी छिमेकी आदि)ले गर्ने कामहरू के के हुन् भनी पालैपालो सोध्ने र कामसँग सम्बन्धित पेसा/व्यवसायको नाम बताइदिने ।</p> <p>स्थानीय मानिसहरूले गर्ने विभिन्न कामहरूको सूची बनाई विद्यार्थीहरूमाभक्त प्रस्तुत गर्ने । जस्तै: तरकारी खेतीमा काम गर्ने, कार्यालयमा जागिर गर्ने, पसल गर्ने, बिस्कुट, थुम्पा बनाउने, सिलाइ बनाइ गर्ने आदि ।</p> <p>स्थानीय पेसा/उद्यममा प्रयोग हुने औजार वा साधनको नामको सूची तथा स्थानीय हाट बजारको फोटो सहित देखाउने ।</p> <p>स्थानीय हाटबजारको अवलोकन भ्रमण गराउने ।</p>	<p>आफ्ना परिवारका सदस्यहरूले गर्ने कामहरूबारे बताउनुहोस् ।</p> <p>कुनै काम गरिरहेको चित्र देखाई के गरिरहेको छ भनेर चिन्न लगाउने ।</p> <p>स्थानीय औजारहरू चिन्न लगाउने ।</p> <p>बिहिवारे हटियामा किनबेच हुने कुनै ६ ओटा सामानको सूची बनाउनुहोस् ।</p> <p>साधन/औजारको साधारण प्रयोगको अभिनय गर्न लगाउने ।</p> <p>दिइएका क्रियाकलापमा विद्यार्थीले गरेको Performance अवलोकन गरी रुजु सूची तथा श्रेणीमापन तालिका बनाई मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

कक्षा २				पाठ्यघण्टा २२	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>धनकुटा न.पा.को स्थानीय परम्परागत पेसा उद्यमशीलता र प्रविधि तथा बजारको परिचय र महत्त्व</p>	<p>➤ आफ्नो गाँउ/टोलका मानिसले गर्ने पेसा/व्यवसायको महत्त्व बताउन ।</p> <p>➤ पेसामा प्रयोग हुने औजार वा साधनको महत्त्व बताउन ।</p>	<p>❖ आफ्नो गाँउ/टोलका सदस्यहरूले गर्ने कामहरू, आफ्नो छिमेकका मानिसहरूले गर्ने पेसाहरू/उद्यमहरू</p> <p>❖ स्थानीय पेसा/उद्यममा प्रयोग हुने औजार वा साधनको महत्त्व र स्थानीय हाट बजारको महत्त्व</p>	<p>■ स्थानीय मानिसहरूले गर्ने विभिन्न कामहरूको सूची, ब्रोसर, पोस्टर,</p> <p>■ स्थानीय पेसा/उद्यममा प्रयोग हुने औजार वा साधनको नाम सहितको सूची र स्थानीय हाट बजारको फोटो</p>	<p>📖 कक्षाको सुरुमा सकारात्मक सन्देश बोकेको छोटो कविता प्रस्तुत गर्ने ।</p> <p>📖 विद्यार्थीहरूलाई आफ्नो गाँउ/टोलका मानिस, छिमेकी आदिले गर्ने कामहरू के के हुन भनी पालैपालो सोध्ने र कामसँग सम्बन्धित पेसा/व्यवसायको नाम बताइदिने ।</p> <p>📖 स्थानीय मानिसहरूले गर्ने विभिन्न कामहरूको महत्त्व बताउँदै सूची विद्यार्थीहरू माझ प्रस्तुत गर्ने । जस्तै: तरकारी खेतीमा काम गर्ने, कार्यालयमा जागीर गर्ने, पसल गर्ने, बिस्कुट, थुम्पा बनाउने, सिलाई बुनाई गर्ने आदि ।</p> <p>📖 विभिन्न पेसा व्यवसायमा प्रयोग हुने औजार/साधनको उपयोगिता सम्बन्धी छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने, गराउने ।</p> <p>📖 उत्पादित वस्तुको स्थानीय बजारको अवस्था छलफल गर्दै बजारीकरणको महत्त्व चर्चा गर्ने ।</p>	<p>✍ आफ्नो विद्यालय वरिपरिको गाउँ/सहरमा बस्ने मानिसहरूले गर्ने कामहरूको सूची बनाउनुहोस् ।</p> <p>✍ कुनै काम गरिरहेको चित्र देखाई के गरिरहेको छ, भनेर चिन्न लगाउने ।</p> <p>✍ विभिन्न पेसा व्यवसायमा प्रयोग हुने साधन/ औजारहरूको महत्त्व बताउनुहोस् ।</p> <p>✍ स्थानीय स्तरमा लाग्ने हाट बजार र त्यसले स्थानीय स्तरमा पुऱ्याउने योगदानको विषयमा प्रश्नोत्तर गर्ने ।</p> <p>✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ३				पाठ्यघण्टा २१	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>धनकुटा न.पा.को स्थानीय परम्परागत पेसा उद्यमशीलता र प्रविधिको संरक्षण तथा बजारीकरण</p>	<p>➤ आफ्नो गाँउ/टोलका मानिसले गर्ने पेसा/व्यवसायको महत्त्व तथा संरक्षणका उपायहरू बताउन ।</p> <p>➤ पेसामा प्रयोग हुने औजार वा साधनहरूको महत्त्व बताउँदै त्यसको संरक्षण गर्ने उपाय सहित स्थानीय बजारमा पहुँच बताउन ।</p>	<p>❖ आफ्नो गाँउ/टोलका सदस्यहरूले गर्ने कामहरू</p> <p>❖ आफ्नो छिमेकका मानिसहरूले गर्ने पेसाहरू/उद्यमहरू</p> <p>❖ स्थानीय पेसा/उद्यममा प्रयोग हुने औजार वा साधनको महत्त्व संरक्षण गर्ने उपाय</p> <p>❖ स्थानीय हाट बजारमा पहुँच</p>	<p>■ स्थानीय मानिसहरूले गर्ने विभिन्न कामहरूको सूची, ब्रोसर, पोस्टर,</p> <p>■ स्थानीय पेसा/उद्यममा प्रयोग हुने औजार वा साधनको नामसहितको सूची</p> <p>■ स्थानीय हाट बजारको अवलोकन भ्रमण</p>	<p>📖 स्थानीय मानिसहरूले गर्ने पेसासम्बन्धी सानो कविता/ गीत वा सान्दर्भिक प्रसङ्ग प्रस्तुत गर्ने वा छोटो समयको ध्यान गराई पाठको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 विद्यालय नजिकको कुनै गाउ टोल /बजारको अवलोकन भ्रमण गराई त्यहाँका मानिसहरूले के कस्ता काम गरिरहेका छन् देखाई पेसा/व्यवसायको महत्त्व बताउँदै संरक्षणका उपायहरू बताउने ।</p> <p>📖 पेसा व्यवसायबाट मानिसलाई हुने फाइदाहरू तथा बजारको महत्त्व बारेमा बुँदागत रूपमा छलफल गराउने ।</p> <p>📖 स्थानीय व्यापार/व्यवसायीलाई विद्यालयमा बोलाई पेसा, उद्यम, व्यापार तथा बजारको महत्त्व तथा संरक्षण बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गराउने यस क्रममा हाम्रो सेरोफरो विषयसँग एकीकृत अवधारणा प्रयोग गर्ने ।</p> <p>📖 बिहिवारे हटियाको भ्रमण गराई त्यसले व्यवसायमा पुऱ्याएको योगदानको चर्चा गर्ने ।</p>	<p>📖 आफ्नो विद्यालय वरिपरिको गाउँ/टोल बजार बस्ने मानिसहरूले गर्ने व्यापार, व्यवसाय, उद्यमको सूची बनाउनुहोस् ।</p> <p>📖 व्यापार, व्यवसाय, उद्यमीको अभिनय गर्दै स्थानीय र परम्परागत पेसा उद्यमशीलता र प्रविधिको संरक्षण तथा बजारीकरणको महत्त्व दर्साउने भूमिका निर्वाह गर्नुहोस् ।</p> <p>📖 स्थानीय पेसा व्यवसायसँग सम्बन्धित लिखित तथा मौखिक प्रश्न गर्ने ।</p> <p>📖 मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ४				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
धनकुटा न.पा.को स्थानीय स्तरमा सञ्चालित पेसा तथा उद्यमहरू र परम्परागत प्रविधि	<ul style="list-style-type: none"> ➤ स्थानीय स्तरमा सञ्चालित पेसा तथा उद्यम, ढाका / कपडा उद्योगको पहिचान, विश्लेषण ➤ रुद्राक्षका सामग्रीहरू, परम्परागत प्रविधिको आधुनिकीकरण तथा प्रवर्द्धन । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ नगर क्षेत्रमा सञ्चालित ढाका / कपडा ❖ (देवी ढाका / कपडा स्वीटर, भोला आदि उद्योगको स्थापना सञ्चालन बजार व्यवस्थापन, रुद्राक्षका सामग्रीहरू, खुकुरी उत्पादन गर्ने उद्यमको व्याख्या विश्लेषण बजार व्यवस्थापन । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ नगर क्षेत्रमा सञ्चालित पेसा तथा उद्यम, ढाका / कपडा तथा स्थानीय उद्योगहरूको फोटो, बूसर, पम्प्लेट नाम सहितको सूची 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 कुसुम राना मगरको सङ्घर्ष / सफलताको कथा सहित छोटो समयको सकारात्मक कमेन्ट्री पछि कक्षा सुरुवात गर्दै आफ्नो छरछिमेकमा भएका कुनै पेसा तथा उद्यमको बारेमा स्मरण योग गराउने । 📖 स्थानीय स्तरमा सञ्चालित पेसा तथा उद्यम, सम्बन्धी छलफल तथा अन्तरक्रिया गराउने । 📖 परम्परागत प्रविधि प्रयोगबाट कुनै बस्तु उत्पादन गर्दा लाग्ने समय, फाइदा, चुनौती र उपलब्धिको विश्लेषण गरी आधुनिकीकरणको अवधारणा दिने । 📖 परम्परागत प्रविधिमा आधुनिकीकरणको महत्त्वको परिचय दिई प्रयोगको अवस्था बारेमा छलफल गराउने । 📖 उद्योग तथा तथा उद्यमीको महत्त्व बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गराउने । 📖 विद्यालय नजिकको कुनै स्थानीय उद्योगको क्षेत्र भ्रमण गराई परियोजना कार्य सम्पन्न गराउने । 	<ul style="list-style-type: none"> ✍ तपाईंको नगरपालिकामा सञ्चालित ढाका / कपडा / स्वीटर उद्योगको सूची बनाउनुहोस्। ✍ रुद्राक्षबाट बन्ने कुनै पाँच ओटा सामग्रीहरूको नाम लेख्नुहोस् । ✍ तपाईंको घरमा खेती पाती / व्यवसायका लागि प्रयोग हुने पाँचओटा साधनहरूको नाम र काम लेख्नुहोस् ।

कक्षा ५				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>धनकुटा न.पा.को स्थानीय स्तरमा सञ्चालित पेसा तथा उद्यमहरु र बजारको प्रवर्द्धन</p>	<p>➤ नगर क्षेत्रमा सञ्चालित बाँस छाला र धातुका सामग्री निर्माणको अवधारणा व्यक्त गर्न ।</p> <p>➤ बिस्कुट, छुर्पी, जुस आदि उद्योगको पहिचान, विश्लेषण व्यवसाय सञ्चालन तथा बजारीकरणको अवस्था बताउन ।</p>	<p>❖ बाँस तथा छालाबाट बन्ने सामग्रीहरूको नाम तथा निर्माण प्रक्रिया</p> <p>❖ धातुबाट बन्ने विभिन्न प्रकारका हात हतियार, औजारहरू निर्माण तथा प्रयोग</p>	<p>■ नगर क्षेत्रमा सञ्चालित बाँस तथा छालाका सामग्री, धातुका सामग्री निर्माण, बिस्कुट, छुर्पी आदि उद्योगहरूको फोटो, ब्रुसर, पम्प्लेट नाम सहितको सूची</p> <p>■ औद्योगिक क्षेत्रको फोटो</p>	<p>📖 नगर क्षेत्रमा सञ्चालित बाँस तथा छालाका सामग्री, धातुका सामग्री, बिस्कुट, छुर्पी आदि सामग्रीहरू प्रदर्शन गर्दै यिनीहरू कहाँ र कसरी उत्पादन हुन्छन् ? भनी प्रश्नोत्तर तथा छलफल गर्ने ।</p> <p>📖 नगर क्षेत्रमा सञ्चालित बाँस तथा छालाका सामग्री, धातुका सामग्री, बिस्कुट, छुर्पी आदि सामग्रीहरू प्रदर्शन गर्दै फोटो, ब्रुसर, पम्प्लेट नाम सहितको सूचीबाट थप अन्तरक्रिया गरी उत्पादित सामग्रीहरूको बजारीकरण समेतको अवधारणा प्रस्ट पार्ने ।</p> <p>📖 नगर क्षेत्रमा सञ्चालित मोहन बिस्कुट, छुर्पी उद्योगहरू, खुकुरी तथा अन्य उद्योग स्थापना तथा सञ्चालनको सन्दर्भ उठान गरी आवश्यकताअनुसार छलफल गराउने ।</p> <p>📖 सन्दर्भअनुसार अवलोकन भ्रमण गर्ने गराउने ।</p>	<p>📝 स्थानीय प्रविधिमा आधारित कुनै दुईवटा सामग्रीहरूको नमुना बनाई कक्षामा प्रदर्शन गर्नुहोस् ।</p> <p>📝 विद्यार्थीहरूको प्रस्तुतिको अवलोकन मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📝 नगर क्षेत्रमा उत्पादित बाँस तथा छालाका सामग्रीको निर्माण धातुका सामग्री निर्माण बिस्कुट, छुर्पी आदिको बजार सम्बन्धी प्रश्न गर्ने ।</p>

कक्षा ६				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>धनकुटा न.पा.भिन्न</p> <p>व्यावसायिक पशुपालन (दुग्ध/मासु) तथा बजार व्यवस्थापन</p> <p>वृत्तिको परिचय र यसको छनौट</p>	<p>स्थानीय क्षेत्रमा हुने / गर्दै आइरहेको खेतीपातीहरूको परिचय दिन ।</p> <p>चिया, रेसम तथा टमाटरको व्यावसायिक उत्पादन तथा बजारीकरणको अवधारणा व्यक्त गर्न ।</p> <p>स्थानीय स्तरमा सञ्चालित व्यावसायिक पशुपालन सम्बन्धी ज्ञान, सिप, धारणा लिन ।</p> <p>व्यावसायिक पशुपालनबाट उत्पादन भएको वस्तुको बजार व्यवस्थापनको अवधारणा व्यक्त गर्न ।</p> <p>स्थानीय क्षेत्रमा भएका वृत्तिको पहिचान, तयारी, छनौट,</p> <p>अवसरको बारेमा जानकारी प्राप्त गर्न ।</p>	<p>स्थानीय क्षेत्रमा हुने/ गर्दै आइरहेको चिया, रेसमतथा टमाटरको व्यावसायिक उत्पादन तथा बजारीकरण</p> <p>हाँस, कुखुरा जस्ता पन्छीहरूको व्यावसायिक उत्पादन</p> <p>खसी, बाखा, बङ्गुर जस्ता चौपायाहरूको व्यावसायिक उत्पादन</p> <p>गाई भैसी, जस्ता चौपायाहरूबाट व्यावसायिक दुग्ध उत्पादन</p> <p>स्थानीय काम, पेशा, जागिर र वृत्तिको परिचय,</p> <p>वृत्ति सम्बन्धि विद्यार्थीहरूको पूर्व ज्ञान, पहिचान</p> <p>वृत्तिविकासका सिद्धान्तहरू, विशेषता, प्रभाव पार्ने तत्व र छनौट</p>	<p>स्थानीय क्षेत्रमा हुने/ गर्दै आइरहेको चिया, रेसम तथा टमाटरको व्यावसायिक उत्पादन</p> <p>व्यावसायिक रूपमा सञ्चालित हाँस, कुखुरा, खसी, बाखा, बङ्गुर, गाई भैसी आदिको पशुपालन सम्बन्धी फोटो, ब्रुसर, पम्प्लेट नाम सहितको सूची</p> <p>कार्यपत्र फ्लिप चार्ट तथा अन्य सान्दर्भिक सामग्रीहरू</p>	<p>मौन बसाइको छोटो अभ्यासबाट हामीले विहानै पिउने गरेको चिया कहाँ उत्पादन हुन्छ होला भनी प्रश्न गर्दै पाठको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>व्यावसायिकरूपमा चिया, रेसम, टमाटरको उत्पादन हुने क्षेत्र, परिमाण र यसको बजारीकरणको अवस्था प्रस्तुतगर्ने ।</p> <p>स्थानीय स्तरमा सञ्चालित हाँस, कुखुरा, खसी, बाखा, बङ्गुरगाई भैसी आदिको पशुपालन व्यवसाय सम्बन्धी सामग्रीहरू प्रदर्शन गर्दै यिनीहरू कहाँ र कसरी पालन भइरहेका छन् ? भनी प्रश्नोत्तर तथा छलफल गर्ने । नगर क्षेत्रमा सञ्चालित हाँस, कुखुरा खसी, बाखा, बङ्गुर, गाई, भैसी आदिका व्यावसायिक रूपमा पशुपालन भईरहेको स्थान र फाइदा बारेमा अन्तरक्रिया गर्ने ।</p> <p>स्थानीय व्यवसायीहरूबाट बजारीकरणसम्बन्धी आवश्यक अनुभव प्रस्तुत गराउने ।</p> <p>वृत्तिको परिचय प्रस्तुत गरी विद्यार्थीको अपेक्षा संकलन गर्ने र यसको महत्वमाथि प्रकाश पार्ने ।</p> <p>वृत्ति विकासका सिद्धान्त, विशेषता, प्रभाव पार्ने तत्वहरूको बारेमा कक्षाकोठामा विस्तृत छलफल गर्ने, फ्लिपचार्टको मध्यमबाट जागिर र वृत्तिको फरक बारे स्पष्ट पार्ने ।</p>	<p>धनकुटा नगरपालिका भित्र, रेसम / चिया / टमाटर खेती कुन कुन ठाँउमा गरिन्छ, थाहा छ ? भन्ने जस्ता सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरू गरी मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>तपाईंको बसोबास क्षेत्र वरपर संचालनमा रहेका व्यावसायिक पशुपालनको विद्यमान अवस्थाको सूची तयार गर्नुहोस् ।</p> <p>स्थानीय स्तरमा व्यावसायिक रूपमा उत्पादित वस्तुको अवलोकन गरी बजारीकरणको अवस्था विश्लेषण गर्दै प्रतिवेदन तयार गर्नुहोस् ।</p> <p>वृत्ति र सेवा/जागिरको फरक सहितको कार्य कक्षाकोठामा प्रस्तुत गर्न लगाई मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
धनकुटा न.पा.भिन्न परम्परागत खेतीपातीहरू तथा बैकल्पिक रूपमा गरिने खेतीपातीहरू वृत्ति पथ र जीवन रेखा	<ul style="list-style-type: none"> ➤ एभोकाडो, कफी, ड्रागन फ्रुट, किवीको व्यावसायिक उत्पादन सम्बन्धी ज्ञान, सिप र धारणाको प्रयोग गर्न । ➤ राष्ट्रिय सुन्तला जात अनुसन्धान केन्द्रको परिचय दिन । ➤ होमस्टेको परिचय र महत्त्व बताउन । ➤ व्यावसायिक पशुपालन(अण्डा, दुग्ध, मासु) रोगसम्बन्धी जानकारी दिन । ➤ हिले बजार तथा हटियाबारे जानकारी दिन । ➤ वृत्ति पथ र जीवन रेखाको परिचय, आवश्यकता, तयारी र महत्त्व बताउन । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ एभोकाडो, कफी, ड्रागन फ्रुट, किवीको व्यावसायिक उत्पादन सम्बन्धी ज्ञान सिप र धारणा ❖ राष्ट्रिय सुन्तला जात अनुसन्धान केन्द्रको परिचय ❖ होमस्टेको परिचय र महत्त्व ❖ खसी, बाखा, बङ्गुरजस्ता चौपायाहरूको व्यावसायिक मासु उत्पादन ❖ गाई, भैंसी, जस्ता चौपायहरूबाट व्यावसायिक दुग्ध उत्पादन ❖ हिले बजार तथा हटिया ❖ वृत्ति पथ अन्तरगत रुची, खुबी र क्षमताको पहिचान ❖ वृत्ति विकल्पको विकास र तयारी ❖ वृत्ति पथ र जीवन रेखा सम्बन्धि निर्णयले पार्ने दिर्घकालिन प्रभाव 	<ul style="list-style-type: none"> ■ सुन्तला, एभोकाडो, कफी, ड्रागन फ्रुट, किवी साथै कुखुरा, हाँस, खसी, बाखा, बङ्गुर, गाई, भैंसीलाई लाग्ने रोगसम्बन्धी फोटो, ब्रुसर, पम्प्लेट नाम सहितको सूची । ■ कार्यपत्र फ्लिप चार्ट तथा अन्य सान्दर्भिक सामग्रीहरू 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 सुन्तला/एभोकाडोको राजधानी कहाँ हो ? भनी प्रश्न गर्दै अन्य ड्रागन फ्रुट, किवी, कफी जस्ता फलफूल तथा नगदेवाली सम्बन्धी सान्दर्भिक प्रश्नहरू गर्ने । 📖 नगर क्षेत्रमा व्यवसायिक रूपमा उत्पादित एभोकाडो, ड्रागन फ्रुट, किवी, कफीसम्बन्धी सामग्रीहरू प्रदर्शन गर्दै यिनीहरू कहाँ र कसरी उत्पादन भइरहेका छन् ? भनी प्रश्नोत्तर तथा छलफल गर्ने । 📖 होमस्टेको परिचय र महत्त्वको अवधारणा दिने । 📖 हाँस, कुखुरा, खसी, बाखा, बङ्गुर, गाई, भैंसी आदि जस्ता पशुपालन सम्बन्धी सामग्रीहरू प्रदर्शन गर्दै यिनीहरू कहाँ र कसरी पालन भइरहेका छन् ? भनी प्रश्नोत्तर तथा छलफल गर्ने । 📖 नगर क्षेत्रमा व्यवसायिक रूपमा उत्पादित हाँस, कुखुरा, खसी, बाखा, बङ्गुर, गाई, भैंसी आदिको पशुपालन भइरहेको स्थान र फाइदा तथा रोगका बारेमा व्यवसायी/विज्ञहरूसँग अन्तरक्रिया गर्ने । 📖 पशुहरूमा लाग्न सक्ने सम्भावित रोगसम्बन्धी जानकारी दिने । 📖 स्थानीय स्तरमा उत्पादित एभोकाडो, कफी, ड्रागन फ्रुट, किवी, अण्डा, दुग्ध, मासुको अवस्था विश्लेषण गर्ने । 📖 वृत्ति खोजी पथको फ्लिपचार्ट र कार्यपत्र प्रस्तुत गरि वृत्ति छनौट प्रक्रियाको ४ चरणको बारेमा स्पष्टता पार्ने । 📖 समूह कार्यको लागि समुहमा विभाजन गरी कार्यपत्रबाट जीवन रेखालाई व्याख्यासहित स्पष्ट पार्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> 📝 तपाईंको बसोबास क्षेत्र वरपर सञ्चालनमा रहेका एभोकाडो, कफी, ड्रागन फ्रुट, किवीको व्यावसायिक उत्पादन के कस्तो रहेको छ ? 📝 राष्ट्रिय सुन्तला जात अनुसन्धान केन्द्रको परिचय दिनुहोस् । 📝 होमस्टेको महत्त्व बारे लेख्नुहोस् । 📝 तपाईंको बसोबास क्षेत्र वरपर सञ्चालनमा रहेका व्यावसायिक पशुपालनमा देखिएका रोगहरूको सूची तयार गर्नुहोस् । 📝 स्थानीय स्तरमा व्यावसायिक रूपमा उत्पादित वस्तुहरूको अवलोकन गरी अवस्था विश्लेषण गर्नुहोस् । 📝 समूह कार्यसहित वृत्ति अन्तरवार्ता संचालन गरी /गर्दा आवश्यक मूल्याङ्कन गर्ने ।

कक्षा ८				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ धनकुटा न.पा.भित्र स्थानीय क्षेत्रमा हुने/ गर्दै आइरहेको खेती</p> <p>☞ पर्यटन व्यवसाय सम्बन्धी जानकारी</p> <p>☞ पशुपालन</p> <p>☞ रुची, खुबी र शिक्षा प्रणाली</p>	<p>➤ स्थानीय क्षेत्रमा हुने/ गर्दै आइरहेको खेती एभोकाडो, ड्रागन फ्रुट, एभोकाडो, कफीको प्रवर्द्धन तथा बजारीकरणको परिचय दिन ।</p> <p>➤ धनकुटा बजार तथा बिहिवारे हटियासँग परिचित हुन ।</p> <p>➤ होटल व्यवसाय सम्बन्धी जानकारी हाँसिल गर्न ।</p> <p>➤ पशुपालन (दुग्ध, माशु) रोग तथा उपचारको अवधारणा दिन । वृत्तिसँग सम्बन्धित आफ्नो रुची, खुबी र सामान्य शिक्षा, प्राविधिक शिक्षा, व्यवसायिक शिक्षाको जानकारी लिन ।</p>	<p>❖ एभोकाडो, कफी, ड्रागन फ्रुटको व्यवसायिक उत्पादन, प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थित बजारीकरण</p> <p>❖ धनकुटा बजार तथा बिहिवारे हटियाको परिचय</p> <p>❖ होटल व्यवसायसम्बन्धी जानकारी</p> <p>❖ व्यावसायिक पशुपालनमा देखापर्ने रोग तथा उपचार</p> <p>❖ वृत्तिसँग सम्बन्धित आफ्नो रुची र खुबी सामान्य शिक्षा, प्राविधिक शिक्षा, व्यवसायिक शिक्षाको जानकारी</p>	<p>■ एभोकाडो, कफी, ड्रागन फ्रुट, किवी, आँप सम्बन्धी फोटो, ब्रुसर, पम्प्लेट नाम सहितको सूची</p> <p>■ खधनकुटा बजार तथा बिहिवारे हटियाको फोटो</p> <p>■ गाई, भैसी जस्ता व्यवसायिक पशुपालनमा देखापर्ने रोग तथा उपचारसम्बन्धी फोटो, ब्रुसर, पम्प्लेट नाम सहितको सूची</p> <p>■ कार्यपत्र फिलप चार्ट तथा अन्य सान्दर्भिक सामग्रीहरू</p>	<p>📖 स्थानीय क्षेत्रमा उत्पादन हुने ड्रागन फ्रुट, एभोकाडो, कफी, आँप, किवीको बिक्री वितरण कहाँ र कसरी गरिन्छ भन्ने जस्ता प्रश्नहरू सोध्दै छलफल गराउने साथै ड्रागन फ्रुट, एभोकाडो, कफीको उत्पादनबाट थप आय बढाउने गर्न सकिने उपाय खोजी गर्ने ।</p> <p>📖 नगरभित्रका कुनै होटल व्यवसायको अवलोकन तथा भ्रमण गराई सोको परिचय र महत्त्वबारे अवधारणा दिने ।</p> <p>📖 हाँस, कुखुरा, खसी, बाखा, बङ्गुर, गाई, भैसी आदि पशुपालन सम्बन्धी सामग्रीहरू प्रदर्शन गर्दै यिनीहरूलाई लाग्ने रोग र उपचारसम्बन्धी प्रश्नोत्तर तथा छलफल गर्दै व्यापक अन्तरक्रिया गर्ने ।</p> <p>📖 विषयवस्तु प्रस्तुत गर्दा STEM विधिको प्रयोग गर्ने ।</p> <p>📖 समूह कार्य गराई रुची र खुबीको चर्चा गर्दै फिलपचार्टको माध्यम बाट विद्यार्थीहरूलाई कार्यपत्र भर्न लगाउने । विद्यार्थीहरूलाई सामान्य शिक्षा, प्राविधिक शिक्षा, व्यवसायिक शिक्षासँग आवश्यक छलफल सहित प्रष्ट पार्ने ।</p>	<p>📝 तपाईंको ठाँउमा उत्पादित एभोकाडो, कफी, ड्रागन फ्रुट, किवी, आँप कहाँ बिक्री गरिन्छ ?</p> <p>📝 होटलले प्रदान गर्ने सेवा सुविधाहरू समेटेर लेख तयार गर्नुहोस् ।</p> <p>📝 सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नोत्तरबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📝 तपाईंको बसोबास क्षेत्र वरपर सञ्चालित व्यावसायिक पशुपालनमा देखिएका विद्यमान रोगहरूको उपचार कसरी गरिन्छ ?</p> <p>📝 आफ्नो क्षमताको बारेमापरियोजना कार्यबाट प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p> <p>📝 आफुले रोजेको सम्भावित शैक्षिक धार, विषयको चरणबद्ध प्रक्रियालाई समूह कार्य प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p>

३. विषय क्षेत्र :- ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू

कक्षा १				पाठ्यघण्टा १८	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय</p>	<p>➤ ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय दिन ।</p>	<p>❖ गुम्बा, पञ्चकन्या, जलकन्या, शिलढुङ्गा, दोभान, मार्गा, नाशल देवी, भीमसेन थान, कृष्ण मन्दिर आदिको परिचय</p>	<p>■ गुम्बा, पञ्चकन्या, जनकन्या, शिलढुङ्गा, दोभान, मार्गा, नाशल देवी, भीमसेन थान, कृष्ण मन्दिर आदिको चित्र तथा भिडियो / डकुमेन्ट्री</p>	<p>📖 तपाईं कुनै धार्मिक गतिविधिहरूमा संलग्न हुनुभएको छ ? भनी जिज्ञासा राख्दै विद्यार्थीहरूलाई विषयवस्तुप्रति ध्यानाकर्षण गराउने ।</p> <p>📖 तपाईंको घर नजिकै कुनै मठमन्दिरहरू छन् भनी प्रश्न गर्दै नगरभित्र रहेका गुम्बा र पञ्चकन्या आदिको चित्र प्रदर्शन गर्ने र सोसम्बन्धी जानकारी गराउने ।</p> <p>📖 तपाईंको घर नजिकै कुनै मठमन्दिरहरू छन् भनी प्रश्न गर्दै नगरभित्र रहेको सिलढुङ्गा र दोभानको चित्र वा भिडियो प्रदर्शन गर्ने र सोसम्बन्धी जानकारी गराउने ।</p> <p>📖 तपाईंको घर नजिकै कुनै मठमन्दिरहरू छन् भनी प्रश्न गर्दै नगरभित्र रहेको मार्गा र भीमसेन थान आदिको डकुमेन्ट्री वा भिडियो प्रदर्शन गर्ने र सोसम्बन्धी जानकारी गराउने ।</p> <p>📖 तपाईंको घर नजिकै कुनै मठमन्दिरहरू छन् भनी प्रश्न गर्दै नगर भित्र रहेको कृष्ण मन्दिरको चित्र प्रदर्शन गर्ने र सोसम्बन्धी जानकारी गराउने ।</p>	<p>📝 तपाईंको घर नजिकै रहेका कुनै तीनवटा ऐतिहासिक स्थलको नाम बताउनुहोस् ।</p> <p>📝 अन्य सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरूबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📝 मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा २				पाठ्यघण्टा १७	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय</p>	<p>ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय दिन ।</p>	<p>ठूलो घर, गणेश मन्दिर मेजर पाटी, शङ्खधर साखा गेट, देवीथान, मार्गा पोखरी आदिको परिचय</p>	<p>ठूलो घर, गणेश मन्दिर मेजर पाटी, शङ्खधर साखा गेट, देवीथान, मार्गा पोखरी आदिको चित्र</p>	<p>कक्षाको सुरुवातमा कुनै छोटो रमाइलो भजनको प्रस्तुति गर्ने ।</p> <p>तपाईंको घर नजिकै कुनै मठमन्दिर छन् भनी प्रश्न गर्दै नगर भित्र रहेका ठूलोघर, गणेश मन्दिर मेजर पाटी, शङ्खधर साखा गेट, देवी थान, मार्गा पोखरी आदिको चित्र प्रदर्शन गर्दै प्रश्नोत्तर गर्ने ।</p> <p>नगर भित्र रहेका ठूलोघर, गणेश मन्दिर, मेजर पाटी, शङ्खधर साखा गेट, देवी थान, मार्गा पोखरी आदिको बारेमा व्यक्तिगत तथा समूहगत छलफल विधिको प्रयोग गरी निष्कर्षसहित आवश्यक जानकारी गराउने ।</p> <p>प्रस्तुतिका क्रममा राणाकालमा प्रशासनिक अड्डाको रूपमा स्थापित मेजर पाटी, श्री भवानीबाट श्रीवानी भएको जस्तै अन्य स्थानीय स्थलहरूको प्रसङ्ग बारे जानकारी गराउने ।</p> <p>पाठ्यवस्तु प्रस्तुत गर्दा मेरो सेरोफेरोका विषयवस्तुसँग एकीकृत अवधारणा समेत प्रयोग गर्ने ।</p>	<p>तपाईंको घर नजिकै रहेको मठमन्दिरको नाम के हो ?</p> <p>तपाईंको घर नजिकै रहेको पाटी पौवाको नाम के हो ?</p> <p>तपाईंको घर नजिकै रहेको पोखरीको नाम के हो जस्ता थप प्रश्नहरू गर्ने ।</p> <p>मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ३				पाठ्यघण्टा २१	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय र महत्व</p>	<p>➤ ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय दिई व्याख्या गर्न ।</p>	<p>❖ बक्रकुण्ड, शिव मन्दिर, धर्मगङ्गा, मधुगङ्गा, साततलेगुफा / बाघखोरगुफा / बाघदुला गुफा,</p> <p>❖ उत्तरपानी पोखरी, लहरे चौतारो, निशान देवी तथा नर्वदेश्वर मन्दिर आदिको परिचय र व्याख्या</p>	<p>■ बक्रकुण्ड, शिव मन्दिर, मधुगङ्गा, साततले गुफा, उत्तरपानी पोखरी, लहरे चौतारो, निशान देवी, नर्वदेश्वर मन्दिर आदिको चित्र</p>	<p>📖 १, २ मिनेटको लागि चौतारो, मन्दिर, गुम्बा, थानी वा यस्तै स्थानमा भ्रमण गरेको र त्यहाँबाट प्राप्त सकारात्मक ऊर्जासँग सम्बन्धित रहेर कमेन्ट्री प्रस्तुत गर्ने ।</p> <p>📖 तपाईंको घरनजिकै रहेको मठमन्दिर नाम के हो भनी प्रश्न गर्दै नगर भित्रका बक्रकुण्ड, शिव मन्दिर, धर्मगङ्गा, मधुगङ्गा, साततले, गुफा, उत्तरपानी पोखरी, लहरे चौतारो, निशान देवी, नर्वदेश्वर मन्दिर आदिको चित्र प्रदर्शन गर्ने र जानकारी गराउँदै व्याख्या गर्ने ।</p> <p>📖 विषयवस्तु प्रस्तुत गर्दा धर्म गङ्गाबाट सयौं सिढीहरू चढ्दै १०८ वर पीपलको छहारी सहितको बाटोबाट शिलढुङ्गा पार्कसम्म पुग्न सकिने पैदल मार्ग बन्ने कुरा पनि बताउने ।</p> <p>📖 सम्भव हुने नजिकैको मन्दिर, गुम्बा, गुठी, थानी जस्ता स्थानको भ्रमण गराई त्यहाँ देखेका विषयवस्तु टिपोट गर्न लगाइ कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p>	<p>📝 सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरूबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📝 तपाईंको घरनजिकै रहेको बक्रकुण्ड, शिवमन्दिर, मधुगङ्गा, साततले गुफा, उत्तरपानी पोखरी, लहरे चौतारो, निशान देवी, नर्वदेश्वर मन्दिर आदिमध्ये अनुकूल स्थानको अवलोकन भ्रमण गरी छोटो प्रतिवेदन तयार गराउने ।</p> <p>📝 मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ४			पाठ्यघण्टा १६		
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित वर्तमान अवस्था</p>	<p>➤ धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या गर्न ।</p>	<p>❖ प्रदेश सङ्ग्रहालय, चिरबिरे चौतारो, चार चौतारो, खोप्पोड्याङ, विश्रान्ति मन्दिर, हिले शिव मन्दिर आदिको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या</p>	<p>■ प्रदेश सङ्ग्रहालय, घुमाउने चौतारो, चार, चौतारो, खोप्पोड्याङ, विश्रान्ति मन्दिर, हिले शिव मन्दिर आदिको चित्र, डकुमेन्ट्री</p>	<p>📖 १, २ मिनेटको लागि प्रदेश सङ्ग्रहालय, घुमाउने चौतारो, चार चौतारो, राजारानी चौतारो, विश्रान्ति मन्दिर, हिले शिव मन्दिर वा यस्तै स्थानमा भ्रमण गरेको र त्यहाँबाट प्राप्त सकारात्मक उर्जा सम्बन्धित रहेर कमेन्ट्री प्रस्तुत गर्ने ।</p> <p>📖 तपाईंहरूले प्रदेश सङ्ग्रहालय, घुमाउने चौतारो, चार चौतारो, राजारानी चौतारो, खोप्पोड्याङ, विश्रान्ति मन्दिर, हिले शिव मन्दिर देख्नुभएको छ ? भनी प्रश्न गर्दै एकल वा समूहगत छलफल गराउने ।</p> <p>📖 तिनीहरूको चित्र/डकुमेन्ट्री प्रदर्शन गर्ने र जानकारी गराउँदै ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसमेत व्याख्या गर्ने ।</p> <p>📖 प्रशासनिक अड्डा धनकुटा हुँदा कर्मचारीहरूलाई विदाइ गर्ने तथा स्वागत गर्ने स्थानको रूपमा घुमाउने चौतारो प्रयोग हुने गरेकोले यसको विशेष महत्त्व भएजस्तै अन्य स्थानको सन्दर्भअनुसार व्याख्यात्मक प्रस्तुति गर्ने गराउने ।</p> <p>📖 सम्भव भएसम्म नजिकैको प्रदेश सङ्ग्रहालय, घुमाउने चौतारो, चार चौतारो, विश्रान्ति मन्दिर, हिले शिव मन्दिर आदि जस्ता स्थानको भ्रमण गराई त्यहाँ देखेका विषयवस्तु टिपोट गर्न लगाइ कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p>	<p>✍ सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरूबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>✍ तपाईंको घर नजिकै रहेको प्रदेश सङ्ग्रहालय, घुमाउने चौतारो, चार चौतारो, खोप्पोड्याङ, विश्रान्ति मन्दिर, हिले शिव मन्दिर आदिमध्ये अनुकूल स्थानको अवलोकन भ्रमण गराई महत्त्वपूर्ण बुँदा टिपोट गरी प्रतिवेदन तयार गराउने ।</p>

कक्षा ५				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र पर्यटन प्रवर्धन</p>	<p>➤ धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या गर्न ।</p>	<p>❖ मेजर पाटी, घुमाउने चौतारा, महेन्द्र पार्क, श्रीथानी मन्दिर, मधुगङ्गा, धर्मगङ्गा, साततले गुफा/बाघखोर गुफा/बाघदुला गुफा, सिकारे डाँडा, तमोर पुल आदिको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या ।</p>	<p>■ मेजर पाटी, घुमाउने चौतारो महेन्द्र पार्क, श्रीथानी मन्दिर, मधुगङ्गा, धर्मगङ्गा, साततले गुफा/बाघखोर गुफा/बाघदुला गुफा, सिकारे डाँडा, तमोर पुल आदिको चित्र, पम्प्लेट तथा डकुमेन्ट्री ।</p>	<p>📖 १, २ मिनेटको लागि सकारात्मक सन्देश बोकेको सन्दर्भ जोडिने छोटो कथा प्रस्तुत गर्ने ।</p> <p>📖 तपाईंहरूले मेजर पाटी, घुमाउने चौतारो, महेन्द्रपार्क श्रीथानी मन्दिर, तमोर पुल देख्नुभएको छ ? भनी प्रश्न गर्दै साना समूहमा छलफल गराउने निष्कर्षमा पुग्न सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>📖 तपाईंहरूले मधुगङ्गा, तमोर पुल, सिकारे डाँडा देख्नुभएको छ ? भनी प्रश्न गर्दै साना समूहमा छलफल गराउने निष्कर्षमा पुग्न सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>📖 साततले गुफा/बाघखोर गुफा/बाघदुला गुफाका विषयवस्तुहरू पनि उपयुक्त विधि प्रयोग गरी सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>📖 नगर भित्रका ऐतिहासिक स्थलहरूको चित्र, पम्प्लेट/डकुमेन्ट्री प्रदर्शन गर्ने र ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या गर्ने ।</p>	<p>✍ सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरूबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>✍ तपाईंको घर नजिकै रहेको मेजर पाटी, घुमाउने चौतारो, महेन्द्र पार्क, श्रीथानी मन्दिर, मधुगङ्गा, धर्मगङ्गा, साततले गुफा/बाघखोर गुफा/बाघदुला गुफा, सिकारे डाँडा, तमोर पुल आदिमध्ये अनुकूल स्थानको अवलोकन भ्रमण गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुहोस् ।</p>

कक्षा ६				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्धनमामा विद्यालयको भूमिका</p>	<p>➤ धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या गर्न ।</p>	<p>❖ बाउन्न ढोका दरवार, भाषा पाठशाला, भीमसेन मन्दिर र गुठी आदिको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या</p>	<p>■ बाउन्न ढोका दरवार, भाषा पाठशाला, भीमसेन मन्दिर आदिको चित्र, पम्प्लेट, डकुमेन्ट्री शिला लेख</p>	<p>📖 नेपालमा राणा शासन र देवशमशेर संग सान्दर्भिक कथा प्रस्तुत गर्ने ।</p> <p>📖 बाउन्न ढोका दरवारको स्थापना सम्बन्धी प्रश्न गर्दै डकुमेन्ट्री/भिडियो देखाई छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने, गराउने ।</p> <p>📖 भाषा पाठशाला, भीमसेन मन्दिरको स्थापना सम्बन्धी दस्तावेज अध्ययन गर्न लगाइ प्रश्न गर्दै छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने, गराउने ।</p> <p>📖 शिलालेखको फोटो प्रदर्शन गरी भीमसेन मन्दिरको स्थापना सम्बन्धी ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या गर्ने ।</p> <p>📖 पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्धनमामा विद्यालयको भूमिका के कस्तो हुन सक्छ भनी छलफल चलाई निष्कर्षमा पुग्ने ।</p> <p>📖 विषयवस्तु प्रस्तुतिकरणका क्रममा साना साना समूह बनाई छलफल चलाई विद्यार्थीहरूबाट प्रस्तुतिको वातावरण मिलाउने ।</p>	<p>📝 बाउन्न ढोका दरवार कसरी धनकुटामा स्थापना भएको हो ?</p> <p>📝 अन्य सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरूबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📝 तपाईंको विद्यालय नजिकै रहेको बाउन्न ढोका दरवार, भाषा पाठशाला, भीमसेन मन्दिर र गुठी आदिमध्ये अनुकूल स्थानको अवलोकन भ्रमण गराइ प्रतिवेदन तयार गर्न लगाउने र आवश्यक सहयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ७				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्धनमा वडाको भूमिका</p>	<p>धार्मिक, ऐतिहासिक तथा पर्यटकीय स्थानको पृष्ठभूमिसहित व्याख्या गर्न ।</p>	<p>मेजर पाटी, भीमसेन मन्दिर र गुठी चौतारो महेन्द्र पार्क, श्री पञ्चमी बाल गृह, मधुगङ्गा, विश्रान्तिग्राम, तमोर पुल आदिको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या</p>	<p>मेजर पाटी, भीमसेन मन्दिर र गुठी चौतारो महेन्द्र पार्क, श्री पञ्चमी बाल गृह, मधुगङ्गा, विश्रान्तिग्राम, तमोर पुलका चित्र, पम्प्लेट, डकुमेन्ट्री</p>	<p>घुमाउने चोतारोमा केही समय बसेर ध्यान गरेको कल्पनाबाट कक्षा सुरुवात गर्ने । मेजर पाटीको चित्र प्रदर्शन गरी विद्यार्थीहरूलाई पहिचान गर्न लगाउने, नसकेमा सहयोग गर्दै सरल भाषामा यसको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या गर्ने । भीमसेन मन्दिर, कृष्ण पाटी र नेवार समुदायको सम्बन्धको सन्दर्भ उठान गर्दै छलफल गराइ निष्कर्षमा पुग्ने । घुमाउने चौतारो र स्वागत, विदाइको सन्दर्भ सहित व्याख्या गर्ने । महेन्द्र पार्कको नामाकरण तथा ऐतिहासिक सन्दर्भ उठान गरी छलफल गरी निष्कर्षमा पुग्ने । मधुगङ्गाको धार्मिक महत्त्वसँग गंगेश्वर महादेवको उत्पत्तिको सन्दर्भ व्याख्या गर्ने । तमोर पुल, विश्रान्तिग्राम देख्नुभएको छ ? भनी प्रश्न गर्दै यसको जानकारी दिने । धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्धनमा वडाको भूमिका विषयमा विचार गोष्ठी आयोजना गर्ने । सम्भव भएको स्थानको स्थलगत भ्रमण गरी प्रतिवेदन तयार गराउने ।</p>	<p>मेजर पाटी स्थापनाको उद्देश्य के हो ? सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरूबाट मूल्याङ्कन गर्ने । तपाईंको विद्यालय नजिकै रहेको मेजर पाटी, घुमाउने चौतारो महेन्द्र पार्क, मधुगङ्गा, विश्रान्तिग्राम, तमोर पुलमध्ये अनुकूल स्थानको अवलोकन भ्रमण गराई प्रतिवेदन तयार गर्न लगाउने सोका लागि आवश्यक सहयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ८				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ धनकुटा न.पा.को ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्धनमा नगरपालिकाको भूमिका</p>	<p>➤ धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित व्याख्या गर्न ।</p>	<p>❖ धनकुटा कलेज / धनकुटा डिग्री कलेज</p> <p>❖ दक्षिणकाली मन्दिर</p> <p>❖ तल्लो टुँडिखेल र जोर धरहराको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि सहित व्याख्या</p> <p>❖ नगरको फूलवारी व्यवस्थापन</p>	<p>■ धनकुटा कलेज / धनकुटा डिग्री कलेज, दक्षिणकाली मन्दिर, नगरको फूलवारीको चित्र, पम्प्लेट, डकुमेन्ट्री ।</p>	<p>📖 विद्यालय तहको पढाइ सकेपछि पढ्न जाने सन्दर्भलाई जोडेर एक, दुई मिनेटको सकारात्मक कमेन्ट्रीको अभ्यास गराउने ।</p> <p>📖 विद्यालय तहको अध्ययन पुरा गरेपछि उच्च शिक्षा प्राप्तिका लागि क्याम्पस जानु पर्छ, भन्ने सन्दर्भबाट धनकुटा बहुमुखी क्याम्पस स्थापनाको विषयवस्तु प्रवेश गराउने ।</p> <p>📖 श्री रामनारायण श्रेष्ठ, श्री पूर्णलाल श्रेष्ठ, डा. श्री शिवप्रसाद पोखेल, श्री खगेन्द्रकुमार प्रधानाङ्ग, श्री रामेश्वरबहादुर श्रेष्ठ, श्री गणेशबहादुर श्रेष्ठ, श्री विष्णु बहादुर श्रेष्ठ, श्री विद्यानाथ पोखेल तथा श्री रामकृष्ण श्रेष्ठ जस्ता व्यक्तिहरूको दीर्घकालीन सोचको परिणाम स्वरूप धनकुटा कलेज/धनकुटा डिग्री कलेजको स्थापना भएको कुरा बताउँदै यसले दिने सेवा लगायत विषयवस्तु चित्र, पम्प्लेट/डकुमेन्ट्री प्रदर्शन गर्ने र ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसहित छलफल तथा व्याख्या गर्ने ।</p> <p>📖 दक्षिणकाली मन्दिरको स्थापनाको सन्दर्भ र यसको महत्त्वको विषयमा केन्द्रित रही प्रश्नोत्तर तथा छलफल गराउने ।</p> <p>📖 तल्लो टुँडिखेल र जोर धरहराको स्थापनाको सन्दर्भ र यसको महत्त्वको विषयमा केन्द्रित रही चित्र, पम्प्लेट/डकुमेन्ट्री प्रदर्शन गर्ने र प्रश्नोत्तर तथा छलफल गराउने ।</p> <p>📖 धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको संरक्षण र प्रवर्धनमा नगरपालिकाको भूमिका विषयक प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगरपालिका कार्यालय सँग बालबालिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>📖 नगर क्षेत्रको फूलवारी व्यवस्थापनको सन्दर्भ उठान गर्दै यसको महत्त्व र विद्यमान अवस्था बारेमा छलफल गराउने ।</p>	<p>✍ धनकुटा बहुमुखी क्याम्पसको, ऐतिहासिक पृष्ठभूमिसम्बन्धी प्रश्न गर्ने ।</p> <p>✍ दक्षिणकाली मन्दिरको क्षेत्र भ्रमण गराई प्रतिवेदन प्रस्तुत गराउने ।</p> <p>✍ तल्लो टुँडिखेल र जोर धरहराको सम्बन्ध लेख्नुहोस् ।</p> <p>✍ सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरूबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

४. विषय क्षेत्र :- व्यक्तित्व र संस्था परिचय

कक्षा १				पाठ्यघण्टा २४	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ आफ्नो विद्यालय र प्रधानाध्यापकको नाम</p>	<p>➤ आआफ्नो विद्यालय र वर्गशिक्षक/ शिक्षकको नाम बताउन ।</p> <p>➤ प्रधानाध्यापकको नाम बताउन ।</p>	<p>❖ आफ्नो विद्यालयको परिचय तथा वर्गशिक्षक/ शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकको नाम तथा सामान्य परिचय</p>	<p>■ विद्यालयको फोटो, वर्गशिक्षक/ शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकको फोटो ।</p>	<p>📖 छोटो समयको विश्रामबाट स्वपहिचान सम्बन्धी स्मरण खेलबाट पाठ सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 हाम्रो विद्यालयको नाम के हो ? भनी प्रश्न गर्दै छलफल गराइ प्रष्ट पारिदिने</p> <p>📖 वर्गशिक्षक/ शिक्षकको नाम सोधी आवश्यकताअनुसार परिचयात्मक कार्यक्रम गराउने ।</p> <p>📖 कक्षा कोठामा प्रधानाध्यापकलाई बोलाई बालबालिकासँग प्रधानाध्यापक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>📖 नमुना नाटकीकरणको अभ्यास गराउने ।</p> <p>📖 अन्य सान्दर्भिक क्रियाकलापका लागि उमेर सुहाउँदो खेल खेलाउने ।</p> <p>📖 श्रव्य दृश्य सामग्रीको माध्यमबाट थप सहजीकरण गर्ने ।</p>	<p>✍ तपाईंको विद्यालयको नाम के हो ?</p> <p>✍ तपाईंको वर्गशिक्षकको नाम बताउनुहोस् ।</p> <p>✍ शिक्षक तथा प्र.अ. सम्बन्धी सान्दर्भिक प्रश्न गर्ने ।</p> <p>✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा २				पाठ्यघण्टा २२	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्ष र शिक्षक अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको परिचय र सामान्य काम</p>	<p>आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्ष र शिक्षक अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको परिचय र सामान्य काम बताउने ।</p>	<p>आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्ष र शिक्षक अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको परिचय ।</p>	<p>आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्ष र अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको फोटो ।</p>	<p>छोटो र सान्दर्भिक उत्प्रेरणात्मक गीत/कविताबाट कक्षा सुरुवात गर्ने ।</p> <p>हाम्रो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्षको नाम के हो ? भनी प्रश्न गर्दै छलफल गराइ प्रष्ट पारिदिने ।</p> <p>अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको परिचय गराउने ।</p> <p>बालबालिकासँग वि.व्य.स. अध्यक्ष/शि.अ. सङ्घ अध्यक्ष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गराउने ।</p> <p>वि.व्य.स.अध्यक्ष तथा शि.अ.सङ्घ अध्यक्षको काम सँग सान्दर्भिक छलफल गराउने ।</p> <p>नमुना नाटकीकरणको अभ्यास गराउने ।</p>	<p>तपाईंको विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्षको नाम के हो ?</p> <p>तपाईंको विद्यालयको अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको नाम के हो ?</p> <p>मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ३				पाठ्यघण्टा २१	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ आफ्नो वडामा भएका विद्यालयहरूको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम</p>	<p>➤ आफ्नो विद्यालयको नाम र संस्थापकको नाम बताउनु ।</p> <p>➤ आफ्नो वडामा भएका अन्य विद्यालयहरूको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम बताउनु ।</p>	<p>❖ आफ्नो वडामा भएका विद्यालयहरूको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम तथा सामान्य परिचय</p>	<p>■ आफ्नो वडामा भएका विद्यालयहरूको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम सूची तथा फोटो</p>	<p>📖 भविष्यमा म असल नागरिक बन्छु भनी उत्प्रेरणा जगाउने गरी आदर्श व्यक्तिको छोटो कथा प्रस्तुत गर्ने ।</p> <p>📖 हाम्रो वडामा भएका विद्यालयहरू किन र के का लागि स्थापना गरिएका होलान् भनी प्रश्न गर्दै जिज्ञासा जगाउने ।</p> <p>📖 तपाईंको वडामा कुन, कुन विद्यालयहरू छन् ? तिनीहरूको नाम के हो ? भनी प्रश्न गर्दै छलफल गराई ती विद्यालयहरूको संस्थापकको सामान्य परिचय गराउने ।</p> <p>📖 नमुना नाटकीकरणको अभ्यास गराउने ।</p>	<p>✍ तपाईंको वडामा भएका विद्यालयहरूको सूची तयार गर्नुहोस् ।</p> <p>✍ आफ्नो/अन्य विद्यालयको संस्थापकको नाम के हो ?</p> <p>✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ४				पाठ्यघण्टा १५	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीभत्रका शैक्षिक संस्थाहरू</p>	<p>➤ धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीभत्रका शैक्षिक संस्थाहरूको सामान्य परिचय दिन ।</p>	<p>❖ धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीभत्रका उच्च शिक्षा दिने शैक्षिक संस्थाहरू अन्तरगत हिले क्याम्पस, भाषा क्याम्पस, गोकुण्डेश्वर क्याम्पस, लिबर्टी कलेज, तुलसीमेहर कलेज, प्राविधिक शिक्षालयको सामान्य परिचय ।</p>	<p>■ हिले क्याम्पस, भाषा क्याम्पस, गोकुण्डेश्वर क्याम्पस, लिबर्टी कलेज, तुलसीमेहर कलेज प्राविधिक शिक्षालयका फोटोहरू ।</p>	<p>📖 विद्यालय तहको पढाइ सकेपछि, पढ्न जाने क्याम्पस/कलेजको प्रसङ्गलाई जोडेर १, २ मिनेटको सकारात्मक कमेन्ट्रीको अभ्यास गराउने ।</p> <p>📖 हिले क्याम्पस/भाषा क्याम्पस /गोकुण्डेश्वर क्याम्पस/लिबर्टी कलेज/तुलसीमेहर कलेज/ प्राविधिक शिक्षालयको बारेमा छलफल गराई प्रष्ट पाउँ ती संस्थाहरूमा पढाइने विषय सहित आवश्यक जानकारी गराउने ।</p> <p>📖 स्रोतव्यक्तिको रूपमा सम्बन्धित संस्थाका सरोकारवालाहरू बोलाइ अन्तरक्रिया गराउने ।</p> <p>📖 नमुना नाटकीकरणको अभ्यास गराउने ।</p>	<p>✍ तपाईंको नगरमा भएका क्याम्पस/कलेजको सूची तयार गर्नुहोस् ।</p> <p>✍ सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरू गरी मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

कक्षा ५				पाठ्यघण्टा १५	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीयभत्रका सामाजिक सङ्घ/संस्थाहरू	धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीयभत्रका सामाजिक सङ्घ/संस्थाहरू, रेडक्रस सोसाइटी, हाम्रो बहुमुखी पाठशालाको परिचय दिन ।	धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीयभत्रका सामाजिक सङ्घ/संस्थाहरू, रेडक्रस, सोसाइटी, हाम्रो बहुमुखी पाठशालाको परिचय	धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीयभत्रका सामाजिक संस्थाहरू, रेडक्रस सोसाइटी, हाम्रो बहुमुखी पाठशालाका फोटोहरू	<p>डिल्लीकृष्ण आले (चित्र कला)/श्री कृष्ण जोशी (मूर्तिकला) आदि व्यक्तित्वहरूको जीवनी प्रस्तुत गरी पाठको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीयभत्रका सामाजिक सङ्घ/संस्था अन्तरगत रेडक्रस सोसाइटीको परिचय तथा काम बताउने ।</p> <p>हाम्रो बहुमुखी पाठशालासम्बन्धी सान्दर्भिक प्रश्नोत्तरबाट छलफल गरी सो संस्थाले सञ्चालन गर्ने गतिविधिको आवश्यक जानकारी गराउने ।</p> <p>स्रोतव्यक्तिको रूपमा सम्बन्धित संस्थाका सरोकारवालाहरू बोलाई सान्दर्भिक अभ्यास गराउने ।</p>	<p>धनकुटा नगरपालिका क्षेत्रीयभत्रमा, रेडक्रस सोसाइटी द्वारा सञ्चालित कार्यहरूको सूची बनाउनुहोस् ।</p> <p>हाम्रो बहुमुखी पाठशालाले सञ्चालन गर्ने क्रियाकलापहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।</p> <p>अन्य सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरू गर्ने ।</p>

कक्षा ६				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ विश्वभाषा पुस्तकालय र भीमनारायण चोकको पुस्तकालय</p>	<p>➤ पं.छविीलाल पोखेल, अशेष मल्ल र भीमनारायण चोकको पुस्तकालयको परिचय दिन ।</p> <p>➤ टीका प्र .लामीछाने र गर्गाचार्य विश्वभाषा पुस्तकालय परिचय दिन ।</p> <p>➤ आवश्यकताअनुसार पुस्तकालयको प्रयोग गर्न ।</p>	<p>❖ अशेष मल्ल र भीमनारायण चोकको पुस्तकालयको परिचय</p> <p>❖ टीका प्र .लामीछाने र गर्गाचार्य विश्वभाषा पुस्तकालय परिचय</p>	<p>■ अशेष मल्ल, विश्वभाषा पुस्तकालय र टीका प्र.लामीछाने भिम नारायण चोकको पुस्तकालयका फोटोहरू, लेख, पम्प्लेट</p>	<p>📖 अशेष मल्लको सडक नाटकमा योगदानसम्बन्धी विषयवस्तुहरूलाई कथाको रूपमा प्रस्तुत गरी कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 भीमनारायण चोकको पुस्तकालयसम्बन्धी आवश्यक जानकारी गराउने ।</p> <p>📖 सान्दर्भिक विषयवस्तुको उठान गरी नाटकीकरण गर्ने ।</p> <p>📖 विश्वभाषा पुस्तकालय र टीका प्र.लामीछानेको सम्बन्ध सहित उनको योगदानको चर्चा गर्ने ।</p> <p>📖 स्रोतव्यक्तिको रूपमा सम्बन्धित संस्थाका सरोकारवालाहरू बोलाई छलफल, अन्तरक्रिया तथा क्षेत्र भ्रमण गराउने ।</p>	<p>✍ अशेष मल्लको संक्षिप्त परिचय दिनुहोस् ।</p> <p>✍ भीमनारायण चोकको पुस्तकालयको संक्षिप्त लेख तयार गर्नुहोस् ।</p> <p>✍ विश्वभाषा पुस्तकालय को साहित्यिक क्षेत्रमा रहेको योगदान चर्चा गर्नुहोस् ।</p> <p>✍ अन्य सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरू गर्ने ।</p>

कक्षा ७				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ धनकुटा बहुमुखी क्याम्पस तथा श्री श्रीमान टड्क मा.वि. र भक्तबहादुर बस्नेत</p>	<p>➤ धनकुटा बहुमुखी क्याम्पस तथा श्री श्रीमान टड्क मा.वि. र भक्तबहादुर बस्नेतको योगदानको व्याख्या गर्न ।</p>	<p>❖ धनकुटा बहुमुखी क्याम्पसको ऐतिहासिक परिचय</p> <p>❖ श्रीमान टड्क मा.वि.को स्थापनाको सन्दर्भ</p> <p>❖ भक्तबहादुर बस्नेत परिचय र योगदान</p>	<p>धनकुटा बहुमुखी क्याम्पस तथा श्री श्रीमान टड्क मा.वि. र भक्त बहादुर बस्नेतको फोटोहरू, लेख, पम्प्लेट</p>	<p>📖 शिक्षाको महत्त्व भल्कने गरी छोटो समयको चिन्तन/मनन अभ्यास गराउने ।</p> <p>📖 धनकुटा बहुमुखी क्याम्पसको स्थापनाको सन्दर्भ जोड्दै यसले शिक्षा क्षेत्रमा पुऱ्याएको योगदानको चर्चा गर्ने ।</p> <p>📖 श्री श्रीमान टड्क मा.वि. र भक्तबहादुर बस्नेतबिचको अन्तरसम्बन्धबारे साना समूहमा छलफल गराइ आवश्यक जानकारी गराउने ।</p> <p>📖 धनकुटा बहुमुखी क्याम्पसको विकासमा भक्तबहादुर बस्नेतको योगदानको चर्चा गर्ने ।</p>	<p>📝 धनकुटा बहुमुखी क्याम्पसले शैक्षिक जगतमा पुऱ्याएका योगदानको चर्चा गर्नुहोस् ।</p> <p>📝 श्री श्रीमान टड्क मा.वि. र भक्तबहादुर बस्नेतको अन्तरसम्बन्ध र योगदान चर्चा गर्नुहोस् ।</p> <p>📝 अन्य सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरू गर्ने ।</p>

कक्षा ८				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ विश्रान्तिग्राम, सहिद भीमनारायण श्रेष्ठ, सहिद रामकृष्ण श्रेष्ठ, साहित्यकार भूमक कुमारी घिमिरे</p>	<p>➤ विश्रान्तिग्राम, सहिद भीमनारायण श्रेष्ठ/ सहिद रामकृष्ण श्रेष्ठ, साहित्यकार भूमककुमारी घिमिरेको चर्चा तथा योगदानको व्याख्या गर्न ।</p>	<p>❖ विश्रान्तिग्रामको सामाजिक/धार्मिक / सांस्कृतिक योगदान, ❖ सहिद भीमनारायण श्रेष्ठ/ सहिद रामकृष्ण श्रेष्ठको योगदान ❖ साहित्यकार भूमककुमारी घिमिरेको चर्चा</p>	<p>■ विश्रान्तिक्षेत्र, भीमनारायण श्रेष्ठ, रामकृष्ण र भूमक कुमारी घिमिरेको फोटोहरू, लेख, पम्प्लेट</p>	<p>📖 विश्रान्तिग्राममा बसेर ध्यान गरेको अभिनय गर्दै छोटो समयको सकारात्मक कमेन्ट्री प्रस्तुत गर्ने । 📖 विश्रान्तिग्राम स्थापनाको सन्दर्भ उठान गर्दै यसको स्थापना, उद्देश्य, सेवाक्षेत्र लगायत विषयमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गराउने । 📖 विश्रान्तिग्रामको स्थापनाको सन्दर्भ उठान गर्दा स्व.रामकृष्ण जोशी, स्व.कृष्ण प्रसाद वस्ती जस्ता व्यक्तित्वहरूको सकारात्मक सोचको समेत सन्दर्भ उठान गर्ने । विश्रान्तिग्रामको अवलोकन भ्रमणका क्रममा जानकार व्यक्तिसँग साक्षात्कार गरी, गराई त्यसका विविध पक्षहरू समेटेर प्रतिवेदन तयार गर्न लगाउने । 📖 देश भक्तिको सन्दर्भ उठान गर्दै सहिद भीमनारायण श्रेष्ठ/सहिद रामकृष्ण श्रेष्ठको सहादतको सन्दर्भमा अन्तरक्रिया तथा छलफल गर्ने, गराउने, भिमनारायण चोकमा रहेको निजको शालिक अवलोकनको अवसर जुटाउने । 📖 फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूले पनि दृढ इच्छा शक्ति भएमा उच्चतम सफलता प्राप्त गर्न सक्छ भन्ने विषय वस्तु उठान गर्दै विद्यार्थीहरूलाई मदन पुरस्कार विजेता साहित्यकार भूमक कुमारी घिमिरेको आत्मवृत्तान्त सहित जीवनी अध्ययनको आवश्यक वातावरण निर्माण गर्ने तथा क्षेत्र भ्रमण गराउने र जीवन काँडाकी फूल चलचित्र देखाउने । 📖 माथि उल्लिखित विषय वस्तु समेटेर प्रतिवेदन तयार गरी प्रस्तुत लगाई सोका लागि आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।</p>	<p>📖 विश्रान्तिग्रामको सामाजिक/धार्मिक /सांस्कृतिक योगदानको चर्चा गर्नुहोस् । 📖 सहिद भीमनारायण श्रेष्ठ/ सहिद रामकृष्ण श्रेष्ठको योगदान चर्चा गर्नुहोस् । 📖 भूमककुमारी घिमिरेको चर्चा गर्नुहोस् । 📖 अन्य लिखित तथा मौखिक सान्दर्भिक प्रश्नहरू गर्ने ।</p>

५. विषय क्षेत्र :- हाम्रो पहिचान, संस्कार, संस्कृति, मूल्यमान्यता र प्रविधि

कक्षा १				पाठ्यघण्टा २८	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार</p> <p>☞ हाम्रा चाडपर्वको परिचय</p>	<p>➤ सबैसँग मिलेर बस्न र नाता एवम् सम्बन्धअनुसार सम्बोधन गर्न ।</p> <p>➤ आफ्नो घरमा मनाइने चाडपर्वको नाम बताउन ।</p> <p>➤ आफ्नो छरछिमेकमा मनाइने चाडपर्व को नाम बताउन र सहभागी हुन ।</p>	<p>❖ साथी समूहसँग घुलमिल, शिक्षक, बुवाआमा र आफुभन्दा ठूलालाई सम्मान र सम्बोधन, नाता लगाएर बोल्न र बोलाउन सानालाई तथा फरक क्षमता भएकाहरूलाई माया र सहयोग</p> <p>❖ आ-आफ्ना घरघरमा मनाउने चाडपर्वहरू दशैं, तिहार, उद्यौली उभौली, वाडाडमेट, चामन्वागी, विषु, माघे सङ्क्रान्ति आदिको परिचय</p> <p>❖ दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति आदिमा लगाउने लुगा र खानेकुराको नाम</p> <p>❖ दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति आदिसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरू दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति आदिमा लगाउने लुगा र खानेकुराको नाम</p> <p>❖ दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति आदिसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरू</p>	<p>■ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार सान्दर्भिक सामग्रीहरू</p> <p>■ दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति आदिसँग सम्बन्धित विभिन्न प्रकारका पोस्टर, चित्र</p> <p>■ दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति मनाएको भिडियो</p>	<p>📖 साथीभाइसँग घुलमिल हुन शिक्षक स्वयम् विद्यार्थीसँग घुलमिल हुने, उनीहरूलाई नाताअनुसार सम्बोधन गर्न लगाउने ।</p> <p>📖 सम्मान र सम्बोधन तथा फरक क्षमता भएकाहरूसँग सहयोग आदानप्रदान गर्न बालबालिकाहरूलाई सोहीअनुरूपको क्रियाकलाप गराउन अभिनय, भूमिका निर्वाह, नाटकीकरण विधिको अवलम्बन गर्दै क्रियाकलापमा सहभागी गराउने ।</p> <p>📖 आफ्नो घरमा मनाइने चाडपर्वको नाम भन्न लगाउने र छलफल गराउने ।</p> <p>📖 दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति आदिसँग सम्बन्धित गीत गाउन लगाउने ।</p> <p>📖 दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्तिसँग सम्बन्धित विभिन्न प्रकारका पोस्टर, चित्रहरू (जमरा राखेको, टीका लगाएको, देउसीभैलो खेलेको) देखाई छलफल गराउने ।</p> <p>📖 दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्तिसँग सम्बन्धित चाडपर्व मनाएको भिडियो देखाउने ।</p>	<p>✍ साथी समूहसँग गरेका व्यवहारहरूको अवलोकन गर्ने</p> <p>✍ सम्मान, सम्बोधन र गफगाफमा सिकारुले प्रयोग गरेका भाषा तथा सम्बोधनको आधारमा मूल्याङ्कन गर्ने । व्यवहार अवलोकन गर्ने र अपेक्षित व्यवहार प्राप्त भए/नभएको यकिन गरी मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>✍ आफूले मनाउने चाडपर्वको नाम भन्न लगाउने ।</p> <p>✍ चाडपर्वमा खाइने खानेकुराको नाम भन्न लगाउने ।</p> <p>✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा २				पाठ्यघण्टा २८	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<ul style="list-style-type: none"> ☞ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार ☞ हाम्रा चाडपर्वको परिचय 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ साथी समूहसँग मिलेर बस्न र सहयोग आदान प्रदान गर्न, फरक क्षमताको पहिचान गर्न, सहयोग गर्न, गुरु/अग्रजहरूको सम्मान, सानालाई माया र सहयोग गर्न ➤ स्थानीय रूपमा मनाइने चाडपर्वको सूची बनाउन । ➤ आफ्नो छरछिमेकमा मनाइने चाडपर्वको बारेमा बताउन र सहभागी हुन । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ आफ्ना साथी समूहसँग सहयोग आदान प्रदान गर्न, कक्षाकोठामा फरक क्षमता भएकाहरूको पहिचान गर्न, मेलमिलाप र गुरु/परिवारका अग्रजहरूको सम्मान गर्न, सानालाई माया र सहयोग ❖ स्थानीय स्तरमा विभिन्न जात जातिहरूले मनाउने चाडपर्वहरू दशैं, तिहार, इद, क्रिसमस, माघे सङ्क्रान्ति, ल्होसार, चण्डी नाच, वैशाख पूर्णिमा, उधौली/उभौली, वाडाडमेट, चामन्वागी, विषु, आदिजस्ता चाडहरूको परिचय ❖ दशैं, तिहार, माघे सङ्क्रान्ति, ल्होसार, चण्डी नाच आदिमा लगाउने लुगा र खानेकुराको नाम ❖ दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति, ल्होसार, चण्डी नाच, वाडाडमेट, चामन्वागी, विषु आदिसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरूदशैं, तिहार, माघे सङ्क्रान्ति, ल्होसार, चण्डी नाच आदिमा लगाउने लुगा र खानेकुराको नाम ❖ दशैं, तिहार र माघे सङ्क्रान्ति, ल्होसार, चण्डी नाच आदिसँग सम्बन्धित क्रियाकलापहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ■ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार ■ सान्दर्भिक सामग्रीहरू ■ दशैं, तिहार, माघे सङ्क्रान्ति, ल्होसार, चण्डी नाच आदिसँग सम्बन्धित गीत, विभिन्न प्रकारका पोस्टर, चित्र भिडियो 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 आफ्ना साथीभाइसँग मिलेर बस्ने वातावरण कक्षाकोठामा निर्माण गर्न सकिन्छ । सहयोग, मेलमिलाप, सम्मान गर्न, माया सद्भाव तथा असल परम्पराहरू आदानप्रदान गर्न अभ्यासात्मक क्रियाकलापहरूमा विद्यार्थीहरूलाई सहभागी गराउने । 📖 असल परम्पराका विभिन्न नमुनाहरूको भिडियो र वास्तविक अवस्था अवलोकन, प्रश्नोत्तर, अभिनय, नाटकीकरण जस्ता विधिहरू उपयोगमा ल्याउने । 📖 चाडपर्व सँग सम्बन्धित रमाईलो प्रसङ्ग उठाउँदै कक्षा सुरु गर्ने । 📖 आफ्नो घर र छरछिमेकमा मनाइने चाडपर्वको नाम भन्न लगाउने र छलफल गराउने । 📖 दशैं, तिहार, इद, क्रिसमस, माघे सङ्क्रान्ति ल्होसार, चण्डीनाच, वैशाख पूर्णिमा, उधौली/उभौली आदिजस्ता चाडहरूसँग सम्बन्धित गीत/कैरन गाउने/गाउन लगाउने । 📖 दशैं, तिहार, इद, क्रिसमस, माघे सङ्क्रान्ति, ल्होसार, चण्डी नाच, वैशाख पूर्णिमा, उधौली/उभौली आदिजस्ता चाडहरूसँग सम्बन्धित विभिन्न प्रकारका पोस्टर, चित्रहरू (जमरा राखेको, टीका लगाएको, द्यौसीभैलो खेलेको, चन्डि नाच, ढोल नाच आदि) देखाई छलफल गराउने । 	<ul style="list-style-type: none"> ✍ सिकारुले आफ्ना साथ समूहको गरेको व्यवहार, फरक क्षमता भएका र अन्य अग्रजहरूसँगको व्यवहार अवलोकन गरी मूल्याङ्कन गर्ने । ✍ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहारका नमुना देखाएर प्रश्नोत्तर र व्यवहार अवलोकन गर्ने । ✍ आफूले मनाउने चाडपर्वको नाम भन्न लगाउने । ✍ चाडपर्वमा खाइने खानेकुराको नाम भन्न लगाउने । ✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।

कक्षा ३				पाठ्यघण्टा २८	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार</p> <p>☞ हाम्रा वेशभूषाको परिचय</p>	<p>➤ अग्रजहरूको असल कार्य अनुकरण/अनुसरण गर्न । असहाय, ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सहयोग र सम्मान गर्न ।</p> <p>➤ स्थानीय रूपमा आफ्नो छरछिमेकमा विभिन्न जातिहरूले लगाउने वेशभूषाको पहिचान गर्न ।</p>	<p>❖ शिक्षक तथा बाबुआमा र आफुभन्दा ठूलाले भनेको कार्य गर्न, असहायहरूलाई सहयोग गर्न, फरक क्षमता भएकाहरू, ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सम्मान र सहयोग गर्न, अपाङ्गमैत्री बन्न</p> <p>❖ स्थानीय रूपमा आफ्नो छरछिमेकमा विभिन्न जातिहरूले लगाउने वेशभूषाको परिचय</p> <p>❖ क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिले लगाउने लुगा र गरगहनाको नाम</p>	<p>■ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार सान्दर्भिक सामग्रीहरू</p> <p>■ क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिले लगाउने लुगा र गरगहनाका चित्र, नमुना पोस्टर</p>	<p>📖 विद्यार्थीहरू माझ घरमा लगाउने कपडा र विद्यालय पोसाक बिच हुने भिन्नताको सन्दर्भ उठान गर्दै विषयवस्तुमा प्रवेश गर्ने ।</p> <p>📖 सम्मान, सहयोग, सकारात्मक भावना विकास गराउन कथाकथन, उपयुक्त निर्देशन, व्यवहार अवलोकन, भूमिका निर्वाह, समालोचनात्मक चिन्तन जस्ता विधिहरूलाई उपयोगमा ल्याउने ।</p> <p>📖 सरसहयोगको संस्कार विकास गराउन तथा अपाङ्गमैत्री बन्न उत्साहित गराउने ।</p> <p>📖 फरक क्षमता भएकाहरूको सहयोगको लागि कक्षा कोठामा भूमिका अभिनय गरी स्पष्ट पार्ने ।</p> <p>📖 विद्यार्थीहरू माझ घरमा लगाउने कपडा र विद्यालय पोसाक बिच हुने भिन्नताको सन्दर्भ उठान गर्दै विषयवस्तुमा प्रवेश गर्ने ।</p> <p>📖 आफ्नो घर र छरछिमेकमा भएका विभिन्न जातिहरू क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिले लगाउने लुगा कपडाको नाम भन्न लगाउने र छलफल गराउने ।</p> <p>📖 आफ्नो घर र छरछिमेकमा भएका विभिन्न जातिहरू क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिले लगाउने गरगहना सहित वेशभूषाको नाम भन्न लगाउने र छलफल गराउने ।</p> <p>📖 विभिन्न जातिहरूले लगाउने पोसाकहरू लगाएर आफ्नो जातीय पहिचान देखाई जातको नाम सहित अभिनय गर्न लगाउने ।</p> <p>📖 जातीय विविधताका विषयवस्तुहरू उठान गर्दा हाम्रो समाज एक जातिले अर्को जातिको सम्मान गर्ने धार्मिक सहिष्णुता रहेको समाज हो, रहरहने छु भन्ने भावना जागृत गराउने ।</p>	<p>✍ सिकारुको व्यवहार अवलोकन गरी सामाजिक मूल्यमान्यता अनुसरण गरे/नगरेको पहिचान गर्ने ।</p> <p>✍ सकारात्मक व्यवहार तथा सिकारुले प्राप्त गरेका सम्मान, सम्बोधन, अपाङ्गमैत्री व्यवहार आदि सम्बन्धमा सान्दर्भिक प्रश्नहरू सोध्ने ।</p> <p>✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ४				पाठ्यघण्टा २६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<ul style="list-style-type: none"> ☞ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार ☞ हाम्रा बाजा तथा विवाह संस्कारको परिचय 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ संस्कारयुक्त असल नागरिक बन्न, फरक क्षमता भएकाहरूलाई सम्मान र सहयोग गर्न । ➤ स्थानीय रूपमा आफ्नो छरछिमेकमा विभिन्न जातिहरूले प्रयोग गर्ने बाजाहरूसँग परिचित हुन । ➤ स्थानीय रूपमा आफ्नो छरछिमेकमा विभिन्न जातिहरूले अपनाउने विवाह संस्कारसँग परिचित हुन । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ फरक क्षमता भएकाहरूलाई सरसहयोग, सम्मान, सम्बोधन र असल आचरण प्रदर्शन ❖ विद्यालयको नियमको पालना, घरायसी कामकाजमा सहयोग र सहकार्य ❖ स्थानीय रूपमा आफ्नो छरछिमेकमा विभिन्न जातिहरू, क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिले प्रयोग गर्ने विभिन्न बाजाहरूको परिचय ❖ आफ्नो छरछिमेकमा भएका विभिन्न जातिहरू, क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिले अपनाउने विवाह संस्कारको परिचय 	<ul style="list-style-type: none"> ■ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार सान्दर्भिक सामग्रीहरू ■ क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिले प्रयोग गर्ने, विवाह संस्कार भल्किने विभिन्न बाजाहरूका चित्र, नमुना पोस्टर 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 परोपकार तथा आत्मसम्मान भल्किने छोटो समयको कमेन्ट्री प्रस्तुत गर्ने । 📖 नातासम्बन्धअनुसारको सम्बोधन, असल आचरण प्रदर्शन, घर, समाज र विद्यालयमा स्थापित सामाजिक नियमको पालना गर्नको लागि तथा सरसहयोग गर्ने बानी विकास गर्न कथाकथन, सान्दर्भिक दृष्टान्त, विद्यार्थीहरूको व्यवहार अवलोकन र आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने । 📖 फरक क्षमता भएकाहरू वा थप सहयोग चाहिने ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सहयोग गर्ने बानीको विकास गराउने विभिन्न सान्दर्भिक क्रियाकलापहरू गराउने । 📖 विवाहमा प्रयोग हुने बाजागाजाको धुन सहित कक्षा सुरु गर्दै आफ्नो घर र छरछिमेकमा भएका विभिन्न जातिहरू क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी, अन्य जातिले प्रयोग गर्ने विभिन्न बाजाहरूका नाम भन्न लगाउने र छलफल गराउने । 📖 आफ्नो घर र छरछिमेकमा भएका विभिन्न जातिहरू क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिहरूले अपनाउने विवाह संस्कारका बारेमा भन्न लगाइ छलफल गराउने । 📖 विभिन्न जाति जातिहरूले अपनाउने विवाह संस्कारको सम्भव भएसम्म क्रियाकलाप गर्न लगाउने । 📖 जातीय विविधताका विषयवस्तुहरू उठान गर्दा हाम्रो समाज एक जातिले अर्को जातिको सम्मान गर्ने धार्मिक सहिष्णुता रहेको समाज हो, रहरिहनेछ भन्ने भावना जागृत गराउने र अन्य सान्दर्भिक क्रियाकलाप गर्ने, गराउने । 	<ul style="list-style-type: none"> 📝 सिकारूमा अपेक्षित रूपमा सकारात्मक व्यवहार प्राप्त भए /नभएको सन्दर्भमा व्यवहार अवलोकन र सहपाठी मूल्याङ्कन गर्ने । 📝 क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिले प्रयोग गर्ने विभिन्न बाजाहरूको नाम भन्न र पहिचान गर्न लगाउने । 📝 क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी, अन्य जातिको विवाह संस्कारका चित्र देखाइ पहिचान गर्न र प्रक्रिया भन्न लगाउने ।

कक्षा ५				पाठ्यघण्टा २६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार</p> <p>☞ हाम्रो जन्म तथा मृत्यु संस्कारको परिचय</p>	<p>➤ स्थानीय असल संस्कार, सभ्यता र मूल्यमान्यता संग परिचित हुन ।</p> <p>➤ समाजबाट स्वीकृत नीति नियम, आचरणको पालना गर्न ।</p> <p>➤ आफ्नो छरछिमेकमा विभिन्न जातिहरूले अपनाउने जन्म संस्कार संग परिचित हुन ।</p> <p>➤ आफ्नो छरछिमेकमा विभिन्न जातिहरूको मृत्यु संस्कारसंग परिचित हुन ।</p>	<p>❖ स्थानीय रुपमा प्रचलित असल संस्कार, आचरण, मूल्यमान्यता र सभ्यताको पहिचान र ग्रहण गर्न,</p> <p>❖ अग्रजहरूको सम्मान गर्न, सानालाई माया गर्न तथा सत्य बोल्ने बानीको विकास गर्न,</p> <p>❖ फरक क्षमता भएकाहरूसँग सहकार्य गर्न तथा समाज स्वीकृत व्यवहारको ग्रहण गर्न,</p> <p>❖ विद्यालय, घर तथा समाजको स्थापित नियमको पालना गर्न ।</p> <p>❖ सकारात्मक सोचको विकास गर्न</p> <p>❖ आफ्नो छरछिमेकमा विभिन्न जातिहरू, क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिहरूले अपनाउने जन्म संस्कारको परिचय</p> <p>❖ आफ्नो छरछिमेकमा भएका विभिन्न जातिहरू, क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिको मृत्यु संस्कारसंग परिचय</p>	<p>■ क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिहरूका जन्म संस्कार भल्किने चित्र, नमुना पोस्टर</p> <p>■ क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिको मृत्यु संस्कार भल्किने चित्र, नमुना पोस्टर</p>	<p>📖 मधुर संगीतको छोटो समयको कर्णप्रिय धुनसँगै मेडिटेसनबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 स्थानीय संस्कार, असल आचरण, नैतिक मूल्यमान्यता सम्बन्धी विषयवस्तुको प्रस्तुति, अभ्यासात्मक क्रियाकलाप, परियोजना कार्य, व्यवहार अलोकन आदि सान्दर्भिक सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलापको प्रयोग गर्ने ।</p> <p>📖 समाज स्वीकृत व्यवहार तथा समाजको स्थापित नीति नियमसम्बन्धी जानकारीका लागि अनुभव आदानप्रदान, विषयवस्तुको प्रस्तुति गर्ने ।</p> <p>📖 आफ्नो घर र छरछिमेकमा भएका विभिन्न जातिहरू क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिको घरमा बच्चा जन्मेपछि नाम कसरी राखिन्छ भनी प्रश्न गर्ने र आवश्यकताअनुसार छलफल गराउने ।</p> <p>📖 आफ्नो घर र छरछिमेकमा भएका विभिन्न जातिहरू क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी, अन्य जातिको मृत्यु संस्कार संग सम्बन्धित रही आवश्यकताअनुसार छलफल गराउने ।</p> <p>📖 जातीय विविधताका विषयवस्तुहरू उठान गर्दा हाम्रो समाज एक जातिले अर्को जातिको सम्मान गर्ने धार्मिक सहिष्णुता रहेको समाज हो, रहरहने छ भन्ने भावना जागृत गराउने ।</p>	<p>📖 व्यवहार अलोकन, स्वमूल्याङ्कन, सहपाठी मूल्याङ्कन, परियोजना कार्य, अभिभावकसंग अन्तरक्रिया आदिबाट मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार सम्बन्धमा मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📖 क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिहरूले अपनाउने जन्म संस्कारको परिचय दिनुहोस ।</p> <p>📖 क्षत्री/ब्राह्मण, दलित, राई, नेवार, तामाङ, , मगर, लिम्बू, शेर्पा, माभी तथा अन्य जातिको मृत्युसंस्कार उल्लेख गर्नुहोस् ।</p> <p>📖 अन्य लिखित तथा मौखिक सान्दर्भिक प्रश्नहरू गरी मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

कक्षा ६				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ सामाजिक नियम र नैतिक नियमको पालना</p> <p>☞ प्रविधि दुर्व्यसन</p>	<p>➤ सामुहिक क्रियाकलाप एवम् मेलमिलापको संस्कृति विकास गर्न ।</p> <p>➤ प्रविधि दुर्व्यसनको अर्थ एवम् यसका कारण र असरहरू बताउन ।</p>	<p>❖ सामुहिकता तथा मेलमिलापको संस्कृति: समूहमा मिलेर काम गर्ने, जिम्मेवारी बाँडफाँड गर्ने, मेलमिलापयुक्त वातावरण निर्माण गर्ने उपायहरू</p> <p>❖ अपाङ्गतामैत्री तथा समावेशी व्यवहार अपाङ्गता भएकाहरूको लागि विशेष अवसर, सहयोग तथा सवैको लागि अनुकूल व्यवहार गर्ने/गराउने संस्कृतिको विकास</p> <p>❖ लैङ्गिकमैत्री तथा सकारात्मक विभेद लैङ्गिकविभेद अन्त्यका लागि थप सहायता प्रदान गर्दै लैङ्गिकसमानता कायम गर्ने उपायहरू जस्तै छात्राहरूको लागि थप सुविधा र अवसरको सुनिश्चितता</p> <p>❖ प्रविधि दुर्व्यसनको परिचय</p> <p>❖ प्रविधि दुर्व्यसनको कारण</p> <p>❖ प्रविधि दुर्व्यसनको असरहरू</p>	<p>■ सामाजिक नियम र नैतिक नियमको पालनासम्बन्धी चित्र, पम्लेट, तस्वीर, लेखरचना</p> <p>■ प्रविधि दुर्व्यसन सम्बन्धी, लेखरचना, फोटो, वेभसाइटहरू, भिडियो, क्लिप्स कटिड, डकुमेन्ट्री तथा अन्य सान्दर्भिक सामग्रीहरू</p>	<p>📖 सोमबहादुर राना मगरको प्रेरणात्मक जीवनीको प्रस्तुतिबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 जन्ती र मलामी आदिजस्ता सामाजिक कार्यमा सहभागिताको सन्दर्भ उठान गर्दै यसको आवश्यकता र महत्त्वको चर्चा गर्ने ।</p> <p>📖 सांस्कृतिक कार्यक्रम:कुलपुजा, थानीपुजा, धुलेपुजा, सन्सारीपुजा आदिको सामाजिक महत्त्वको चर्चा गर्ने ।</p> <p>📖 सार्वजनिक स्थलको संरक्षण आदिमा जिम्मेवारी बाँडफाँड गर्ने कार्य सम्बन्धी अनुभव आदानप्रदान, स्थानीय प्रबुद्ध व्यक्तिहरूलाई स्रोत शिक्षकको रूपमा प्रयोग गरी यी विषय सम्बन्धमा थप जानकारी प्रदान गर्ने ।</p> <p>📖 अभ्यासात्मक क्रियाकलाप, परियोजना कार्य, व्यवहार अवलोकन आदि सान्दर्भिक सिकाई सहजीकरण क्रियाकलापको प्रयोग गर्ने ।</p> <p>📖 अपाङ्गतामैत्री तथा लैङ्गिकमैत्रीसंरचना, कक्षाकोठा, शौचालय, उनीहरूलाई विशेष अवसरका लागि स्थानीय तह, संघ/संस्थाले गरेका प्रयासहरूको अवस्था तथा सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरूको सम्बन्धमा अनुभव आदानप्रदान, विषयवस्तुको प्रस्तुति गर्ने गराउने ।</p> <p>📖 प्रविधि दुर्व्यसनको परिचय र कारणहरूको बारेमा अन्तरक्रिया तथा छलफल गर्ने ।</p> <p>📖 आधुनिक प्रविधिका साधन मोवाइल, इन्टरनेट चलाउँदा ध्यान दिनु पर्ने कुराहरूको बारेमा चर्चा गरी यसका फाइदा बेफाइदाकाबारेमा छलफल गर्ने ।</p> <p>📖 आधुनिक प्रविधिको दुरुपयोगका कारणहरू बारे छलफल गरी मोवाइलमा लामो समय सम्म गेम खेल्ने र युटुवबाट विभिन्न प्रकारका कार्टूनका भिडियो हेर्ने आदि कार्यबाट शारिरीक र मानिसको स्वास्थ्यमा पर्ने असरहरू बारे चर्चा गर्ने ।</p> <p>📖 आधुनिक प्रविधिको प्रयोगले बालबालिकामा देखिएको असरका बारेमा अभिनय गरी देखाउन लगाउने ।</p> <p>📖 प्रविधि दुर्व्यसनको असरहरू तथा यसको सामाजिक प्रभाव सम्बन्धमा साना समूहमा छलफल तथा अन्तर्क्रिया गर्ने ।</p> <p>📖 अन्य सान्दर्भिक सिकाई सहजीकरण क्रियाकलापहरूको प्रयोग गर्ने ।</p>	<p>📝 व्यवहार अवलोकन, स्वमूल्याङ्कन गर्ने । सहपाठी मूल्याङ्कन परियोजना कार्य, अभिभावकसँग अन्तरक्रिया आदिबाट मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार सम्बन्धमा मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📝 लिखित, मौखिक तथा अभिव्यक्ति प्रदर्शन मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📝 प्रविधि दुर्व्यसनको अर्थ बताउनुहोस् ।</p> <p>📝 प्रविधि दुर्व्यसनको कारण र असरहरू बताउनुहोस् ।</p>

कक्षा ७				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>सामाजिक नियम र नैतिक नियमको पालना</p> <p>प्रविधि दुर्व्यसन</p>	<p>सहयोग, सद्भाव एवम् सहिष्णुताको जगमा नगरपालिकामा अभ्यासमा रहेका असल परम्पराहरूको संरक्षण गर्ने ।</p> <p>साइबरको अर्थ एवम् साइबर अपराधको बारेमा उदाहरण सहित बताउने ।</p>	<p>स्थानीय असल अभ्यासहरूको अनुसरण: सम्मान, सत्कार, सहयोग, मेलमिलाप, सरसापट, जन्ती, मलामी</p> <p>विभेद, विकृति र कुरीति विरुद्धको आवाज: बालविवाह, छुवाछुत, फजुल खर्च, यी र यस्ता विकृति र कुरीति नियन्त्रणका उपायहरू</p> <p>श्रमलाई सम्मान, आलोचनात्मक चेतना अभिवृद्धिसाइबरको अर्थ र साइबर अपराधको परिचय</p> <p>साइबर अपराधको घटनाहरू: गोप्य सूचना चोरी गर्नु, इन्टरनेट ठगी गर्नु, ह्याकिङ्ग गर्नु, कम्प्युटर भाइरसको आक्रमण आदि</p>	<p>सामाजिक नियम र नैतिक नियमको पालनासम्बन्धी चित्र, पम्पेट, तस्विर, लेखरचना</p> <p>प्रविधि दुर्व्यसन सम्बन्धी, लेखरचना, फोटो, वेभसाइटहरू, भिडियो, क्लिप्स कर्टिड, डकुमेन्ट्री तथा अन्य सान्दर्भिक सामग्रीहरू</p>	<p>सामाजिकअवस्था अध्ययन, परियोजनामा आधारित सिकाइ सहजीकरण आदिको माध्यमले स्थानीय असल अभ्यासहरूको अनुसरणकोसन्दर्भमा सम्मान, सत्कार, सहयोग, मेलमिलाप, सरसापट, जन्ती, मलामी आदि कुराको अनुसरण गर्न उत्प्रेरित गर्ने ।</p> <p>विषयवस्तुको प्रस्तुति, अभ्यासात्मक क्रियाकलाप, परियोजना कार्य, व्यवहार अवलोकन आदि सान्दर्भिक सिकाई सहजीकरण क्रियाकलापको प्रयोग गर्ने ।</p> <p>बालविवाह, छुवाछुत, फजुल खर्च, यी र यस्ता विकृति र कुरीति नियन्त्रणका उपायहरू, श्रमलाई सम्मान, आलोचनात्मक चेतना अभिवृद्धिका लागि अभ्यासात्मक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>व्यवहार अवलोकन, स्वमूल्याङ्कन, सहपाठी मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>परियोजना कार्य, अभिभावकसँग अन्तरक्रिया आदिबाट मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार सम्बन्धमा मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>व्यवहार परिवर्तन मूल्यांकन गर्ने ।</p> <p>प्रविधि दुर्व्यसन साइबरको अर्थ एवम् साइबर अपराधको बारेमा उदाहरण सहित बताउने ।</p> <p>कम्प्युटरको सहायताले एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा सूचनाहरूलाई संचार गर्नु र सूचनाहरू आफ्नो कम्प्युटरमा भण्डारण गर्ने कार्यलाई साइबर भनिन्छ, भनी बताउने ।</p> <p>कम्प्युटर वा कम्प्युटरसंग सम्बन्धित उपकरणहरूको मद्दतबाट गरिने कुनै पनि साइबर अपराधको घटनाहरू: गोप्य सूचना चोरी गर्नु, इन्टरनेट ठगी गर्नु, ह्याकिङ्ग गर्नु, कम्प्युटर भाइरसको आक्रमण आदि प्रकारका गैरकानुनी, अनैतिक वा असामाजिक कार्यलाई साइबर अपराध भनिन्छ, भनी जानकारी गराउने ।</p> <p>इन्टरनेटमा खोजी गरी मुख्य मुख्य साइबर अपराधको सूची तयार गरी कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने र आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने ।</p>	<p>व्यवहार अवलोकन, स्वमूल्याङ्कन,</p> <p>सहपाठी मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>परियोजना कार्य, अभिभावकसँग अन्तरक्रिया आदिबाट मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार सम्बन्धमा मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>व्यवहार परिवर्तन मूल्यांकन गर्ने ।</p>

कक्षा ८				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>सामाजिक नियम र नैतिक नियमको पालना प्रविधि दुर्व्यसन</p>	<p>सकारात्मक सोच, उत्तरदायित्व वहन तथा समुन्नत समाज निर्माणमा भूमिका खेल्न</p> <p>प्रविधि दुर्व्यसनबाट बच्ने सुरक्षात्मक उपायहरू अवलम्बन गर्न</p>	<p>घर, समाज र विद्यालयमा सकारात्मक व्यवहार र नैतिक मूल्यमान्यताको उपयोग गरी असल नागरिक बन्न</p> <p>लागूपदार्थ दुर्व्यसनी विरुद्धको साभ्ना संकल्प, जनचते ना अभिवृद्धि ।</p> <p>मितव्ययी जीवनशैलीका लागि जीवनोपयोगी शिक्षा: मितव्ययी जीवनशैली निर्वाह गर्न जीवनोपयोगी शिक्षाको प्रयोग ।</p> <ul style="list-style-type: none"> साइबर नैतिकता साइबर सुरक्षा नेटवर्क सुरक्षा एप्लिकेशन सुरक्षा सूचना सुरक्षा परिचालन सुरक्षा 	<p>सामाजिक नियम र नैतिक नियमको पालनासम्बन्धी चित्र, पम्प्लेट, तस्विर, लेखरचना</p> <p>प्रविधि दुर्व्यसन सम्बन्धी, लेखरचना, फोटो, वेभसाइटहरू, भिडियो, क्लिप्स कटिड, डकुमेन्ट्री तथा अन्य सान्दर्भिक सामग्रीहरू</p>	<p>स्थानीय संस्कार, असल आचरण, नैतिक मूल्यमान्यता सम्बन्धी विषयवस्तुको प्रस्तुति, अभ्यासात्मक क्रियाकलाप, परियोजना कार्य, व्यवहार अवलोकन आदि सान्दर्भिक सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलापको प्रयोग ।</p> <p>समाज स्वीकृत व्यवहार तथा समाजको स्थापित नीतिनियम सम्बन्धी जानकारीका लागि अनभुव आदानप्रदान, विषयवस्तुको प्रस्तुति, समालोचनात्मक चिन्तन, वा अन्य सान्दर्भिक सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलापहरूको प्रयोग ।</p> <p>मितव्ययी जीवनशैलीका लागि जीवनोपयोगी शिक्षाको बारेमा सिकारुलाई आवश्यक विषयवस्तुको प्रस्तुति, छलफल, अन्तरक्रिया र व्यवहार परिवर्तनका अभ्यासात्मक क्रियाकलापहरू ।</p> <p>साइबर नैतिकताबारे छलफल गर्ने ।</p> <p>साइबर नैतिकता अनुसार गर्न नहुने कार्यहरू इन्टरनेटबाट खोजी गरी कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने र शिक्षकले आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने।</p> <p>सामाजिक सञ्जाल प्रयोग गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू बारे छलफल गरी विद्यार्थीहरूलाई सचेत गराउने ।</p> <p>साइबर सुरक्षा भनेको कम्प्युटर, सर्भर, मोबाइल डिभाइस, इलेक्ट्रोनिक्स सिस्टम, नेटवर्क र डाटालाई खराब आक्रमणबाट बचाउने अभ्यास हो भनी जानकारी गराउने र नेटवर्क सुरक्षा, एप्लिकेशन सुरक्षा, सूचना सुरक्षा, परिचालन सुरक्षाका सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।</p>	<p>व्यवहार अवलोकन, स्वमूल्याङ्कन, सहपाठी मूल्याङ्कन, परियोजना कार्य, अभिभावकसँग अन्तरक्रिया आदिबाट मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार सम्बन्धमा मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>साइबर नैतिकता अनुसार गर्न नहुने कार्यहरूको सूची तयार गर्न लगाउने ।</p> <p>साइबर सुरक्षा अन्तर्गत नेटवर्क सुरक्षा, एप्लिकेशन सुरक्षा, सूचनासुरक्षा कसरी गर्न सकिन्छ, कम्प्युटरमा अभ्यास गर्न लगाउने</p> <p>साइबर नैतिकता र साइबर सुरक्षाका सम्बन्धमा लिखित परीक्षा, मौखिक परीक्षा लिने ।</p>

६. विषय क्षेत्र :- सरसफाई र स्वास्थ्य

कक्षा १				पाठ्यघण्टा २४	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<ul style="list-style-type: none"> ☞ व्यक्तिगत सरसफाई ☞ घरआगनको सरसफाई 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ व्यक्तिगत सरसफाईको अवधारणा अवलम्बन गरी व्यवहारमा प्रदर्शन गर्न । ➤ घरआगनको सरसफाईको व्यावहारिक प्रयोग गर्न । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ व्यक्तिगत सरसफाईको अवलम्बन ❖ घर आँगनको सरसफाईको व्यावहारिक प्रयोग 	<ul style="list-style-type: none"> ■ सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र ■ श्रव्य दृश्य सामग्री 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 सफा र फोहोर व्यक्तिको फोटो प्रस्तुत गरी कक्षाको सुरुवात गर्ने । 📖 व्यक्तिगत सरसफाईका विभिन्ना पक्षका बारेमा एकीकृत अवधारणाबमोजिम छलफल गर्ने गराउने । यस क्रममा शरिरका विभिन्न अंगहरूको सरसफाई गर्ने तरिकाको बारेमा चित्र वा अन्य सामग्री प्रदर्शन गर्दै अवधारणा दिने । 📖 व्यक्तिगत सरसफाईका साथै घरआगनको सरसफाईको अवधारणाका विभिन्न पक्षमा सहजीकरणगर्ने यस क्रममा शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालनगर्दा अन्य विषयसँग एकीकृत अवधारणाको प्रयोग गर्ने । 📖 विषयवस्तुको अध्यापनपछि बालबालिकामा आएको सकारात्मक परिवर्तनको अवलोकन गर्ने । 📖 विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाई महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ✍ निर्धारित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक प्रश्नोत्तर गर्ने । ✍ सिकाइ सहजीकरणका क्रममा छलफल (युगल, सामूहिक) मा सहभागिता समूह कार्यमा सक्रियताको अवलोकन तथा लेखाजोखा गर्ने । ✍ निर्दिष्ट सूचीको प्रस्तुतिका आधारमा सिकाइको मूल्याङ्कन गर्ने । ✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।

कक्षा २				पाठ्यघण्टा २२	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणको महत्त्व</p> <p>☞ कोठा र कक्षाकोठाको सरसफाइ</p>	<p>➤ व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणको महत्त्व बताउन ।</p> <p>➤ कोठा र कक्षाकोठाको सरसफाइको परिचय दिन ।</p>	<p>❖ व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणको महत्त्व</p> <p>❖ कोठा र कक्षाकोठाको सरसफाइको परिचय ।</p>	<p>■ सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र</p> <p>■ श्रव्यदृश्य सामग्री</p>	<p>📖 व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणको महत्त्व भल्कने छोटो कविताको प्रस्तुतिबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणको महत्त्वका पक्षका बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने गराउने । यस क्रममा जङ्क फुडको नकारात्मक प्रभावको बारेमा बताउँदै सान्दर्भिक चित्र वा अन्य सामग्री प्रदर्शन गर्दै सहजीकरणमा एकीकृत अवधारणाको प्रयोग गर्ने ।</p> <p>📖 व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणको महत्त्व तथा संरक्षण उपायमा केन्द्रित भई सिकाइ सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>📖 विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाइ महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने ।</p>	<p>✍ जङ्क फुडको नकारात्मक प्रभाव लेख्नुहोस् ।</p> <p>✍ निर्धारित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक तथा लिखित प्रश्नोत्तर गरेर ।</p> <p>✍ सिकाइ सहजीकरणका क्रममा छलफल (युगल, सामूहिक) मा सहभागिता, समूहको कार्य सक्रियताको अवलोकन तथा लेखाजोखा गरी मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ३				पाठ्यघण्टा २७	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<ul style="list-style-type: none"> ☞ जङ्क फुडको नकारत्मक प्रभाव तथा सोबाट बच्ने उपाय ☞ विद्यालयको सरसफाइ ☞ फोहोर सङ्कलन र व्यवस्थापन 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ जङ्क फुडको नकारत्मक प्रभाव तथा सोबाट बच्ने उपाय बताउने । ➤ विद्यालयको सरसफाइमा सहभागी हुने । ➤ फोहोर सङ्कलन र व्यवस्थापनको परिचय दिन । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ जङ्क फुडको नकारत्मक प्रभाव तथा सोबाट बच्ने उपाय । ❖ विद्यालयको सरसफाइको अवधारणा व्यवहारमा प्रदर्शन । ❖ फोहोर सङ्कलन र व्यवस्थापनको व्यावहारिक प्रयोग । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ कुचो, डस्टविन जङ्क फुड तथा सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र ■ श्रव्यदृश्य सामग्री 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 स्वच्छ वातावरणमा रहेको विद्यालयमा अध्ययन गर्न पाएकोमा सम्बद्ध पक्षलाई धन्यवाद दिएको छोटो सकारात्मक कमेन्टी प्रस्तुत गरी कक्षाको सुरुवात गर्ने । 📖 विद्यालय वरिपरि नजिकमा रहेका पसल तथा वातावरण अवलोकन गर्दै त्यहाँ देखिएका वस्तुहरूको टिपोट गरी जङ्क फुडको प्रयोगको अवस्था प्रस्तुत गर्न लगाउने । 📖 त्यस्ता वस्तुहरूको प्रयोग तथा उपस्थितिले विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य तथा विद्यालयको वातावरणमा पारेको सकारात्मक/नकारात्मक प्रभावको अवस्थाको तुलनात्मक प्रस्तुति गराउने । 📖 त्यस्ता वस्तुहरूमध्ये नकारात्मक प्रभाव पार्ने वस्तु कम तथा सकारात्मक प्रभाव पार्ने वस्तुको प्रयोग बढाउने उपायको खोजी गर्ने, सहजीकरणमा एकीकृत अवधारणाको प्रयोग गर्ने । 📖 फोहोर सङ्कलन र व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयवस्तु प्रस्तुत गरी फोहोरको संकलन वर्गीकरण तथा व्यवस्थापनको प्रक्रिया समूहगत रूपमा छलफल गरी निष्कर्षमा पुग्ने । 📖 विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाई महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ✍ जङ्क फुडको नकारात्मक प्रभावबाट बच्ने कुनै तीनओटा उपायहरू लेख्नुहोस् । ✍ विद्यालयको वातावरण अवलोकन गरी त्यहाँ देखिएका सकारात्मक/नकारात्मक प्रभाव वस्तुहरूको टिपोट गनुहोस् । ✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।

कक्षा ४				पाठ्यघण्टा २६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ सडक सुरक्षा तथा वातावरणीय सरसफाइको महत्त्व</p> <p>☞ फोहोरमैलाको सङ्कलन र वर्गीकरण</p> <p>☞ ल्यान्डफिल्ड साइडको सामान्य परिचय तथा फोहोरबाट मोहर</p>	<p>➤ सडक सुरक्षा वातावरणीय सरसफाइको महत्त्व बताउने ।</p> <p>➤ फोहोरमैलाको सङ्कलन र वर्गीकरण गर्न ।</p> <p>➤ ल्यान्डफिल्ड साइडको सामान्य परिचय तथा फोहोरबाट मोहरको धारणा अवलम्बन गर्न ।</p>	<p>❖ सडक सुरक्षा वातावरणीय सरसफाइको महत्त्व</p> <p>❖ फोहोरमैलाको सङ्कलन र वर्गीकरण</p> <p>❖ ल्यान्डफिल्ड साइडको सामान्य परिचय दिन तथा फोहोरबाट मोहरको धारणा</p>	<p>■ ट्राफिक लाइट, जेब्राक्रस, फुटपाथ डस्टविन, ल्यान्डफिल्ड साइडको फोटो</p> <p>■ श्रव्य दृश्य सामग्री</p>	<p>📖 सडक सुरक्षा तथा वातावरणको महत्त्व भल्काउने सन्देश बोकेको सानो कविताको प्रस्तुतिबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 सडक सुरक्षा तथा वातावरणीय सरसफाइको महत्त्वका पक्षका बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गर्दै गराउँदै यस क्रममा सान्दर्भिक नक्सा वा चित्र वा अन्य सामग्री प्रदर्शन गर्ने ।</p> <p>📖 ल्यान्डफिल्ड साइडको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरी प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p> <p>📖 स्थानीय अनुभवी, जानकार वा विज्ञ व्यक्ति आमन्त्रण गरी विषय वस्तुमा केन्द्रित भई सिकाइ सहजीकरण गर्न लगाउने ।</p> <p>📖 विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाई महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने ।</p> <p>📖 विद्यार्थीलाई आफ्नो वासस्थान वरपर रहेको वातावरणको अवलोकन भ्रमण गरी प्रतिवेदन लेख्न लगाउने ।</p>	<p>✍ सडक सुरक्षा तथा वातावरणसँग सम्बन्धित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गरेर मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>✍ ल्यान्डफिल्ड साइडको महत्त्व लेखी</p> <p>✍ फोहोरबाट मोहर बनाउन सकिने तरिका लेख्नुहोस् ।</p> <p>✍ अन्य सान्दर्भिक विधिबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

कक्षा ५				पाठ्यघण्टा २६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<ul style="list-style-type: none"> ☞ खानेपानी व्यवस्थापन तथा औद्योगिक ग्राम ☞ फोहोरमैलाको सङ्कलन र वर्गीकरण ☞ ल्यान्डफिल्ड साइडको विस्तृत अवधारणा ☞ फोहोरबाट मोहर सिर्जना 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ खानेपानी व्यवस्थापन तथा औद्योगिक ग्रामको परिचय दिन । ➤ फोहोरमैलाको सङ्कलन र वर्गीकरण गर्न । ➤ ल्यान्डफिल्ड साइडको अवधारणा बताउन । ➤ फोहोरबाट मोहर सिर्जनाको व्यावहारिक अभ्यास गर्न । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ खानेपानी व्यवस्थापन तथा औद्योगिक ग्राम ❖ फोहोरमैलाको सङ्कलन र वर्गीकरण ❖ ल्यान्डफिल्ड साइडको विस्तृत अवधारणा ❖ फोहोरबाट मोहर सिर्जना 	<ul style="list-style-type: none"> ■ सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र ■ श्रव्यदृश्य सामग्री 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 छोटो समयको सकारात्मक सन्देश सहितको कविताबाट पाठको सुरुवात गर्ने । 📖 नगर क्षेत्रमा खानेपानी व्यवस्थापनका लागि वडा नं. ४ मा भएको लिफ्टीङ् सिस्टमसँग परिचित गराउने । 📖 वडा नं. ६ मा रहेको औद्योगिक ग्रामको विद्यमान अवस्था तथा भावी योजनाको बारेमा छलफल गराउने । 📖 फोहोरमैलाको उत्पादन, सङ्कलन व्यवस्थापन, प्रशोधनलगायतका पक्षमा STEM अवधारणा प्रयोग गरी छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने गराउने । यस क्रममा सान्दर्भिक नक्सा वा चित्र वा अन्य सामग्री प्रदर्शन गर्ने । 📖 सम्बन्धित क्षेत्रको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरी गराई सामान्य प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न लगाउने । 📖 विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाई महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> 📝 निर्धारित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक प्रश्नोत्तर गर्ने । 📝 सिकाइ सहजीकरणका क्रममा छलफल (युगल, सामूहिक) मा सहभागिता समूह कार्यमा सक्रियताको अवलोकन तथा लेखाजोखा गर्ने । 📝 निर्दिष्ट सूचीको प्रस्तुतिका आधारमा सिकाइको मूल्याङ्कन गर्ने । 📝 लिखित अभ्यास गर्न लगाएर मूल्याङ्कन गर्ने ।

कक्षा ६				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<ul style="list-style-type: none"> ☞ विभिन्न प्रकारका खोपहरूको अवधारणा र अभ्यास ☞ स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरू ☞ परम्परागत स्थानीय खेलहरू । 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ विभिन्न प्रकारका खोपहरूको अवधारणा लिन । ➤ स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरूले प्रदान गर्ने सेवा लिन । ➤ परम्परागत स्थानीय खेलहरूको अभ्यास गर्न । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ वि.सि.जी., डि.पि.टि. - हेप/वि.हिब, पोलियो, एफ.आइ.पि.भि., पि.सी.भी., दादुरा-रुबेला, जे.ई.तथा टी.डी., कोभिड १९ खोपको अवधारणा तथा खोप लगाउने उमेर र यसले बचाउने रोगहरू ❖ अ.न.मी., अ.हे.ब. तथा स्वास्थ्य सहायकको काम कर्तव्य ❖ परम्परागत स्थानीय खेलहरू बाघचाल, डण्डीबियो, रिड, भाले-जुधाइ आदिको अभ्यास । 	<ul style="list-style-type: none"> ■ खोप तालिका, खेलहरूको चित्र तथा तस्वीरहरू ■ श्रव्यदृश्य सामग्री 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 हामी स्वस्थ रहन पाएकोमा धन्यवाद ज्ञापन गर्ने गरी छोटो समयको सकारात्मक कमेन्ट्रीबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने । 📖 विभिन्न रोगहरूको सन्दर्भ उठाउदै ती रोगहरूबाट कसरी बच्न सकिएला भन्ने जस्ता प्रश्नहरू गर्दै खोपहरूको परिचय दिने । 📖 खोप तालिका प्रस्तुत गर्दै खोप लगाउनु पर्ने उमेर र पटकको बारेमा छलफल गर्ने । 📖 वि.सि.जी., डि.पि.टि.हेप/वि.हिब, पोलियो, एफ.आइ.पि.भि., पि.सी.भी., दादुरा-रुबेला, जे.ई.तथा टी.डी. कोभिड १९ खोपले बचाउने रोगहरूमा केन्द्रित भई सिकाइ सहजीकरण गर्ने । 📖 अ.न.मी., अ.हे.ब. तथा स्वास्थ्य सहायकको काम कर्तव्य सँग सम्बन्धित विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने । 📖 परम्परागत स्थानीय खेलहरू बाघचाल, डण्डीबियो, रिड, भाले-जुधाइ आदि खेलहरूको अभ्यास गराउने । 	<ul style="list-style-type: none"> ✍ खोपको अवधारणामा आधारित भई मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गर्ने । ✍ सिकाइ सहजीकरणका क्रममा छलफल (युगल, सामूहिक) मा सहभागिता समूह कार्यमा सक्रियताको अवलोकन तथा लेखाजोखा गरेर ✍ खोप तालिकाको आधारमा सिकाइको मूल्याङ्कन गर्ने । ✍ तिम्रो घर तथा छिमेकका मानिसहरूले लगाएका खोपहरूको नाम सोधी कहाँ र कोबाट उक्त खोप लगाएको हो भनी प्रश्न दिई लेखेर ल्याउन लगाउने । ✍ परम्परागत स्थानीय खेलहरू बाघचाल, डण्डीबियो, रिड, भाले-जुधाई आदि खेलहरूको अभ्यास गराई अवलोकनबाट मूल्याङ्कन गर्ने ।

कक्षा ७				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरू</p>	<p>➤ आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रको अवधारणा बताउन ।</p> <p>➤ धनकुटा इन्स्टिच्यूट अफ हेल्थ साइन्स/ह्वाइट हाउस कलेजको परिचय दिन ।</p> <p>➤ स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरूको काम कर्तव्य बताउन ।</p> <p>➤ स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरूबाट प्राप्त हुने सेवाहरू लिन ।</p>	<p>❖ आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रको अवधारणा</p> <p>❖ धनकुटा इन्स्टिच्यूट अफ हेल्थ साइन्स/ह्वाइट हाउस कलेज</p> <p>❖ स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरू, अ.न.मी., अ.हे.ब. , स्वास्थ्य सहायक र स्वास्थ्य अधिकृतको सेवा, काम कर्तव्य ।</p>	<p>■ आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रको तस्वीर वा चित्र</p> <p>■ श्रव्यदृश्य सामग्री/डकु मेन्ट्री</p>	<p>📖 छोटो समयको मौन बसाइको अभ्यासबाट पाठको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 हामीलाई रोग लाग्दा कहाँ जानुपर्छ भनी प्रश्न गर्दै आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रको अवधारणाको बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने गराउने ।</p> <p>📖 धनकुटा इन्स्टिच्यूट अफ हेल्थ साइन्स/ह्वाइटहाउस कलेजको परिचय दिई यसले दिने सेवाको परिचय दिने ।</p> <p>📖 हामीलाई रोग लाग्दा उपचार गर्ने व्यक्तिहरू: अ.न.मी., अ.हे.ब. को बारेमा सोध खोज गर्दै निजहरूले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवा बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने गराउने ।</p> <p>📖 हामीलाई रोग लाग्दा उपचार गर्ने व्यक्तिहरू: स्वास्थ्य सहायक र स्वास्थ्य अधिकृतको बारेमा सोध खोज गर्दै निजहरूले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवा बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने गराउने ।</p> <p>📖 स्वास्थ्य सेवा प्रदायक व्यक्तिहरूको काम, कर्तव्य सम्बन्धी प्रश्नोत्तर गरी अवधारणा प्रस्तुतग्राउने ।</p> <p>📖 उल्लिखित क्रियाकलाप सञ्चालनका क्रममा सान्दर्भिक चित्र वा अन्य सामग्री प्रदर्शन गर्ने ।</p>	<p>📝 आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रको परिचय दिनुहोस् ।</p> <p>📝 धनकुटा इन्स्टिच्यूट अफ हेल्थ साइन्स/ह्वाइटहाउस कलेजको परिचय दिनुहोस् ।</p> <p>📝 अ.न.मी./अ.हे.ब./स्वास्थ्य सहायक / स्वास्थ्य अधिकृतबाट उपलब्ध हुने सम्बन्धित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गरी आवश्यक मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>📝 आफ्नो नजिकै रहेको स्वास्थ्य प्रदायक संस्थामा भ्रमण गरी त्यहाँबाट प्राप्त हुने सेवा तथा सेवा प्रदायक व्यक्तिहरूको काम कर्तव्य सोधी प्रतिवेदन तयार गर्न लगाउने र आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।</p>

कक्षा ८				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<ul style="list-style-type: none"> ☞ डा.रामप्रसाद आँखा अस्पताल धनकुटा ☞ जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, धनकुटा ☞ जिल्ला अस्पताल ☞ जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, धनकुटा 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ डा.रामप्रसाद आँखा अस्पतालबाट पाइने सेवाहरू र सङ्गठन संरचना बताउने । ➤ धनकुटा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको सङ्गठन संरचनाको परिचय दिन । ➤ धनकुटा जिल्ला अस्पतालबाट पाइने सेवाहरू लिन । ➤ जिल्ला आयुर्वेदस्वास्थ्य केन्द्र, धनकुटाबाट पाइने सेवाहरू लिन । 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ डा.रामप्रसाद आँखा अस्पतालको परिचय, सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरू ❖ धनकुटा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको सङ्गठन संरचना ❖ धनकुटा जिल्ला अस्पतालको परिचय, सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरू ❖ जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, धनकुटाको परिचय, सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ■ सान्दर्भिक तस्वीरवा चित्र ■ श्रव्यदृश्य सामग्री ■ डकुमेन्ट्री 	<ul style="list-style-type: none"> 📖 डा.रामप्रसाद पोखेलको जीवनी प्रस्तुत गर्दै कक्षा सुरुवात गर्ने । 📖 डा.रामप्रसाद आँखा अस्पतालको परिचयदिदै यसको सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरूको बारेमा अन्तरक्रिया तथा छलफल गर्ने । 📖 धनकुटा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको सङ्गठन संरचना बारेमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गराउने । 📖 धनकुटा जिल्ला अस्पतालको परिचय दिदै यसको सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरूको बारेमा व्यापक अन्तरक्रिया तथा छलफल गर्ने । 📖 जिल्ला आयुर्वेदस्वास्थ्य केन्द्र, धनकुटाको परिचयदिदै यसको सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरूको बारेमा आवश्यक अन्तरक्रिया तथा छलफल गर्ने । 📖 डा.रामप्रसाद आँखा अस्पताल/धनकुटा जिल्ला अस्पताल/जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, धनकुटाको परिचय, सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरूको बारेमा अध्ययन गर्न क्षेत्र भ्रमण गराउने । 	<ul style="list-style-type: none"> ✍ डा.रामप्रसाद आँखा अस्पतालको परिचय, सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरूको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गर्ने गराउने । ✍ धनकुटा जिल्ला अस्पतालको परिचय, सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरूको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गर्ने गराउने । ✍ जिल्ला आयुर्वेदस्वास्थ्य केन्द्र, धनकुटाको परिचय, सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरूको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गर्ने गराउने । ✍ डा.रामप्रसाद आँखा अस्पताल/धनकुटा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय/धनकुटा जिल्ला अस्पताल/ जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र, धनकुटा परिचय, सङ्गठन संरचना र उपलब्ध हुने सेवाहरूको बारेमासोधी प्रतिवेदनतयार गर्न लगाउने सोको लागि आवश्यक सहजीकरणगर्ने ।

७. विषय क्षेत्र :- प्राकृतिक स्रोतसम्पदा, र वातावरण तथा प्रकोप

कक्षा १				पाठ्यघण्टा २४	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ स्थानीय जल/स्थल सम्पदाको परिचय</p>	<p>☞ आफ्नो घर नजिकै रहेका कुवा, पोखरी, खोला, नदी र ताल आदिका बारेमा बताउन ।</p> <p>☞ घर नजिकै रहेको स्थल सम्पदा डाँडाकाँडा वन जङ्गल आदिको बारेमा बताउन ।</p>	<p>❖ कुवा, पोखरी, खोला, नदी र ताल आदिको अवस्था ।</p> <p>❖ थल सम्पदा डाँडाकाँडा वन जङ्गल आदिको अवस्था ।</p>	<p>■ जल/स्थल सम्पदाको सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र</p>	<p>📖 कक्षाको सुरुवातमा तालीद्वारा स्वागत गर्दै विद्यार्थीहरूलाई उत्प्रेरणा प्रदान गर्ने ।</p> <p>📖 कुवा, खोला र नदीको तस्वीर, फोटो वा चित्र प्रदर्शन गर्दै चित्रका आधारमा, कुवा, खोला र नदीको बारेमा छलफल गर्ने ।</p> <p>📖 विद्यार्थीको वासस्थान वा विद्यालय वरपर रहेका कुवा, खोलाको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गर्ने गराउने । त्यसरी अवलोकन भ्रमण गराउँदा अपनाउनु पर्ने सावधानीका विषयमा सचेत गराउने ।</p> <p>📖 स्थलगत अध्ययन भ्रमणका क्रममा कुवा, खोला र नदीको विशेष नाम भए नामसँग परिचित गराउने ।</p> <p>📖 घरनजिकै रहेको खेतबारी, चउर र डाँडाको अवलोकन भ्रमण गराउदै त्यससँग सम्बन्धित विषयवस्तु बोध गराउने । जस्तै : डाँडामा हरियाली छ । डाँडामा धेरै रुख छन् । रुखमा धेरै चरा बस्छन् ।</p>	<p>📝 पधैंरो, कुवा, पोखरी ताल, खोला र नदीका चित्र प्रदर्शन गरी नाम भन्न लगाउने ।</p> <p>📝 पधैंरो, कुवा, पोखरी, ताल, खोला र नदीमा जाँदा अपनाउनु पर्ने सावधानी बताउन लगाई सिकाइ उपलब्धिको लेखाजोखा गर्ने ।</p> <p>📝 स्थल/जल सम्पदामा पर्ने मुख्य मुख्य विषयवस्तुहरू भन्न लगाउने ।</p> <p>📝 मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा २				पाठ्यघण्टा २२	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको परिचय</p> <p>☞ कुण्ड, धारा र कुवाहरू</p>	<p>➤ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको परिचय दिन ।</p> <p>➤ कुण्ड, धारा र कुवाहरूको बारेमा बताउन ।</p>	<p>❖ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको अर्थ, परिभाषा र प्रकार</p> <p>❖ गोकुण्ड, गणेश धारा, जुके धारा, ठुलो कुवा, लेवाटाड वा अन्यको अवस्था तथा महत्त्व</p>	<p>■ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र, पम्पलेट</p> <p>■ कुण्ड, धारा र कुवाहरूको चित्र</p>	<p>📖 छोटो समयको मौन बसाइको अभ्यास गराउने ।</p> <p>📖 वनजङ्गल, खोलानाला, खानी आदि जस्ता विषयवस्तु उठान गर्दै प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको अर्थ बताउँदै परिभाषित गर्ने ।</p> <p>📖 विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको बारेमा अन्तरक्रिया गराउने ।</p> <p>📖 नजिकै रहेका पानीका स्रोतहरू गोकुण्ड, गणेश धारा, जुके धारा, ठुलो कुवा, लेवाटाड वा अन्य त्यस्तै स्रोतहरूसँग सान्दर्भिक प्रश्नोत्तर गर्दै परिचित गराउने ।</p> <p>📖 यस क्रममा विभिन्न उदाहरण दिँदै सिकाइलाई सहज र प्रभावकारी बनाउन प्रशस्त उदाहरण प्रस्तुत गरी ऐतिहासिक/प्राकृतिक जलस्रोतहरूको संरक्षण सम्बर्द्धन गर्न सकेमा खानेपानीको समस्यालाई समाधान गर्न सहयोग पुग्ने कुरा बताउने ।</p>	<p>✍ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको परिभाषा लेख्नुहोस् ।</p> <p>✍ कुण्ड/धारा/कुवाहरूको महत्त्व लेख्नुहोस् ।</p> <p>✍ सान्दर्भिक लिखित तथा मौखिक प्रश्नोत्तर गरेर मूल्याङ्कन गर्ने ।</p> <p>✍ मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ३				पाठ्यघण्टा २१	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको अवस्था र महत्त्व</p>	<p>➤ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको अवस्था र महत्त्व बताउन ।</p>	<p>❖ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको वितरणको अवस्था</p> <p>❖ प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको महत्त्व</p>	<p>■ प्राकृतिक/स्थानीय स्रोतको सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र</p>	<p>📖 प्राकृतिक सम्पदासँग सम्बन्धित उत्प्रेरणात्मक कविताको प्रस्तुतिबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 धनकुटा नगरपालिकाका प्राकृतिक स्रोतसम्पदा (खोला, वनजङ्गल, खानी खनिज)को वितरणको अवस्था चित्रण हुने नक्सा, चित्र वा तालिका बनाई कक्षामा प्रस्तुत गर्ने ।</p> <p>📖 उक्त नक्सा, चित्र वा तालिकाका आधारमा छलफल तथा प्रश्नोत्तर गर्न लगाउने ।</p> <p>📖 नक्सा, चित्र वा तालिकामा केही थपघट गर्नुपर्ने भएका सोका लागि विद्यार्थीलाई उत्प्रेरित गर्ने ।</p> <p>📖 कक्षामा छलफल गरिएका स्रोतअनुसार विद्यार्थीको समूह निर्माण गरी स्थलगत अध्ययन भ्रमण गर्न र सोका आधारमा प्रतिवेदनका लागि परियोजना कार्य प्रदान गर्ने । यसका लागि विद्यार्थी आफ्नो पायक पर्ने स्थानका स्रोत वा भिन्न स्थानका स्रोत वा मिश्रित हुने गरी विद्यार्थीको समूह बनाई समूहमा काम गर्न उत्प्रेरित गर्ने ।</p> <p>📖 समूहको प्रतिवेदनलाई समेटि शिक्षकले धनकुटा नगरपालिकाभित्रको प्राकृतिक स्रोतसम्पदा अवस्था पुनः बताइदिने ।</p> <p>📖 दैनिक कार्य व्यवहार तथा स्वस्थ जीवन शैलीका लागि प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको महत्त्व बताई त्यसका आधारमा छलफल तथा प्रश्नोत्तर गराउने ।</p>	<p>📝 धनकुटा नगरपालिकाको क्षेत्र भित्र रहेका खोलाहरूको सूची बनाउनुहोस् ।</p> <p>📝 धनकुटा नगरपालिकामा रहेको वनजङ्गलको वितरणको अवस्था विश्लेषण गर्नुहोस् ।</p> <p>📝 कक्षाकार्य तथा परियोजना कार्यको परीक्षण गरेर ।</p> <p>📝 व्यवहारको निरन्तर अवलोकन र तिनको अभिलेखन गरेर ।</p> <p>📝 आवश्यक प्रतिवेदन तयार गर्न लगाई त्यसको परीक्षण गरेर ।</p> <p>📝 मूल्याङ्कनका लागि अनुसूचीमा उल्लिखित सूचकको प्रयोग गर्ने ।</p>

कक्षा ४				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको उपयोगिता तथा संरक्षण</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको उपयोगिताको अवस्था विश्लेषण गर्न ।</p> <p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदा सम्पदाको संरक्षण गर्न ।</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको उपयोगिता</p> <p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको संरक्षण कार्यको अवधारणा</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको तस्वीर वा चित्र समूह कार्य गरी संरक्षण गरिएको सान्दर्भिक चित्र</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदासँग सम्बन्धित उत्प्रेरणात्मक कथनको प्रस्तुतिबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>विद्यार्थीको स-साना समूह निर्माण गरी प्राकृतिक स्रोत सम्पदाको महत्त्वको विषयवस्तु पुनरावलोकन गर्दै सोको उपयोग सम्बन्धी विषयवस्तु प्रवेश गराई छलफलबाट प्राप्त निष्कर्षलाई कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p> <p>त्यसपछि प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको वर्तमान अवस्थाको तुलनात्मक विश्लेषण गर्न सहयोग गरी थप छलफल र प्रश्नोत्तर गर्ने अवसर प्रदान गर्ने ।</p> <p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाबाट प्राप्त हुने फाइदाहरूको सूची प्रस्तुत गर्दै त्यसका आधारमा संरक्षणको अवधारणा निर्माण गर्ने ।</p> <p>भावी पुस्ताका लागि प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको आवश्यकता र संरक्षणका बारेमा श्रव्यदृश्य सामग्री प्रस्तुत गरी प्रस्तुत गर्ने ।</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको कुनै तीनओटा उपयोगिता लेख्नुहोस् ।</p> <p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदा संरक्षणको महत्त्व लेख्नुहोस् ।</p> <p>निर्धारित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गरेर मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

कक्षा ५				पाठ्यघण्टा १६	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको उपयोगिता, संरक्षण, पर्यटन प्रवर्द्धन</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाहरू, ढुङ्गा, बालुवा, चुनढुङ्गा, थुम्कीडाँडा प्रयोगको अवस्था विश्लेषण गर्न ।</p> <p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको संरक्षण तथा पर्यटन प्रवर्द्धनमा यसको प्रयोग गर्न ।</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको सन्तुलित ढङ्गले उपयोग गर्न ।</p> <p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको प्रयोग/संरक्षणको अवस्था विश्लेषण</p> <p>पर्यटनमा डाँडा, गुफा र विशाल ढुङ्गाहरू आदिको प्रयोग ।</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाहरू, ढुङ्गा, बालुवा, चुनढुङ्गा, थुम्कीडाँडाका तस्वीर वा चित्र डाँडा, गुफा र विशाल ढुङ्गाहरूको चित्र, फ्लेक्स, भिडियो, डकुमेन्ट्री तथा अन्य सान्दर्भिक सामग्री ।</p>	<p>देश भक्तिले ओतप्रोत भएको राष्ट्रगानको प्रस्तुतिबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>प्राकृतिक सम्पदाको उपयोग र महत्त्व बारे व्यापक अन्तरक्रिया र छलफल गर्ने ।</p> <p>फड्सुवा खोला, निबुवा खोलाबाट निकालिने ढुङ्गा, बालुवा, चुनढुङ्गा, प्रयोगको अवस्था त्यसको अवसर र चुनौती बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने गराउने । यस क्रममा सान्दर्भिक नक्सा वा चित्र वा अन्य सामग्री प्रदर्शन गर्ने ।</p> <p>चमेरे गुफा, बाघखोर गुफा र साततले गुफा जोड्ने ट्रेकिङ वे, खोलाहरूको आसपास स्वीमिङ पुल, तथा विशाल ढुङ्गाहरूको प्रयोगबाट रक क्लाइम्बिङ जस्ता साहसिक पर्यटन गर्न सकिने विषयमा छलफल गर्ने ।</p> <p>विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाई महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने ।</p>	<p>प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको सन्तुलित ढङ्गले कसरी उपयोग गर्न सकिन्छ ?</p> <p>सिकाइ सहजीकरणका क्रममा छलफल (युगल, सामूहिक) मा सहभागिता समूह कार्यमा सक्रियताको अवलोकन तथा लेखाजोखा गरेर ।</p> <p>ट्रेकिङ वे र रक क्लाइम्बिङको परिचय दिई यसको महत्त्व लेख्नुहोस् ।</p>

कक्षा ६				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>☞ स्थानीय जल सम्पदा र यसको महत्त्व</p>	<p>➤ स्थानीय जल सम्पदाको विद्यमान अवस्थाको पहिचान गर्ने ।</p> <p>➤ स्थानीय जल सम्पदाको महत्त्व बताउने ।</p>	<p>❖ स्थानीय जल सम्पदा, पोखरी, गोकुण्ड, उत्तरपानी कुवापानी, बिहिबारे हटिया कुवा, श्रमिक टोल कुवा, ठुलो कुवा लेवाटाड आदिको विद्यमान अवस्था ।</p>	<p>■ मार्गा पोखरी, कुवापानी, उत्तरपानी सिमसार क्षेत्रको सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र</p> <p>■ गोकुण्ड, बिहिबारे हटिया कुवा, श्रमिक टोल कुवा, ठुलो कुवा लेवाटाड आदिको चित्र ।</p>	<p>📖 मार्गा पोखरी, कुवापानी, उत्तरपानी सिमसार क्षेत्रको भूबनोट ऐतिहासिकता वा स्वरूप, प्रकृतिलगायतका पक्षका बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गर्ने गराउने । यस क्रममा सान्दर्भिक नक्सा वा चित्र वा अन्य सामग्री प्रदर्शन गर्ने ।</p> <p>📖 स्थानीय वा अन्य सिमसार क्षेत्रको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरी प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p> <p>📖 स्थानीय अनुभवी, जानकार वा विज्ञ व्यक्ति आमन्त्रण गरी पोखरी, कुवा तथा सिमसार क्षेत्रको परिचय, महत्त्व तथा संरक्षण उपायमा केन्द्रित भई रिचार्ज पोखरीको अवधारणा दिँदै सिकाइ सहजीकरण गर्न लगाउने, सहजीकरणमा STEM विधि अपनाउने ।</p> <p>📖 यस्ता सिमसार क्षेत्र, पोखरी तथा कुवाहरूको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनबाट खानेपानीको समस्या समाधानमा टेवा पुग्ने विषयमा छलफल गर्ने गराउने ।</p> <p>📖 विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाइ महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने ।</p>	<p>📝 मार्गा पोखरी, कुवापानी, उत्तरपानी आदिजस्ता सिमसार क्षेत्रको महत्त्व लेख्नुहोस् ।</p> <p>📝 निर्धारित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गर्ने ।</p> <p>📝 निर्दिष्ट सूचीको प्रस्तुतिका आधारमा सिकाइको मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

कक्षा ७				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>सामुदायिक वनहरू, वन्यजन्तु तथा प्रकोप</p>	<p>➤ सामुदायिक वनहरू तथा वन्यजन्तुको परिचय दिन ।</p> <p>➤ प्रकोपहरू (बाढी, पहिरो, डढेलो आदि) को सम्भावित कारण र रोकथामको उपाय बताउन ।</p>	<p>❖ सामुदायिक वन वन्यजन्तु</p> <p>❖ सामुदायिक वनको वातावरणको अवस्था</p> <p>❖ प्रकोपहरू(बाढी, पहिरो, डढेलो आदि)</p> <p>❖ प्रकोपहरू (बाढी, पहिरो, डढेलो आदि) नियन्त्रण गर्ने उपाय</p>	<p>■ सामुदायिक वनको सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र, फ्लेक्स, भिडियो, डकुमेन्ट्री</p>	<p>📖 सामुदायिक वन क्षेत्रको महत्त्वको सकारात्मक सन्देश बोकेको छोटो समयको कमेन्ट्रीबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>📖 सामुदायिक वन क्षेत्रको भूबनोट वा स्वरूप, प्रकृतिलगायतका पक्षका बारेमा छलफल र अन्तरक्रिया गर्दै वन्यजन्तुको महत्त्वको बारेमा छलफल गराउने । यस क्रममा सान्दर्भिक नक्सा वा चित्र वा अन्य सामग्री प्रदर्शन गर्ने ।</p> <p>📖 नजिकैको सामुदायिक वनको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरी प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p> <p>📖 सामुदायिक वन क्षेत्रको बहुआयामिक प्रयोग गरी अन्तरबाली लगाउने, वन्यजन्तुको संरक्षण गराउने, जडीबुटी लगाउने पर्यटनको प्रवर्द्धन गर्ने जस्ता महत्त्व तथा यसको संरक्षणको उपायमा केन्द्रित भई सिकाइ सहजीकरण गर्ने ।</p> <p>📖 विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाई महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने ।</p> <p>📖 नगर क्षेत्रीभित्र देखिने प्रकोपहरू वनजडगलमा लाग्ने डढेलो, बाढी, पहिरोहरू आदिको अवस्थाको परिचय दिँदै, नजिकमा रहेका प्रकोप स्थलहरूको अवलोकन भ्रमण गराउने तथा प्रकोप सिर्जना हुनुको कारण तथा रोकथामको सम्भावित उपायको खोजी गरी प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p>	<p>📝 नेपालमा सामुदायिक वनको अवधारणा कहिले सुरु भएको हो ?</p> <p>📝 प्राकृतिक प्रकोपको परिचय दिई नियन्त्रण गर्ने तीनओटा उपायहरू लेख्नुहोस् ।</p> <p>📝 निर्धारित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गरेर</p> <p>📝 विद्यालय नजिकमा रहेको प्रकोप जन्य क्षेत्रको अवलोकन भ्रमण गराई उक्त प्रकोपको सम्भावित कारण तथा रोकथामका उपायको खोजी गर्दै प्रतिवेदन तयार गर्न लगाएर मूल्याङ्कन गर्ने ।</p>

कक्षा ८				पाठ्यघण्टा २०	
विषयवस्तु	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु विस्तृतीकरण	शिक्षण सामग्री	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन
<p>नगर क्षेत्रका वनहरूको अवस्था, सञ्चालन सम्बर्धन र संरक्षण ।</p>	<p>धनकुटाको सल्लेरी वन, भिरगाउँको रानी वन, चुलीवन, पाल्ते सान्ने, दुम्रे सान्ने सल्लेरी वन, मार्गाको सल्लेरी वन, मागा जलाधार सल्लेरी वन आदि सँग परिचित भई तिनीहरूको अवस्था, सञ्चालन सम्बर्धन र संरक्षण को बारेमा बताउन ।</p>	<p>धनकुटाको सल्लेरी वन, भिरगाउँको रानी वन, चुलीवन, पाल्ते सान्ने, दुम्रे सान्ने सल्लेरी वन, मार्गाको सल्लेरी वन, मागा जलाधार सल्लेरी वन आदिसँग परिचित भई बहुआयामिक उपयोग गर्न, तिनीहरूको अवस्था, सञ्चालन सम्बर्धन र संरक्षणको उपाय बताउन ।</p>	<p>धनकुटाको सल्लेरी वन, भिरगाउँको रानी वन, चुलीवन, पाल्ते सान्ने, दुम्रे सान्ने सल्लेरी वन, मार्गाको सल्लेरी वन, मागा जलाधार सल्लेरी वनहरू आदिको सान्दर्भिक तस्वीर वा चित्र, भिडियो, डकुमेन्ट्री ।</p>	<p>सल्लेरीमा सल्लाको सुसाइ भल्कने गरी एउटा सकारात्मक कमेन्ट्रीबाट कक्षाको सुरुवात गर्ने ।</p> <p>सल्लेरी वनको सामिप्यता सल्लेरी वनको उपयोगिता जस्ता विषयवस्तु समेटेर प्रश्नोत्तरबाट कक्षा बढाउने ।</p> <p>सल्लेरीको ऐतिहासिकता को विषयमा चर्चा गर्दै विद्यमान अवस्था, सञ्चालन सम्बर्धन र संरक्षणको बारेमा बताउँदै सोको विश्लेषण गर्ने ।</p> <p>युगल समूह वा साना समूहमा क्रियाकलाप गराई प्रस्तुतिगर्न लगाउने ।</p> <p>सल्लेरी क्षेत्रको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरी प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न लगाउने ।</p> <p>स्थानीय अनुभवी, जानकार वा विज्ञ व्यक्ति आमन्त्रण गरी सल्लेरी क्षेत्रको परिचय, महत्त्व तथा संरक्षणका उपायमा केन्द्रित भई सिकाइ सहजीकरण गर्न लगाउने ।</p> <p>प्रस्तुतिका क्रममा सल्लेरी वनको बहुआयामिक उपयोगिता, जडीबुटी, अदुवा, बेसार जस्ता अन्तर बाली लगाउने साथै पर्यटन प्रबर्धनमा जङ्गलको संरक्षण गर्दै जङ्गल सफारी, हाइकिङ आदि जस्ता आयआर्जन गर्न सकिने विषयमा समेत छलफल गराउने ।</p> <p>विद्यार्थीले कुनै विषयवस्तुको सिकाइमा कठिनाइ महसुस गरेमा त्यसमा थप सामग्री, सान्दर्भिक अन्य विषयवस्तु र शिक्षण विधिमा विविधता ल्याई सहज सिकाइको वातावरण तयार पार्ने ।</p>	<p>धनकुटाको सल्लेरी वनको परिचय दिनुहोस् ।</p> <p>वन जङ्गल/सल्लेरीबाट आय आर्जनमा कसरी टेवा पुग्ला ?</p> <p>निर्धारित विषयवस्तुको आधारमा मौखिक/लिखित प्रश्नोत्तर गरेर ।</p> <p>सिकाइ सहजीकरणका क्रममा छलफल (युगल, सामूहिक) मा सहभागिता समूह कार्यमा सक्रियताको अवलोकन तथा लेखाजोखा गरेर निर्दिष्ट सूचीको प्रस्तुतिका आधारमा सिकाइको मूल्याङ्कन गरेर</p>

५. शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप :

स्थानीय विषयको शिक्षण सिकाइ गर्दा सकेसम्म कक्षाभित्र भन्दा विषयवस्तुसँग सम्बन्धित क्षेत्रमा गरिने क्रियाकलापमा जोड दिनुपर्दछ । यसका लागि स्थलगत अवलोकन, विषयवस्तुसँग सम्बन्धित कार्यमा सहभागिता, छलफल अन्तरक्रिया आदि गराउन सकिनेछ । तरकारी, पशुपन्छी, फलफूल, जात जाति, पर्यटन जस्ता विषयसँग सम्बन्धित विज्ञ तथा व्यावसायिक संस्था/व्यक्तिसँग छलफल अन्तरक्रिया गराउन सकिनेछ । यसै गरी अन्य विषयवस्तुका लागि पनि त्यस विषयवस्तुसँग सम्बन्धित व्यक्तिलाई स्रोतव्यक्तिका रूपमा उपयोग गर्न सकिन्छ । स्थानीय आवश्यकता र अनुकूलताअनुसार छलफल, स्थलगत अध्ययन भ्रमण, अवलोकन, प्रदर्शन, सहभागिता, प्रश्नोत्तर, स्रोतव्यक्ति आमन्त्रण आदि जस्ता क्रियाकलाप विधि प्रयोगमा ल्याउन सकिन्छ । प्राथमिक तहमा विद्यार्थी केन्द्रित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा जोड दिइनेछ । यस तहमा कक्षालाई जीवन्त बनाउन र विद्यार्थीलाई क्रियाशील बनाउन शिक्षकले सहजकर्ता (facilitator) को भूमिका निर्वाह गर्नुपर्नेछ । विद्यार्थीकेन्द्रित शिक्षणसिकाइ क्रियाकलापबाट सिकाइ प्रभावकारी हुने, बालबालिकाहरूले व्यावहारिक शिक्षा तथा जीवनोपयोगी सिप आर्जन गर्नसक्ने र उनीहरूमा रहेको प्रतिभा प्रस्फुटनको सम्भावना रहने भएकाले शिक्षणसिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा विद्यार्थी केन्द्रित र बालमैत्री शिक्षण विधि अपनाउनु पर्नेछ । सबै प्रकारका आवश्यकता भएका विद्यार्थीलाई समेट्न कक्षामा समावेशी शिक्षण प्रक्रिया अपनाउनु पर्नेछ । शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सँगसँगै यस स्थानीय पाठ्यक्रम मा भएका सिकाइ उपलब्धि हासिल गराउन एवम् प्रत्यक्ष सक्षमता देखिने निम्न नियमित क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न सकिनेछ :

- प्रत्येक विद्यालयले विद्यालयको हाता नजिक कक्षागत करेसावारी निर्माण गरी नियमित तरकारी खेती सञ्चालन गर्ने ।
- प्रत्येक विद्यालयले विद्यालय वरिपरि रहको खाली जग्गामा स्थानीय स्तरका फलफूलका बिरुवा रोप्ने र संरक्षण गर्ने ।
- एउटा कक्षाकोठामा शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकको सहभागितामा स्थानीय घरेलु प्रविधिका सामग्री, स्थानीय लोक संस्कृतिसँग सम्बन्धित सामग्री, वेशभूषा जस्ता सामग्रीको सङ्ग्रहालय स्थापना गरी संरक्षण गर्ने र विद्यार्थीको सिकाइ क्रियाकलापमा प्रयोग गर्ने ।
- धनकुटाको भूगोल, धार्मिक, सांस्कृतिक, जात जाति, खेतीपाती, पर्यटन जस्ता विषयवस्तु समेटेी तयार गरिएको धनकुटा गान शिक्षक विद्यार्थीहरूबाट नियमित गाउने ।
- आ-आफ्नो जात जाति, धर्म, परम्पराअनुसारका अभिवादन गर्ने तरिका संरक्षण गर्न हरेक दिन कक्षा सञ्चालनपूर्व र विद्यालय छुट्ने समयमा स्थानीय अभिवादनलाई नियमित गर्ने ।
- विद्यार्थीबिच एक अर्कामा सामाजिक, सांस्कृतिक, भाषा, लोकभाका आदि आदनप्रदान गराउने ।
- स्थानीय ज्ञान, सिप र प्रविधिको विद्यालयमा उपयोग, संरक्षण, व्यावसायीकरण र प्रचारप्रसार कार्यमा शिक्षक तथा विद्यालयले सहयोग पुऱ्याउने आदि ।

६. मूल्याङ्कन प्रक्रिया :

स्थानीय पाठ्यक्रमको मूल्याङ्कन अन्य केन्द्रीय पाठ्यक्रम ले निर्देश गरेअनुसार नै गर्नुपर्छ । मूल्याङ्कनका सबै तरिका अवलम्बन गरिएतापनि शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापको क्रममा बालबालिकाले गरेका क्रियाकलापको अवलोकन गरी निर्माणात्मक तथा निरन्तर मूल्याङ्कनमा जोड दिनुपर्दछ । प्रत्येक विद्यार्थीको कार्य सञ्चयिका बनाई अभिलेख राख्नुपर्दछ । लिखित परीक्षालाई भन्दा निरन्तर मूल्याङ्कनलाई महत्त्व दिएर मूल्याङ्कन गरिनुपर्दछ । कक्षा १-३ मा १०० प्रतिशत निर्माणात्मक मूल्याङ्कन गरिनेछ, भने कक्षा ४-८ मा ५० प्रतिशत निर्माणात्मक र ५० प्रतिशत निर्णयात्मक मूल्याङ्कन गरी विद्यार्थी सक्षमताको अभिलेख राखिनेछ । स्थानीय विषयको मूल्याङ्कनमा निम्नलिखित तरिका अवलम्बन गर्नुपर्नेछ :

१. प्राथमिक तहमा निर्माणात्मक/सुधारात्मक मूल्याङ्कन पद्धतिका आधारमा विद्यार्थीको सिकाइलाई सुनिश्चित गरिनेछ । निर्माणात्मक मूल्याङ्कनको मुख्य उद्देश्य विद्यार्थीहरूको सिकाइस्तरमा सुधार गर्नु हो । यसका लागि शिक्षकले विद्यार्थीको व्यक्तिगत सिकाइउपलब्धिका आधारमा पटक पटक सिकाइअवसर प्रदान गर्नुपर्नेछ ।
२. कक्षा १-३ का विद्यार्थीको कार्यसञ्चयिका (Portfolio) फाइल राखिनेछ । कार्यसञ्चयिका फाइललाई विद्यार्थीको कक्षाकार्य, परियोजना कार्य, उपलब्धि परीक्षा, विद्यार्थीमा आएको व्यावहारिक परिवर्तन अवलोकन, हाजिरी आदिका माध्यमले अद्यावधिक गरिनेछ । विद्यालयमा पठनपाठन भएका विषयवस्तु र विद्यार्थीको उपलब्धिका बारेमा प्रत्येक महिना अभिभावकलाई जानकारी पठाउने व्यवस्था गरी कार्यसञ्चयिकामा त्यसको अभिलेख उल्लेख गर्नुपर्नेछ । यस तहमा गृहकार्यलाई अनिवार्य नगरी कक्षाकार्य मै बढी जोड दिनुपर्नेछ ।
३. कक्षा १-३ मा निर्माणात्मक पद्धतिका आधारमा विद्यार्थीको मूल्याङ्कन गरी उदार कक्षोन्नति नीति लागु गरिनेछ ।
४. कक्षा १-३ मा उदार कक्षोन्नति गरिने भएकाले उत्तीर्णाङ्क तोकिएको छैन ।
५. उदार कक्षोन्नतिको मुख्य ध्येय शैक्षिक सत्रभरिको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा सरिक भइसकेका विद्यार्थीहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप उनीहरूको व्यवहार परिवर्तनलाई आधार मानी कक्षोन्नति गर्नु हो । विद्यालयमा अति कम उपस्थिति भएका र न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि हासिल नगरेका विद्यार्थीहरूका लागि पुनः सिकने अवसर दिने गरी सम्बन्धित शिक्षक, अभिभावक र प्रधानाध्यापकको निर्णयबाट कक्षोन्नति गर्न सकिनेछ ।
६. मूल्याङ्कनका साधनहरू प्रत्येक विषयक्षेत्रका लागि व्यवस्था गरिएका छन् ।
७. कक्षा १-८ मा ग्रेडिड प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्नेछ ।
८. विविध सिकाइ आवश्यकता भएका विद्यार्थीहरूका लागि उपयुक्त हुने मूल्याङ्कन प्रक्रिया अपनाउनुपर्ने छ ।
९. यो पाठ्यक्रम लागु भएको पाँच शैक्षिक वर्ष पूरा भएपछि तहगत उद्देश्यका आधारमा विद्यार्थीको उपलब्धि मूल्याङ्कन गरी शिक्षाको गुणस्तरको लेखाजोखा हुनेछ ।

विद्यार्थी मूल्याङ्कन/आवधिक परीक्षा योजना र ढाँचा

(क) निर्माणात्मक/प्रयोगात्मक परीक्षा

कक्षा : १-३ औसत अङ्क विशिष्टीकरण तालिका

क्र.स.	कार्य विवरण	अङ्कभार
१	कक्षामा उपस्थिति तथा व्यावहारिक परिवर्तन	१०
२	समूह निर्माण, समूह कार्यमा सहभागिता र प्रस्तुति	१०
३	कक्षाकार्य/गृहकार्य	१०
४	स्थलगत अध्ययन/परियोजना कार्य/प्रतिवेदन लेखन	३०
५	प्रश्नको उत्तर लेखन/ प्रश्नको मौखिक उत्तर	३०
६	रचनात्मक कार्य/अभिनय/नक्सा तथा चित्र लेखन	१०
	जम्मा	१००

कक्षा : ४-८ औसत अंक विशिष्टीकरण तालिका

क्र.स.	कार्य विवरण	अङ्कभार
१	सहभागिता तथा सक्रियता	४
२	प्रयोगात्मक र परियोजना कार्य	३६
३	त्रैमासिक परीक्षा	१०
	जम्मा	५०

(ख) निर्णयात्मक (आवधिक) परीक्षा

कक्षा : ४-८

पूर्णाङ्क : ५०

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

औसत प्रश्न तालिका (तहगत रूपमा)

ज्ञान तह (Knowledge Level)	बोध तह (Understanding Level)	उच्च तह (Higher Abilities)
३०%	४०%	३०%

कक्षा ४-८ को प्रश्नपत्र निर्माण योजना (Specification Grid)

प्रश्न क्षेत्र	संक्षिप्त उत्तर आउने प्रश्न			छोटा उत्तर आउने प्रश्न			लामो उत्तर आउने प्रश्न			जम्मा प्रश्न संख्या	पूर्णाङ्क
	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	जम्मा अंक	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	जम्मा अंक	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	जम्मा अंक		
१. नगर परिचय	२	१	२	२	२	४	-	-	-	४	६
२. पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि तथा वृत्ति परिचय	१	१	१	१	२	२	१	४	४	३	७
३. नगरक्षेत्रका ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू	२	१	२	१	२	२	१	४	४	४	५
४. व्यक्ति र संस्था परिचय	३	१	३	२	२	४	-	-	-	५	७
५. हाम्रो पहिचान, संस्कार, संस्कृति तथा मूल्यमान्यता र प्रविधि	२	१	२	१	२	२	१	४	४	४	५
६. सरसफाइ र स्वास्थ्य	१	१	१	१	२	२	१	४	४	३	७
७. प्राकृतिक स्रोत साधन, वातावरण र प्रकोप	३	१	३	२	२	४	-	-	-	५	७
जम्मा	१४		१४	१०		२०	४		१६	२८	५०

नोट :

- १ प्रश्न निर्माण गर्दा ज्ञान, बोध र उच्च तह (प्रयोग, विश्लेषण, संश्लेषण र मूल्याङ्कन) का प्रश्नहरू निर्माण गर्नुपर्दछ ।
- २ ज्ञान तहका सबै प्रश्नहरू १ अङ्कका, बोधका २ अङ्क र उच्चतहमा ४ अङ्कका हुनेछन् ।
- ३ ज्ञान तहका प्रश्नका लागि अति छोटो प्रश्न, बहुवैकल्पिक प्रश्न, खाली ठाउँ भर्ने, जोडा मिलाउने प्रश्नहरू राख्नुपर्नेछ ।

विद्यार्थी मूल्याङ्कन अभिलेख फारम

मापन तरिका : प्रत्येक सिकाइ उपलब्धिका लागि दिइएका उपलब्धि सूचक विद्यार्थीले हासिल गरेमा सम्बन्धित कोठामा ठिक (√) चिन्ह र हासिल गर्न नसकेमा बेठिक (×) चिन्ह लगाउनुहोस् । प्रत्येक चार सूचकमध्ये हासिल भएका सूचक (√ चिन्ह) गन्नुहोस् र त्यति नै अङ्क अङ्कन महलमा लेख्नुहोस् । तपाईंले प्रयोग गर्नुभएको साधनमा चिन्ह लगाउनुहोस् वा अन्य साधन प्रयोग गर्नु भएको भए सोही महलमा लेख्नुहोस् ।

कक्षा : १   विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका   विषयक्षेत्र/थिम : नगर परिचय   विद्यार्थीको नाम :   परिचय नम्बर :

बिषय क्षेत्र/ थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	
टोल र वडाको परिचय	आफू र आफ्नो वडा वा टोलको नाम बताउन ।	१. आफ्नो नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. आफ्नो टोलको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. आफ्नो घर रहेको स्थान बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		४. आफ्नो वडा नं. बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
	परिवारका सदस्य तथा प्रमुखका नाम सोध्न र बताउन ।	१. बुबाको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. आमाको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. दाजुभाइको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		४. दिदीबहिनीको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
	परिवारका सदस्यले गर्ने कामका आधारमा भूमिका अभिनय गर्न ।	१. बुबाले गर्ने काम बताउन ।							अवलोकन, प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. आमाले गर्ने काम बताउन ।							अवलोकन, प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. दाजुभाइले गर्ने काम बताउन ।							अवलोकन, प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		४. दिदीबहिनीले गर्ने काम बताउन ।							अवलोकन, प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
शिक्षकको सही अभिभावकको सही			उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २

विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका

विषयक्षेत्र/थिम : नगर परिचय

विद्यार्थीको नाम :

परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	
नगरपालिकाको परिचय र वडागत विशेषता	धनकुटा नगरपालिकाको परिचय दिन ।	१. आफ्नो नगरपालिकाको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. आफ्नो पालिकाको छिमेकी पालिकाको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. आफ्नो छिमेकी पालिका कुनै दुईको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		४. आफ्नो पालिका वरिपरि रहेका सबै पालिकाको बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
	धनकुटा नगरपालिकाको वडागत विशेषता बताउन ।	१. आफ्नो वडाको सिमाना बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. आफ्नो वडामा भएका बस्तीहरूको नाम नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. वडामा भएका नदी नालाको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		४. आफ्नो वडाका विशेषताहरू बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३

विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका

विषयक्षेत्र/थिम : नगर परिचय

विद्यार्थीको नाम :

परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	
नगरपालिकाको भौगोलिक स्वरूप	धनकुटा नगरपालिकाको भूबनोट बताउन ।	१. आफ्नो वरपर पाइने कुनै चार प्रकारका माटोको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. धनकुटा नगरमा पाइने/भएका कुनै चारओटा खनिजको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. धनकुटा नगरको कुनै चारओटा होचो स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		४. धनकुटा नगरको कुनै चारओटा अग्लो स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
	धनकुटा नगरपालिकाको हावापानी बताउन ।	१. धनकुटा नगरमा गर्मी हुने कुनै दुईभन्दा बढी स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. धनकुटा नगरमा जाडो हुने कुनै दुईभन्दा बढी स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. धनकुटा नगरको उपयुक्त हावापानी भएका कुनै तीनभन्दा बढी स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		४. धनकुटा नगरको हावापानीको अवस्था विश्लेषण गर्न ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
	धनकुटा नगरपालिकाको वनजङ्गल तथा नदीनालाहरूको परिचय दिन ।	१. आफ्नो वरपर भएका कुनै दुईभन्दा बढी वन जङ्गलको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. धनकुटा नगरको वनजङ्गलको अवस्थिति र दुई उपयोगिता बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. धनकुटा नगरमा भएका खोला तथा नदीहरूको परिचय दिन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		४. धनकुटा नगरमा भएका खोला तथा नदीहरूको कुनै चारओटा उपयोगिता बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु	
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क		
स्थानीय परम्परागत पेसा, प्रविधि र उद्यमशीलता	आफ्नो परिवार तथा छिमेकका सदस्यहरूसँग गर्ने पेसा/उद्यम बताउन ।	१. आफ्नो आमा बुवाले गर्ने काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया	
		२. आफ्नो दाजु, दिदीले गर्ने काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया	
		३. आफ्नो काकाकाकी/घरका अन्य सदस्यले गर्ने काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया	
		४. आफ्नो छरछिमेकीले गर्ने काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया	
	स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने औजार वा साधनको नाम बताउन ।	१. स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने चार भन्दा बढी औजार वा साधनको नाम बताउन ।								प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने चारओटा औजार वा साधनको नाम बताउन ।								प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने तीनओटा औजार वा साधनको नाम बताउन ।								प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने दुईओटा औजार वा साधनको नाम बताउन ।								प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
बजारको सामान्य परिचय	स्थानीय बजारको नाम बताउन ।	१. उत्पादित/आवश्यक सामग्री खरिद बिक्री हुने कुनै चार भन्दा बढी पसल वा हाटबजार बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया	
		२. उत्पादित/आवश्यक सामग्री खरिद बिक्री हुने कुनै तीन भन्दा बढी पसल वा हाटबजार बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया	
		३. उत्पादित/आवश्यक सामग्री खरिद बिक्री हुने कुनै दुईभन्दा बढी पसल वा हाटबजार बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया	
		४. उत्पादित/आवश्यक सामग्री खरिद बिक्री हुने कुनै एकभन्दा बढी पसल वा हाटबजार बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया	
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड							
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत							

कक्षा : २   विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका   विषयक्षेत्र/थिम : पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि   विद्यार्थीको नाम :   परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र / थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण / उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको / नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको / नसकेको	मिति	अङ्क	
स्थानीय परम्परागत पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि	आफ्नो गाँउ / टोलका मानिसले गर्ने पेसा / व्यवसायको महत्त्व बताउन ।	१. आफ्नो गाँउ वा टोलको मानिसले गर्ने काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
		२. आफ्नो गाँउ वा टोलमा भएका कुनै चार उद्यमहरू बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. कामको आधारमा चार भन्दा बढी उद्यमीको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. कुनै दुई उद्योग र उद्यमीको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
	पेसामा प्रयोग हुने औजार वा साधनको महत्त्व बताउन ।	१. स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने चार भन्दा बढी औजार वा साधनको महत्त्व बताउन ।							प्रश्नोत्तर अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने चारओटा औजार वा साधनको महत्त्व बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने तीनओटा औजार वा साधनको महत्त्व बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. स्थानीय पेसामा प्रयोग हुने दुईओटा औजार वा साधनको महत्त्व बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
बजारको परिचय र महत्त्व	स्थानीय बजारको महत्त्व बताउन ।	१. कुनै चार भन्दा बढी खरिद बिक्री गर्न सकिने उत्पादित सामग्री वा आवश्यक सामग्रीको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		२. कुनै तीन भन्दा बढी खरिद बिक्री गर्न सकिने उत्पादित सामग्री वा आवश्यक सामग्रीको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		३. कुनै दुईभन्दा बढी खरिद बिक्री गर्न सकिने उत्पादित सामग्री वा आवश्यक सामग्रीको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		४. उत्पादित/आवश्यक सामग्री खरिद बिक्री हुने कुनै एउटा पसल वा हाटबजारको महत्त्व बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : पेसा, उद्यमशीलता र प्रविधि विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/ थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि, मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि, मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	
गत पेसा स्थानीय र परम्परागत उद्यमशीलता र प्रविधिको संरक्षण	आफ्नो गाँउ/टोलका मानिसले गर्ने पेसा/व्यवसायको महत्त्व तथा संरक्षणका उपायहरू बताउन ।	१. आफ्नो गाँउ/टोलका मानिसले गर्ने पेसा/व्यवसायको कुनै चार भन्दा बढी महत्त्व बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		२. आफ्नो गाँउ/टोलका मानिसले गर्ने पेसा/व्यवसायको कुनै दुईभन्दा बढी महत्त्व बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. आफ्नो गाँउ/टोलका मानिसले गर्ने पेसा/व्यवसायको कुनै चारभन्दा बढी संरक्षणका उपायहरू बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. आफ्नो गाँउ/टोलका मानिसले गर्ने पेसा/व्यवसायको कुनै दुईभन्दा बढी संरक्षणका उपायहरू बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
स्थानीय र परम्परागत पेसा उद्यमशीलता र प्रविधिको बजारीकरण	पेसामा प्रयोग हुने औजार वा साधनहरूको महत्त्व बताउँदै त्यसको संरक्षण गर्ने उपाय सहित स्थानीय बजारमा पहुँच बताउन ।	१. स्थानीय व्यवसायबाट उत्पादन हुने साधनको नाम सहित खरिद/ बिक्री गर्ने कुनै चार भन्दा बढी स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर अभिभावक प्रतिक्रिया
		२. स्थानीय व्यवसायबाट उत्पादन हुने साधनको नाम सहित खरिद/ बिक्री गर्ने कुनै तीन भन्दा बढी स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. स्थानीय व्यवसायबाट उत्पादन हुने साधनको नाम सहित खरिद/ बिक्री गर्ने कुनै दुईभन्दा बढी स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. स्थानीय व्यवसायबाट उत्पादन हुने साधनको नाम सहित खरिद/ बिक्री गर्ने कुनै एकभन्दा बढी स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका

विषयक्षेत्र/थिम : ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू विद्यार्थीको नाम :

परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र / थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण / उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको / नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको / नसकेको	मिति	अङ्क	
ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय	ऐतिहासिक, स्थानको परिचय दिन ।	१. कुनै चार भन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
		२. कुनै तीन भन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. कुनै दुईभन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. कुनै एउटा भन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
	धार्मिक स्थानको परिचय दिन ।	१. कुनै चार भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		२. कुनै तीन भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		३. कुनै दुईओटा भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताउन							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		४. कुनै एउटा भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
	पर्यटकीय स्थानको परिचय दिन ।	१. कुनै चार भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		२. कुनै तीन भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		३. कुनै दुईओटा भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
		४. कुनै एउटा भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/ थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि, मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि, मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	
ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय	ऐतिहासिक, स्थानको परिचय दिन ।	१. कुनै चार भन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
		२. कुनै तीन भन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रतिक्रिया
		३. कुनै दुईभन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, अभिभावक प्रतिक्रिया
		४. कुनै एउटा भन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
	धार्मिक स्थानको परिचय दिन ।	१. कुनै चार भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		२. कुनै तीन भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		३. कुनै दुईओटा भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		४. कुनै एउटा भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
	पर्यटकीय स्थानको परिचय दिन ।	१. कुनै चार भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		२. कुनै तीन भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		३. कुनै दुईओटा भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
		४. कुनै एउटा भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका

विषयक्षेत्र/थिम : ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरू विद्यार्थीको नाम :

परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/ थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	
ऐतिहासिक, धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानको परिचय	ऐतिहासिक, स्थानको परिचय दिई व्याख्या गर्न ।	१. कुनै चार भन्दा बढी ऐतिहासिक स्थानको नाम बताइ व्याख्या गर्न ।							प्रश्नोत्तर
		२. ऐतिहासिक स्थान भ्रमणपछि सफा राख्न ।							अवलोकन, अभिभावक प्रतिक्रिया
		३. ऐतिहासिक स्थानको प्रचारप्रसार गर्न ।							व्यवहार परिवर्तन, अवलोकन
		४. ऐतिहासिक स्थानको संरक्षण गर्न ।							प्रश्नोत्तर
	धार्मिक स्थानको परिचय दिई व्याख्या गर्न ।	१. कुनै चार भन्दा बढी धार्मिक स्थानको नाम बताइ व्याख्या गर्न ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		२. धार्मिक स्थान भ्रमण पछि सफा राख्न ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		३. धार्मिक स्थानको प्रचारप्रसार गर्न ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		४. धार्मिक स्थानको संरक्षण गर्न ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
	पर्यटकीय स्थानको परिचय दिई व्याख्या गर्न ।	१. कुनै चार भन्दा बढी पर्यटकीय स्थानको नाम बताइ व्याख्या गर्न ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		२. पर्यटकीय स्थान भ्रमण पछि सफा राख्न ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
		३. पर्यटकीय स्थानको प्रचारप्रसार गर्न ।							प्रश्नोत्तर
		४. पर्यटकीय स्थानको संरक्षण गर्न ।							प्रश्नोत्तर, रुजुसूची
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : व्यक्तित्व र संस्था परिचय विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/ थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको/न सकेको	मिति	अङ्क	सकेको/न सकेको	मिति	अङ्क	
आफ्नो विद्यालय र प्रधानाध्यापकको नाम	आफ्नो विद्यालय/अन्य विद्यालयको नाम बताउन ।	१.आफ्नो विद्यालय र नजिकै रहेका कुनै तीनओटा विद्यालयको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रजुसूची
		२.आफ्नो विद्यालय र नजिकै रहेका कुनै दुईओटा विद्यालयको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रजुसूची
		३.आफ्नो विद्यालय र नजिकै रहेको कुनै एउटा विद्यालयको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रजुसूची
		४.आफ्नो विद्यालयको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
	आफ्नो प्रधानाध्यापक/शिक्ष कको नाम बताउन ।	१.वर्ग शिक्षक, प्रधानाध्यापक सहित अन्य दुईभन्दा बढी शिक्षकहरूको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रजुसूची
		२. वर्ग शिक्षक, प्रधानाध्यापक सहित अन्य एकभन्दा बढी शिक्षकहरूको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रजुसूची
		३. वर्ग शिक्षक, र प्रधानाध्यापकको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
		४. वर्ग शिक्षकको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २   विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका   विषयक्षेत्र/थिम : व्यक्तित्व र संस्था परिचय   विद्यार्थीको नाम :   परिचय नम्बर

विषय क्षेत्र/ थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	
आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्ष र अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको परिचय र सामान्य काम	आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्षको परिचय दिन र सामान्य काम बताउन ।	१. आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्षको नाम र कुनै चारओटा सामान्य काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		२. आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्षको नाम र कुनै तीनओटा सामान्य काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		३. आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्षको नाम र कुनै दुईओटा सामान्य काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		४. आफ्नो विद्यालयको वि.व्य.स. अध्यक्षको नाम र एउटा सामान्य काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
	आफ्नो विद्यालयको अभिभावक सङ्घको अध्यक्षको परिचय दिन र सामान्य काम बताउन ।	१. आफ्नो विद्यालयको शि.अ.स. अध्यक्षको नाम र कुनै चारओटा सामान्य काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		२. आफ्नो विद्यालयको शि.अ.स. अध्यक्षको नाम र कुनै तीनओटा सामान्य काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		३. आफ्नो विद्यालयको शि.अ.स. अध्यक्षको नाम र कुनै दुईओटा सामान्य काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		४. आफ्नो विद्यालयको शि.अ.स. अध्यक्षको नाम र एउटा सामान्य काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

:

कक्षा : ३

विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका

विषयक्षेत्र/थिम : व्यक्तित्व र संस्था परिचय

विद्यार्थीको नाम :

परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	
आफ्नो विद्यालयको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम आफ्नो वडामा भएका विद्यालयहरूको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम बताउन । आफ्नो वडामा भएका अन्य विद्यालयहरूको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम बताउन ।	आफ्नो विद्यालयको नाम र संस्थापकको नाम बताउन ।	१. आफ्नो विद्यालय स्थापना/विकासमा योगदान गर्ने चार भन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाम/काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		२. आफ्नो विद्यालय स्थापना/विकासमा योगदान गर्ने तीन भन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाम/काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		३. आफ्नो विद्यालय स्थापना/विकासमा योगदान गर्ने दुईभन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाम/काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		४. आफ्नो विद्यालय स्थापना/विकासमा योगदान गर्ने एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाम/काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
	आफ्नो वडामा भएका अन्य विद्यालयहरूको नाम र उक्त विद्यालयहरूको संस्थापकको नाम बताउन ।	१. आफ्नो वडामा भएका अन्य विद्यालयहरूको स्थापना/विकासमा योगदान गर्ने चार भन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाम/काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		२. आफ्नो वडामा भएका अन्य विद्यालयहरूको स्थापना/विकासमा योगदान गर्ने तीन भन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाम/काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		३. आफ्नो वडामा भएका अन्य विद्यालयहरूको स्थापना/विकासमा योगदान गर्ने दुईभन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाम/काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
		४. आफ्नो वडामा भएका अन्य विद्यालयहरूको स्थापना/विकासमा योगदान गर्ने एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूको नाम/काम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, मौखिक प्रक्रिया, रुजुसूची
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो पहिचान, संस्कार, संस्कृति, मूल्यमान्यता र प्रविधि विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	
मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार हाम्रा चाडपर्वको परिचय	सबैसँग मिलेर बस्न र नाता एवम् सम्बन्ध अनुसार सम्बोधन गर्न ।	१. साथी समूहसँग घुलमिल हुन तथा सरसहयोग आदान प्रदान गर्न ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		२. आफुभन्दा साना तथा फरक क्षमता भएकाहरूलाई माया तथा संरक्षण गर्न ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		३. आफुभन्दा ठुला व्यक्तिहरूलाई आदर सम्मान सहित सम्बोधन गर्न ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		४. आमाबाबु गुरूवा, गुरूआमा तथा आफुभन्दा ठुला व्यक्तिहरूलाई आदर सम्मान सहित अभिवादन गर्न ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
	हाम्रा चाडपर्वको परिचय दिन ।	१. आफु तथा छरछिमेकीले मनाउने कुनै चार भन्दा बढी चाडपर्वको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		२. आफु तथा छरछिमेकीले मनाउने कुनै दुईभन्दा बढी चाडपर्वको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		३. आफु तथा छरछिमेकीले मनाउने कुनै चार भन्दा बढी चाडपर्वमा खाइने परिकारको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		४. आफु तथा छरछिमेकीले मनाउने चाडपर्वमा लगाइने विशेष पहिरनको एकभन्दा बढीको नाम बताउन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो पहिचान, संस्कार, संस्कृति, मूल्यमान्यता र प्रविधि विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	
मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार हाम्रा चाडपर्वको परिचय	मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार प्रदर्शन गर्न ।	१. साथी समूहहरूसँग घुलमिल हुन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		२. फरक क्षमता भएका साथीहरूको पहिचान गरी घुलमिल हुन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		३. साथी समूह तथा फरक क्षमता भएका साथीहरूको सहयोग र सम्मान गर्न ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		४. आमाबाबु गुरूबा, गुरूआमा तथा आफुभन्दा ठुला व्यक्तिहरूलाई आदर सम्मान सहित अभिवादन गर्न ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
	हाम्रा चाडपर्वको परिचय दिन तथा सहभागी हुन ।	१. आफु तथा छरछिमेकीका कुनै चार भन्दा बढी चाडपर्व मनाउने तरिका बताउन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		२. आफु तथा छरछिमेकीका कुनै तीन भन्दा बढी चाडपर्व मनाउने तरिका बताउन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		३. आफु तथा छरछिमेकीका कुनै दुईभन्दा बढी चाडपर्व मनाउने तरिका बताउन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
		४. आफु तथा छरछिमेकीका चाडपर्वमा खाइने/लगाईने कुनै एकभन्दा बडी खाना/लुगा बताउन ।							प्रश्नोत्तर, व्यवहार अवलोकन
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : हाम्रो पहिचान, संस्कार, संस्कृति, मूल्यमान्यता र प्रविधि विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	
मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहार हाम्रा चाडपर्वको परिचय	मूल्यमान्यता र सकारात्मक व्यवहारको अवलम्बन गर्न ।	१. असल कार्य/व्यवहारको अनुसरण गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. ज्येष्ठ नागरिक तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई सहयोग र सम्मान गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. आफुभन्दा ठुला व्यक्तिहरू/ अग्रजहरूको आज्ञा पालना गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. आमाबाबु गुरूवा, गुरूआमा तथा आफुभन्दा ठुला व्यक्तिहरूलाई आदर सम्मान सहित अभिवादन गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	हाम्रा चाडपर्वको परिचय दिन तथा सहभागी हुन ।	१. आफु तथा छरछिमेकमा भएका कुनै चार भन्दा बढी जात जातिले लगाउने वेशभूषा र गरगहनाको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. आफु तथा छरछिमेकमा भएका कुनै तीन भन्दा बढी जात जातिले लगाउने वेशभूषा र गरगहनाको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. आफु तथा छरछिमेकमा भएका कुनै दुईभन्दा बढी जात जातिले लगाउने वेशभूषा र गरगहनाको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. आफु तथा छरछिमेकमा भएका कुनै एकभन्दा बढी जात जातिले लगाउने वेशभूषा र गरगहनाको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १

विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका

विषयक्षेत्र/थिम : सस्फाइ र स्वास्थ्य

विद्यार्थीको नाम :

परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र / थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण / उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको / नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको / नसकेको	मिति	अङ्क	
व्यक्तिगत सरसफाइ घरआँगनको सरसफाइ	व्यक्तिगत सरसफाइको अवधारणा अवलम्बन गरी व्यवहारमा प्रदर्शन गर्न ।	१.दिनमा दुईपटक दात माभन तथा अन्य अङ्ग सफा राख्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. नियमित नुहाउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. सफा कपडा प्रयोग गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. सफा भएर विद्यालय आउन ।							व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	घरआँगनको सरसफाइको व्यावहारिक प्रयोग गर्न ।	१.आफ्ना सर समानहरू सफा राख्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२.आफ्नो कोठाको सरसफाइ गर्न ।							व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३.आफ्नो घरमा भएका फोहोर वस्तुहरू डस्टविनमा फाल्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४.आफ्नो घरको आँगन सफा राख्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : सस्त्रफाइ र स्वास्थ्य विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि, मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि, मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	
व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणको महत्त्व कोठा र कक्षाकोठाको सरसफाइ	व्यक्तिगत सरसफाइ तथा पोषणको महत्त्व बताउन ।	१. आफ्नो शरिरको सफाइ गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. व्यक्तिगत सरसफाइको कुनै चार महत्त्व बताउन ।							व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. पौष्टिक तत्वयुक्त कुनै चार खानाको नाम बताउन ।							व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. पोषण युक्त खाना खान ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	कोठा र कक्षाकोठाको सरसफाइको परिचय दिन ।	१. आफ्नो कोठा सफा राख्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. आफ्नो कोठाबाट निस्कने फोहोरहरूको सहि व्यवस्थापन गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. कक्षा कोठाबाट निस्कने फोहोरहरूको सहि व्यवस्थापन गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. कक्षा कोठाको सरसफाइमा सहभागी हुन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३

विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका

विषयक्षेत्र/थिम : सरसफाइ र स्वास्थ्य

विद्यार्थीको नाम :

परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू	
			सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क		
जङ्क फुडको नकारात्मक प्रभाव तथा सोबाट बच्ने उपाय विद्यालयको सरसफाइ	जङ्क फुडको नकारात्मक प्रभाव तथा सोबाट बच्ने उपाय बताउन ।	१. कुनै चारओटा जङ्क फुडको नाम बताउन ।							व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर	
		२. जङ्कफुडको कुनै चारओटा नकारात्मक प्रभाव बताउन ।							व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर	
		३. जङ्क फुडको नकारात्मक प्रयोगबाट बच्ने कुनै चार उपायहरू बताउन ।								व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. जङ्कफुडको प्रयोग नगर्न ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	विद्यालयको सरसफाइमा सहभागी हुन ।	१. विद्यालयबाट उत्पादनहुने कुनै चार प्रकारका फोहोरहरूको नाम बताउन ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. विद्यालयबाट निस्कने फोहोरहरूको वर्गीकरण गर्न ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. विद्यालय सफा राख्न गर्नुपर्ने कुनै चार कार्यहरू बताउन ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. विद्यालयको सरसफाइ कार्यमा सहभागी हुन ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	फोहोर सङ्कलन र व्यवस्थापन	१. फोहोरको प्रकार बताउन ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. फोहोर सङ्कलन गरी उचित स्थानमा राख्न ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. फोहोरको वर्गीकरण गर्न ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. फोहोर व्यवस्थापनमा सहभागी हुन ।								अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
				थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : १ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : प्राकृतिक स्रोतसम्पदा, र वातावरण तथा प्रकीर्ण विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/नसकेको	मिति	अङ्क	
स्थानीय जल/स्थल सम्पदाको परिचय	आफ्नो घर नजिकै रहेका कुवा, पोखरी, खोला, नदी र ताल आदिका बारेमा बताउन ।	१. आफ्नो नजिकै रहेका चारओटा कुवा/पोखरीको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. आफ्नो नजिकै रहेका तीनओटा कुवा/पोखरीको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. आफ्नो नजिकै रहेका कुवा/पोखरीको दुईओटा उपयोगहरू बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. कुवा/पोखरी/तालमा बस्ने कुनै चार जीवहरूको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	घर नजिकै रहेको स्थल सम्पदा डाँडाकाँडा वन जङ्गल आदिको बारेमा बताउन ।	१. आफ्नो नजिकै रहेका कुनै चारओटा जङ्गलको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. आफ्नो नजिकै रहेका चारओटा डाडाहरूको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. आफ्नो घर वरपर पाइने चार प्रकारका विरूवाहरूको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. आफ्नो नजिकै रहेको जङ्गलबाट लिन सकिने कुनै चार फाईदाहरू बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : २. विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : प्राकृतिक स्रोतसम्पदा, र वातावरण तथा प्रकीर्ण विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र/ थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण/ उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि, मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि, मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरू
			सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको/ नसकेको	मिति	अङ्क	
प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको परिचय कुण्ड, धारा र कुवाहरू	प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको परिचय दिन ।	१. प्राकृतिक स्रोतको परिचय दिन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. कुनै चार प्रकारका प्राकृतिक स्रोतको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. वन जङ्गलबाट हुने कुनै चारओटा फाइदा बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. खोलानालाको कुनै चारओटा फाइदा बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	कुण्ड, धारा र कुवाहरूको बारेमा बताउन ।	१. आफ्नो नजिकै रहेका कुनै चारओटा कुवा/धाराहरूको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. धारा/कुवाहरूको कुनै चारओटा महत्व बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. आफ्नो नजिकै रहेको कुवा/धाराको कुनै चारओटा भौतिक अवस्था बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. कुवा/धारा संरक्षणको कुनै चार उपाय बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड					
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

कक्षा : ३ विषय : हाम्रो धनकुटा नगरपालिका विषयक्षेत्र/थिम : प्राकृतिक स्रोतसम्पदा, र वातावरण तथा प्रकोप विद्यार्थीको नाम : परिचय नम्बर :

विषय क्षेत्र / थिम	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतीकरण / उपलब्धि सूचक	नियमित पढाइपछि मूल्याङ्कन			थप सहायतापछि मूल्याङ्कन			प्रयोग गरिएका साधनहरु
			सकेको / नसकेको	मिति	अङ्क	सकेको / नसकेको	मिति	अङ्क	
प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको अवस्था र महत्त्व	प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको अवस्था बताउन ।	१.नगरपालिकामा रहेका चारओटा खोलाहरूको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२. नदीजन्य पदार्थहरूको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३.आफ्नो वरपर रहेका कुनै चारओटा जङ्गलहरूको नाम बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४. दिइएको नक्सामा खोला तथा वनजङ्गलको वितरण देखाउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
	प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको महत्त्व बताउन ।	१.प्राकृतिक स्रोतसम्पदाको कुनै चार महत्त्व बताउन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		२.अध्ययन भ्रमणमा सक्रियताका साथ सहभागी हुन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		३. निर्देशनबमोजिम प्रतिवेदन तयार गर्न ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
		४.समुह कार्यमा सहभागी हुन ।							अभिभावक अन्तरक्रिया, व्यवहार अवलोकन, प्रश्नोत्तर
शिक्षकको सही	अभिभावकको सही		उपलब्धिस्तरको अङ्कको जोड						
			थिमगत सिकाइ उपलब्धि प्रतिशत						

प्रकाशक :
धनकुटा नगरपालिका